

Kéthetente megjelenő magazin | ára: 600 Ft | 86. évfolyam, 7-8. szám | 2021. február 21-28. | [Evangélikus.hu](http://Evangélikus.hu)

# EVANGÉLIKUS Élet

Az igehirdető  
műhelyében  
Heinemann Ildikó

Böjti  
barangolások

Ég felé mutató  
épületek Budapesten

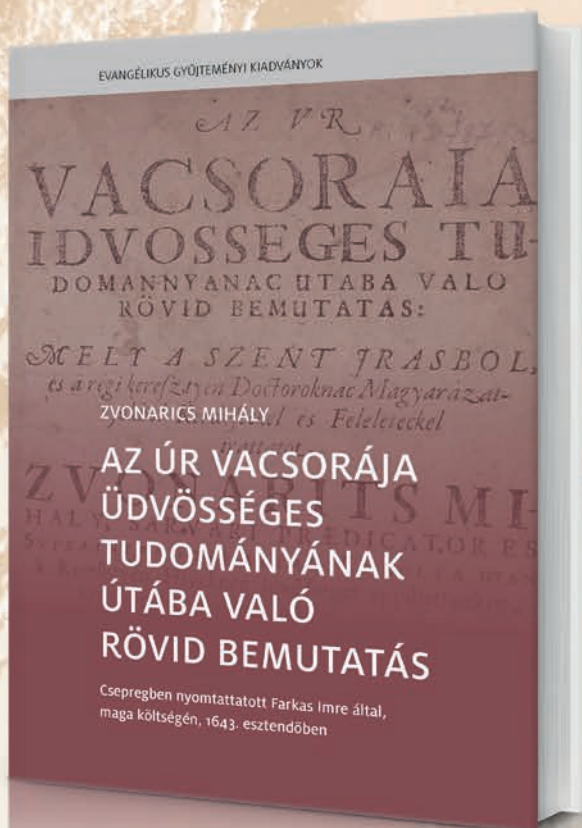


*Csodásan működik  
az Úr Bényén is*

Nagymama és unoka  
közös szolgálat a gyülekezetben



# A LUTHER KIADÓ AJÁNLATA



2700 Ft

ZVONARICS MIHÁLY

Az Úr vacsorája

üdvösséges

tudományának

útába való

rövid bemutatás

A XVI–XVII. században élt dunántúli evangélikus püspök az úrvacsora titkát fiktív vitahelyzetet teremtve, kérdés-felelet formájában magyarázza el, a mai olvasók számára is élvezetesen és érthetően.

KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK A BOLT.LUTHERKIADO.HU OLDALON.



Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 8–17 óra között.

bolt.lutherkiado.hu • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518

Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.



## BÖJT A „BÖJT BEN”

„A böjti időszak [...] fokozottan készíthet »belső szobánkba« (Mt 6,6), és lám, idén még a világi hatóságok előírásai is szinte köteleznek erre” – írtuk a kijárási korlátozások első ízben történt tavalyi elrendelése után megjelent magazinunkban. Nos, a hatóságok – néhány nyári hónap eltelte után – azóta is a minél zárkózottabb életvitelt tanácsolták (és tanácsolják) a Covid-19 kitartó terjedése okán. Bizonyos értelemben tehát most egyfajta elhúzódozó böjtöt él meg az egész emberiség – idestova több mint egy éve.

Nálunk nagyjából annak a karácsonyra felkészítő adventnek a bekezdésével szigorodtak ismét a szabályok, amely időszakot eleink még leginkább „kisböjtnek” nevezték. És suttya, szinte észrevétlenül már meg is érkeztünk a húsvét előtti negyven napot felölelő „nagyböjtbe”! Miután életünk – a vírusveszély miatt – érdemben a tavalyi nagyböjt óta nem térhetett vissza régi kerékvágásába, fel kell tennünk a kérdést: tudunk-e megkülönböztetett jelentőséget tulajdonítani ennek a negyven napnak?

Hogy a kérdés persze pandémia híján is minden évben aktuális, azt jól érzékelteti *Böjti barangolás* című összeállításunk, amelybe az *Evangelikus Élet* régi lapszámaiból válogattunk. Itt olvasom: „Jaj, de nagyon nehéz igazán böjtölni! A keresztfa elé állítani magunkat.”

Ebben az önvizsgálatra készített időszakban azonban e mostani *EvÉlet*-számban is számos írás tartja elénk az Ige tükrét. Légyen szó az „én” és a „másik” az *Újszövetségben* című írásban taglaltakról vagy épp arról, hogy „boldogok a tiszta szeműek”.

Vajon ez az újabb – a keresztények számára dedikáltan böjti – negyven nap elégséges lesz-e arra, hogy végre tényleg „tisztázódjunk”, és ne is kíváncsozunk visszatérni a „régiből kerékvágásba”?

■ T. PINTÉR KÁROLY



### Zvonarics Mihály úrvacsorai traktátusáról

A régről ránk maradt magyar nyelvű lutheránus teológiai irodalom egyik becses dokumentumáról, a Csepregen 1643-ban kinyomtatott könyvről H. Hubert Gabriella irodalom- és könyvtártörténésszel, illetve az irat modern kiadásában a bevezető tanulmányt jegyző Csepregi Zoltán egyháztörténésszel beszélgettünk.

18. oldal



### Ég felé mutató épületek

„Minél jobban beleástam magam a témába, annál jobban elkezdtek foglalkoztatni az életnek azok a »nagy kérdései«, amelyeken már évtizedek óta nem gondolkodtam el” – nyilatkozta lapunknak a *Templomséták Budapesten* című, nemrégiben megjelent könyv szerzője. Lehet-e ennél kiválóbb intonáció a böjti időszakhoz?

29. oldal



### Csodásan működik az Úr Bényén is

„Címlapsztorinkkal” ezúttal a Bényei Evangélikus Egyházközségbe kalauzoljuk olvasóinkat. A gyülekezet felügyelő asszonya ma is „mentora” unokájának, aki immár lelkésznek készül az Evangélikus Hittudományi Egyetemen, miután nem szokványos módon jelentkezett át a hittanár szakról.

23. oldal

## TARTALOM

<b>Forrás</b> • Láthatóan evangélikus, Oratio oecumenica .....	4
<b>A vasárnap igéje</b> • Aradi András .....	5
<b>Forrás</b> • Új nap – új kegyelem • Ördög Endre .....	6
<b>Krónika</b> • Hírek, tudósítások .....	7
<b>Égtájéoló</b> • Fabiny Tamás püspök írása .....	14
<b>Az igehirdető műhelyében</b> • Az íróasztalnál: Heinemann Ildikó vecsési lelkész .....	16
<b>Élő víz</b> • Gáncs Tamás rovata .....	17
<b>Interjú</b> • Zvonarics Mihály úrvacsorai traktátusáról beszélgettünk H. Hubert Gabriellával és Csepregi Zoltánnal .....	18
<b>Népszerű teológia</b> • Az „én” és a „másik” az Újszövetségben .....	20
<b>Jegyzet</b> • Száz százalék – Balczó Mátyás írása .....	22
<b>Riport</b> • Csodásan működik az Úr Bényén is .....	23
<b>Fókusz</b> • Böjti barangolások .....	26
<b>Kultúrkörök</b> • Zsoltárok, motetták negyedszázada .....	28
<b>Kultúrkörök</b> • Ég felé mutató épületek .....	29
<b>Cantate</b> • Négy száz éve halt meg Michael Praetorius .....	32
<b>Gyermekeknek</b> • Füller Tímea rovata .....	34
<b>Ajánló</b> • Ferenc pápa könyve a megrostáló leállás kínálta lehetőségről .....	37
<b>Krónika</b> • Hírek, tudósítások .....	38
<b>Forrás</b> • Oratio oecumenica .....	44
<b>A vasárnap igéje</b> • Kalincsak Balázs .....	45
<b>Forrás</b> • Új nap – új kegyelem • Lacki János .....	46



# LÁTHATÓAN EVANGÉLIKUS



FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

**Hambuch Ferencné Erdei Klára nyugalmazott darukezelő, gyülekezeti gondnok – Hidas.** A család és az istenhit jelenti az életemet. Gyermekként konfirmálkodtam, de bányai munkásként idehaza nem gyakorolhattam nyilvánosan a hitemet. Házasságkötésem után Mucsfára kerültem, ott a pártállam nem volt olyan szigorú, így nemcsak templomba járhattam, de aktív tagja is lehettem a közösségnek.

Hidasra kerülve 2009-ben vettem át a templom gondnokságát. Először a tetőt újítottuk fel, majd a torony következett. Közben kiderült, hogy a mennyezet életveszélyes. A polgármesterrel és a lelkészünkkel, Aradi Andrással egyeztetve állami támogatásért fordultam az akkori miniszterhez, majd mindennap imádkoztam a temploméért. Megkaptuk a támogatást! Gyülekezetünk tagjai is adakoztak, valamint a falu, sőt a helyi katolikus, református és methodista gyülekezet tagjai is pártfogolták a templomunk felújítását. A templom melletti volt iskolaépületet is rendbe hoztuk, imatermet és német kisebbségi helyiséget alakítottunk ki.

Imádság nélkül nem tudom az életemet elképzelni. Reggelente olvasom a napi igét, este nem tudok imádság nélkül lefeküdni. Szeretem a közösséget. Ha valamit tenni kell, akkor másokkal együtt mindig jelen vagyok, hogy segíthessek. Itt nincs veszedés, féltékenység! Úgy próbálunk élni, hogy békességet hirdessünk. Így mi, hidasi evangélikusok valóban összetartók és egymásra odafigyelők vagyunk.

Az evangélikusok mai arcképcsarnoka az interneten a [Lathatoan.reblog.hu](http://Lathatoan.reblog.hu) és a [Facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

**Nem lesz idén népszámlálás, jövőre halasztották.** Jövő őszre halasztja a kormány az eredetileg az idei évre tervezett népszámlálást a koronavírus-járvány miatt – derül ki a Magyar Közlöny február 5-i számában megjelent kormányrendeletből. A veszélyhelyzet idején alkalmazandó további védelmi intézkedésekről szóló kormányrendelet módosítása értelmében az adatfelvételt 2022. október 1. és november 20. között tartják majd meg. Az összeírásból kimaradt személyek és lakásuk

pótösszeírását 2022. november 28-ig kell befejezni. Az adatfeldolgozási folyamat 2023. november 28-ig tart majd.

Népszámlálást tízévente tartanak, a tizenhatodik eredetileg 2021. május 1. és június 28. között lett volna esedékes. Tavaly augusztusban egyébként a Központi Statisztikai Hivatal reprezentatív, azaz a teljes magyar társadalmat leképező próbaadatgyűjtést indított, hogy segítse az idénre tervezett népszámlálás szakmai előkészítését.

Forrás: MTI



## ORATIO OECUMENICA

Szerető Atyánk! Hálát adunk az igéd körüli közösségért: a személyesen vagy készülékek digitális takarásában egybegyülekezőkért; néped sokaságáért világszerte; őseinkért, akik imádságban hordoztak bennünket, utódaikat is; kortárs vértanúidért, akik élő példát adnak: mit jelent követni téged; hálát adunk szeretetedért, amellyel hordozol, és biztonnal célba viszel, kísértéseken és útvesztőkön át is. Ebben a mi Urunk, Krisztusunk által megnyilvánuló szeretettedben bízva fordulunk hozzád, visszüik eléd, tesszüik kezedbe dolgainkat.

Urunk, aki ítélő- és oltalmazó bírāja voltál a kísértésekben elbukó embernek a teremtéstől fogva: kérünk, vedd oltalmadba a kísértések között vergődőket. Légy erős vára az üldözötteknek; élő víz forrása az igazságra szomjazóknak; igaz útjelzője az élet sodrában eltévedteknek; jó szó a keserűségükbe süppedteknek; hajnalcsillag a sötétben járóknak; felkelő nap a reményvesztetteknek!

Urunk, aki kemény szóval fedded meg apostolaidat, ha elszakadtak igédőtől: állj mellénk, amikor ránk nehezedik kezéd! Adj alázatos szívet és leleményes bizakodást megpróbáltatásainkban. Segíts, hogy kezedből fogadjuk el nemcsak a javakat és sikereket, de a korlátozásokat, veszélyeket és veszteségeket is.

Urunk, kegyelmed trónusa elé együtt, egy reménységgel járulunk: áldj meg bizalommal, hogy e reménység legyen életünk vezérlője! Áldj meg bizalommal, hogy egymást, az értünk fáradozókat, a felettünk döntést hozókat áldjuk és ne átkozzuk; tiszteljük és ne lenézzük; bizzunk bennük, és ne rágalmakra hallgassunk!

Urunk, soha nem tértél el attól, amit elterveztetél: megmented az elvesztettet. Teremts hát bennünk áldott gyümölcsöt hallott igéd által, Jézus Krisztusért, a mi Urunkért!

Ámen.

## BÖJT 1. VASÁRNAPJA (INVOCAVIT) – MT 16,21-27

# A felvett kereszt evangéliuma

**Konfliktuskerülőnek ismerem magam.** Nem szeretek belemenni olyan helyzetekbe, amelyekben ott van annak lehetősége, hogy bánthatnak. Talán többen vagyunk így ezzel, ez az ember önvédelmi stratégiáinak egyik eszköze. Lehet azt mondani, hogy a békességre törekszem, de valójában csak a helyzet megoldását akarom magamtól távol tartani.

Ebben a helyzetben azonban lehet, hogy magamat megvédem, de sem én, sem a másik nem jár jól, hiszen a helyzet lényegét nem tisztáztuk. A megoldatlanság még rosszabb helyzetet is hozhat magával, egészen a gyűlöletig. Megtanultam, hogy fel kell vállalnom az egyes helyzeteket – még ha nehezemre esik is – azért, hogy valódi békességgel és megoldással tudjak továbblépni a másik emberrel együtt. Csakis így kerülhető el az, hogy elmérgeződjen kapcsolat, elhidegüljön egymástól ember és ember. Persze még akkor is, ha felvállalom a küzdelmet, ott van a lehetősége a kudarcnak, de ha nem vállalom fel, egyértelmű a bukás.

**Felvállalni a felénk érkező szenvedést.** A ma embere szereti a kényelmet. Szereti körbevenni magát olyan terekkel, eszközökkel, megoldásokkal, amelyek segítik abban, hogy minél több feladatot minél egyszerűbben oldhasson meg. De nem szereti, ha bajjal találkozik, vagy akár szenvedéssel kell szembenéznie. Hiszen boldogságunk alapvetően a mindennapok kényelméhez, jóllétéhez kötjük. Pedig a boldogság nem ennyire felszínes.

Megtalálni magunkat, megtalálni emberlétünk értelmét azzal jár, hogy szembenézzünk az élet fájó pontjaival is. És nemcsak szembenézzünk, hanem felvállaljuk. Nem elkerüljük, hanem megérteni akarjuk. És persze küzdelmesen keressük a megoldást. És ha nem tudjuk megváltoztatni, akkor megpróbáljuk elfogadni. Ez is az emberléthez tartozik. Elfogadni úgy, hogy megértjük a célját.

**A szenvedést felvállaló győztes Krisztus.** Jézus soha nem tért ki az értelmes viták elől. Soha nem a saját érdekeit nézte, hanem azt, amiért, akikért az Atya elküldte őt. Tanított, gyógyított, de tudta azt is, hogy szembe kell néznie a nagy Ellenséggel. Vállalta

”

tudatosan azt, hogy az ő Istentől kijelölt útja a kereszt felé visz. Akkor is, ha erre a keresztre emberek feszítik fel.

Legyőzni a nagy Ellenséget szeretetével, önmaga odaadásával – ez az életébe kerül. De nem hessegette el magától, hanem vállalta, hogy a nagy Kísértő fejére lép, miközben ő maga belehal. Péter megpróbálja lebeszélni még a gondolatáról is ennek az útnak, de Jézus pontosan tudja, hogy a féltés a sátólól van.

**A szenvedés legmélyén ránk találó Isten.** Nemcsak azért járta végig Jézus ezt az utat, hogy halálával, önmaga áldozatával megmentsen. Hanem tudta azt is jól, hogy az ember történelmében számosan – bűneinket is számításba véve – részesei annak az útnak, amely a mélységben jár. Pontosán ezért állt oda melléjük egykor is, és pontosan ezért tud ott lenni ma is mellettük.

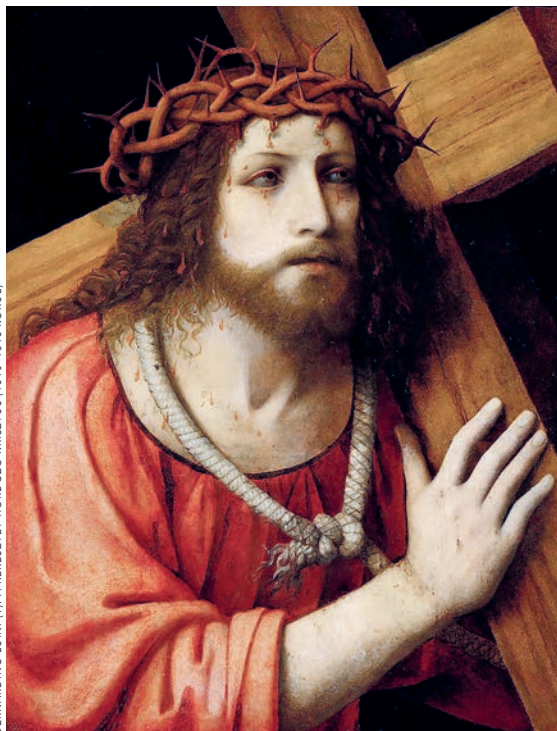
Nemcsak érti a mélységben lévő ember gondolatait, érzéseit, de felemelve vezet bennünket, gyógyítja lelkünket, erőt ad, és végső soron boldogságunkat, üdvösségünket ajándékozza nekünk, amely sokkal drágább és értékesebb minden általunk megszerzett pillanatnyi örömnél.

Nem a „magunk által kiharcolt” győzelem, boldogságtudat visz Isten országába, hanem a vele megélt élet, amely a mélységekben is felfedezi Krisztus megmentő, felemelő szeretetét. Ebben a közösségben érhető tetten Jézus jelenléte, az ő szenvedésében értjük meg a velünk való közösségének értelmét, értékét, gazdagságát, mely a legfontosabbat ajándékozza nekünk.

A felvett kereszt, saját életünk nehéz oldalának vállalása tehát így vihet közelebb saját létünk értéséhez, valódi megéléséhez, és így visz közelebb bennünket magához Istenhez. Böjt első vasárnapján ezért gondolhatunk a felvett kereszt evangéliumára, mert benne ott találjuk Krisztust.

■ ARADI ANDRÁS

**Imádkozzunk!** Köszönjük neked, Krisztusunk, hogy a legnagyobb mélységben, a felvett kereszt útján is velünk vagy, hordozol, és békességet, üdvösséget ajándékozol nekünk. Ámen.



BERNARDINO LUINI (?): A KERESZTET HORDOZÓ KRISZTUS (1510-1515 KÖRÜL)



# Új nap – új kegyelem

**Vasárnap (február 21.)** *Te vettedél hajdan alapot a földnek, az ég a te kezéd alkotása.* Zsolt 102,26 (1Kor 1,8; Mt 4,1–11; Zsid 4,14–16; Zsolt 63) Minden tőle ered. Tőle, aki megalkotta számunkra a világot, hogy teljes életünk legyen benne. Tőle, akinek kezét elengedtük, mert azt hittük, hogy nincs szükségünk rá. Tőle ered minden: az a szeretet is, amellyel utánunk nyúl, hogy megmentsen az alap nélküli, hányódó világtól, az üres ég alatti kétségbeesett keresgéléstől. Tőle ered a karácsonyi úton földre érkezett, megtestesült ígéret is, hogy ez az út a passió útjává legyen azokért, akiket föld és ég harmóniájába teremtett, de akik a szakítás miatt a töredékes, szenvedésekkel szegélyezett, mulandó életutat járják.

**Hétfő (február 22.)** *Mária pedig ezt mondta: Magasztalja lelkem az Urat, és ujjong az én lelkem megtartó Istenemben, mert rátekintett szolgálóleányának megalázott voltára.* Lk 1,46–48 (1Sám 1,11; 2Thessz 3,1–5; Lk 10,17–24) A megalázottak ujjongása sosem problémáik ideig-óráig tartó megoldásáért, hirtelen jött anyagi javakért vagy az élettől megalázóikkal kapcsolatban elégtételül kapott események bekövetkeztéért hangzik fel. Felismerni a baj, a fájdalom gyökerét, észrevenni a háttérben húzódó görcsöket, félelmeket, régi sebeket és nem részvétlenül elfordulni, hanem odanézni, meglátni és cselekedni. Ez az Isten felénk forduló gesztusa is: nem megy el mellettünk, hanem bűneinkből, halálunkból gyógyulásra hív.

**Kedd (február 23.)** *Majd az Úr szavát hallottam, amint ezt kérdezi: Kit küldjek el, ki lesz a követünk? Én ezt mondtam: Itt vagyok, engem küldj!* Ézs 6,8 (2Kor 5,20; Jób 1,1–22; Lk 10,25–37) Vannak szavak, üzenetek, hírek, amelyeket nem szívesen viszünk másoknak. Nem akarunk a fájdalom, a teher, a szomorúság hírvivői lenni. Ha Isten üzenete hangzik el, bár az életről, a megújulásról, a teljességről van benne szó, annak szintén különös fogadtatása van a világban. Sokszor jó hírt kell közvetítenünk egy értetlen közegben. Ennek elmentmondásossága mégsem riaszthat bennünket, mert valamikor hozzánk is elérkezett az evangélium: egy győztestől, aki legyőzte félelmeit, kétségeit, és előállt e világban a nem e világból valóval.

**Szerda (február 24.)** *Miután valamennyien ettek és jóllaktak, összeszedték a maradék darabokat, tizenkét tele kosárral.* Mt 14,20 (3Móz 26,5b; 5Móz 8,11–18; Lk 10,38–42) A néhány halból és kenyérből jóllakott ötezer nemcsak a bőség, hanem a maradék csodáját is átélhette Jézus közelében. A tizenkét tele kosár maradék annak a bőkezűségnek a metaforája, amely nem számolgatja a szükségletet, hanem túlárado

módon adja, ami szükséges az élethez. A teljesség, az üdvösség ugyanígy korlátlan valóság: nincs határa sem térben, sem időben. A létnek az a teljessége ez, amelyik nem szenved hiányt semmiben, ami az igazi emberséghez szükséges. Ebbe a maradéktalan bőségbe kaptunk meghívást attól, aki kínálja nekünk is szeretetének kifogyhatatlan gazdagságát.

**Csütörtök (február 25.)** *Mert meg vagyok győződve, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelmek, sem jelenvalók, sem eljövendők, sem hatalmak, sem magasság, sem mélység, sem semmiféle más teremtmény nem választhat el minket Isten szeretetétől, amely megjelent Krisztus Jézusban, a mi Urunkban.* Róm 8,38–39 (2Sám 22,3b; Jak 4,1–10; Lk 11,1–4) A teremtettség csodájaként bűnünk, Istentől való eltávolodásunk ellenére sem vonhatjuk ki magunkat az istenképűség Teremtőnkhez kapcsoló kötelékéből. Az Isten Fia, a mi Urunk, Krisztusunk azért jött hozzánk, hogy a meggyengült, elfeledett kötődést megmutassa, megerősítse, elevenné tegye. Eltéphtetlen kötelék ez annak, akit körülfont ez a megtartó szeretet.

**Péntek (február 26.)** *Mert aki hegyeket formál, és szelet teremt, aki tudtára adja szándékát az embernek [...], annak neve: az Úr, a Seregek Istene.* Ám 4,13 (Jn 17,6–7; Zsid 2,11–18; Lk 11,5–13) Hegyeket formáló és szelet teremtő energiák mellett valami hasonló világrengető erő megnyilvánulását várja az ember a prófétai szóból. De a Seregek Istenének megmutatásában nem egy kozmikus léptékű tett következik, hanem az emberhez forduló személyesség: Isten elmondja az embernek, hogy mi a szándéka. A világméretű cselekedet a betlehem-i jászolbölcsőben öltött testet, hogy azután mindenütt világossá legyen az isteni terv: eljönni az eltévedt emberért, hogy a végtelen isteni hatalom ne félelmének oka, hanem teljességének formálója legyen.

**Szombat (február 27.)** *És Isten békessége, mely minden értelmet meghalad, meg fogja őrizni szíveteket és gondolataitokat Krisztus Jézusban.* Fil 4,7 (5Móz 32,11; Róm 6,12–18; Lk 11,14–28) Olyan könnyen elsodródunk egymástól, olyan könnyen elveszítünk örökké tartónak vélt értékeket, kapcsolatokat! Szeretnénk biztos kézzel, biztos szívvel ragaszkodni a számunkra fontos dolgokhoz, amelyeknek elnyerése örömmel, békességgel töltött el bennünket. Ugyanígy kapaszkodunk megújult életünk esélyébe, de ebben az erőfeszítésben nem vagyunk csak magunkra utalva. Isten békessége kísér bennünket szüntelenül, hogy mindennap megtapasztaljuk: nemcsak mi áhítunk Isten felé, hanem ő is ragaszkodik hozzánk.

■ ÖRDÖG ENDRE



# Ülésezett az országos presbitérium

**A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Presbitériuma február 4-én ülést tartott. Napirendjéről a levezető elnök, Fabiny Tamás elnök-püspök tájékoztatta az Evangélikus Információs Szolgálatot.**

Lázár Zsolt esperes, országos presbiter áhítata után egyházunk felsőoktatási szerepvállalásáról volt szó. Fábri György felsőoktatási szakértő, északi egyházkerületi felügyelő tájékoztatást adott arról, hogy az állami intézményrendszer átszervezésével lehetőség nyílt arra, hogy egyházunk egyes karokat, képzéseket fenntartsa. Mindez a pedagógus- és szociálmunkás-utánpótlás szempontjából lenne különösen fontos. Ezzel párhuzamosan lépéseket kell tenni egy hatékony ösztöndíjrendszer, valamint a felsőoktatási szakkollégiumi hálózat kiépítésére. Az arra illetékesek – Setényi János szakértőnek és Hafenschner Károlynak, az Evangélikus Hittudományi Egyetem egyetemi tanárának bevonásával – felveszik a kapcsolatot a területért felelős miniszteri biztossal és adott esetben a felsőoktatási intézményekkel, valamint meghatározzák a képzés és az együttműködés célját és strukturáját.

Az oktatási ügyek sorában egyebek mellett döntés született egy ceglédi óvo-

da és egy pápai tagóvoda átvételéről, valamint a testület szándéknyilatkozatot fogadott el egy dunaújvárosi általános iskola esetleges átvételéről.

A diakóniai ügyek között megemlíten-dő, hogy újraválasztották a kaposzekcsői Evangélikus Diakóniai Otthon intézményvezetőjét, Szabó Szilárd lelkészt, továbbá döntés született a Sztahlo Gábor Evangélikus Szeretetszolgálat tartozásának rendezéséről és a Szombathely várossal való szakmai együttműködésről. Az országos presbiteriek örömmel fogadták a hírt, hogy a diakóniai intézmények túlnyomó többségében igen nagy mértékben megvalósult az átoltottság.

Az országos presbitérium meghallgatta és megtárgyalta a belső ellenőr jelentését az intézményekben és a gyülekezetekben folyó ellenőrzésekről.

Az országos elnökség beszámolt arról, hogy a közelmúltban aláírták a kormányzattal azt a megállapodást, amelynek értelmében Magyarország kormánya

fizeteskiegészítést ad lelkészeinknek. Tájékoztatást adott továbbá az elnökség arról a tízmillió forint összegű pályázatról, amellyel – az elmaradt egyházi programok felszabaduló összegéből – támogatják azokat a gyülekezeteket, amelyek a járványidőszakban jelentős mértékű perselypénzektől estek el. Beszámolt az elnökség arról a jól sikerült akcióról is, amelynek keretében december 26. és január 7. között egyházunk a kórházak intenzív osztályain dolgozókat lelki üzenettel és meleg étellel támogatta.

A püspöki tanács hitoktatói álláshely létesítéséről számolt be, valamint arról, hogy a közelmúltban lehetővé tették – a szükséges óvintézkedések betartása mellett – presbiteri ülések tartását, akár személyes részvétellel is.

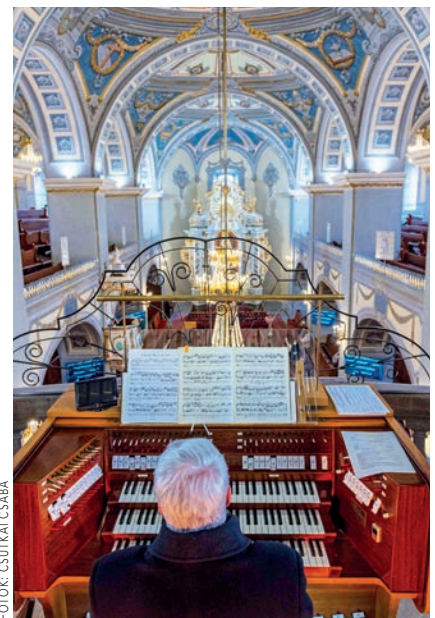
Az országos presbitérium egyházunk sajtóbizottságának javaslatára Bornemisz Péter- és Irónád díjat alapított. Mindkét elismerést a húsvét előtti időszakban adják át: az előbbit a világi írott vagy elektronikus sajtóban megjelent publikációért, az utóbbit az egyházi sajtóban közölt alkotásért.

Forrás: [Evangélikus.hu](http://Evangélikus.hu)

## Régi szépségében ragyog a nyíregyházi evangélikus Nagytemplom



A belső felújítási munkálatok végeztével január 31-én hálaadó istentisztelettel nyitották meg a hívek előtt is – ügyelve a járványügyi szabályok betartására – a nyíregyházi evangélikus Nagytemplomot. A grandiózus beruházást a kormány hatszázötvenmillió forinttal támogatta.



FOTÓK: CSUTKAI CSABA

# Luther ma tarolna a Twitteren

Amikor 1517-ben egy korábban ismeretlen teológusprofesszor Wittenbergben 95 pontjával az egyház doktrínáit [...] vitára bocsátotta, e 95 érv víruszerű terjedésbe kezdett. „Pusztán irigy szerzetesek civakodása” – kommentálta a zavaros eseményeket a pápa, akinek hozzáállása tükrözi azt az attitűdöt, amellyel számos politikus a *Twitter*hez viszonyult még 2010-ben.

Nem telt azonban sok időbe, hogy a helyzet eskalálódjon. Hamar kiderült, hogy Luther géniuszi érzékkel kezeli azt a fajta nyilvánosságot, amellyel Európának korábban soha nem volt dolga. Négy évvel a 95 tétel kifüggesztése után nevét egész Németország megismerhette, hírneve pedig a határokon is átjutott. [...]

Hogyan volt erre képes? „Luther kommunikációja többszintű volt: egyszerre vitatkozott tudósokkal, prédikált a pulpitusról, németül írt, és üzeneteit német himnuszok és énekek útján továbbította a nép felé” – méltat Diarmaid McCulloch. Hogy egy metaforával éljünk: Luther digitális teológus, aki nehézkesen analóg el-

lenfelekkel nézett szembe. A Luther által a maga javára fordított technológia természetesen az írott sajtó volt.

Luther előtt senki sem vette észre az ebben rejlő potenciált, mint ahogy a technológiát sem hasznosította senki ilyen földrengető eredménnyel. 95 pontjának társadalmi hatása kritikus mértékben függött attól az elszántságtól, amelyet annak kapcsán érzett, hogy gondolatait a lehető legszélesebb eléréssel terjessze. [...]

Megrázó eredmény, hogy a wormsai birodalmi gyűlést követő egy évtized leforgása alatt a német nyelven írt pamfleteknek több mint az egyötöde Luther tollából származott. Tanulmányainak, értekezéseinek hatását a mémek tovább növelték. Luthert rendszeresen prófétaként, hősként, szentnek ábrázolták, miközben ellenfeleit állatokként, démonokként [...] mutatták be.

A világ ezt megelőzően soha nem szembesült ekkora léptékű trollkodással. Luther csodálói ezeket a képi ábrázolásokat oly módon hasznosították, hogy azok történelmi hatása messzemenő legyen.

Carlos Eire szavaival élve, ezek a követők találták fel a satirikus képregény műfaját. [...]

Luther kétszer jelent meg a császár színe előtt, és mindkét alkalommal arra szólították őt fel, hogy vonja vissza az írásait – ő ezt mindannyiszor megtagadta. A tiltakozás e heves formája még a császárt is zavarba ejtette. [...]

„Karrierje” során Luther az aforizmák és a kirohanások géniuszaként, az álhírek visszautasítójaként és terjesztőjeként [...] sikeresen alkalmazta azokat a készségeket, amelyek ma bárkit alkalmassá tesznek arra, hogy beragyogja a közösségi médiát.

Mégis, itt, Nyugaton néhányunk számára, akik ma a *Facebookot*, a *Twittert* vagy az *Instagramot* használjuk, Luther összes erénye közül a legtanulságosabbnak az tekinthető, hogy kész volt az életét is kockáztatni annak érdekében, hogy hű maradhasson a lelkiismeretéhez.

■ TOM HOLLAND

Forrás: *Mandiner.hu*

Eredeti, teljes szöveg: *Unherd.com*

## „Ha csorog Vince, tele a pince”

**Tokaj borvidékén a pandémia ellenére sem maradt el a nagy hagyományokra visszatekintő Vince-nap. Ilyenkor a szőlősgazdák kimentek a szőlőtőkékhez, vesszőt vágtak, hazavitték, abból próbálták megjósolni, milyen lesz a termés. A világörökség részét képező tokaji dűlőkön január 22-én a történelmi egyházak képviselői áldották meg a szőlőt és a bort. Evangélikus részről Gerlai Pál lelkész volt jelen az alkalmon.**

A Vince-napi szokások fontos szerepet játszanak a magyarság életében, a borvidékeken a mai napig őrzik az ehhez kapcsolódó hagyományokat. Szent Vincét a szőlészek védőszentjének tartják, kultusza a 11. században terjedt el térségünkben. A borhoz való kötődését nevének hangzásából eredeztetik: *Vincent* – *vinum* (jelentése: bor).

A Vince-napi szokások közül az egyik legelterjedtebb az úgynevezett „Vince-vesszőből” való jóslás. A néphagyomány szerint január 22-én vesszőket kell metszeni a szőlőből, vízbe állítani őket és várni, hogy kihajtsanak. A szőlővesszőkön található rügyek mennyiségéből lehet következtetni arra, hogy bőséges lesz-e a termés.

A hagyomány szerint a Vince-napi időjárás is befolyásolja a szüretet, ugyanis ha ezen a napon csapadékos az idő, akkor sok



FOTÓ: ERDŐS JÓZSEF

bor lesz, viszont ha száraz, akkor a pince üres marad. A legelterjedtebb népszokás szerint pedig sok bort kell inni Vince napján, ha azt akarjuk, hogy ősszel jó termés legyen. Azt mondják, „ha csorog Vince, tele a pince” – tehát ha Vince napján száraz az idő, akkor a pincék üresen maradnak.

Forrás: *Felvidek.ma*



# Lehetőségek és dilemmák

## *Az egyház a digitalizált világban*

**Digitalizált egyház – evangéliumi téblábolás az infosztrádán címmel tartott előadást Fábri György, a Magyarországi Evangélikus Egyház Északi Egyházkerületének felügyelője, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar Felnőttképzés-kutatási és Tudásmenedzsment Intézete társadalmi kommunikáció kutatócsoportjának habilitált docense január 27-én a Magyarországi Vezető Informatikusok Szövetsége digitális transzformációs munkacsoportjának online ülésén. Előadásában a kutató rámutatott: bár ma már a digitális világ mindenki számára természetesnek tűnik, „a folyamatnak még csak az elején tartunk, nem tudhatjuk, hogy milyen újítások, változások várhatók”.**



FOTO AZ EVANGÉLIKUS.HU ARCHÍVUMBÓL

Egyházunk online megjelenésével kapcsolatban Fábri György aláhúzta, hogy a kifelé irányuló kommunikációban meghatározó szerepe van a digitális jelenlétnek, így egyházunk nemcsak honlapon és blogon, videómegosztón és podcaston van jelen az interneten, hanem a közösségi média legtöbb platformján elérhető. Fejlesztés alatt van egy új evangélikus applikáció, amely közösségi médiaként is funkcionál majd, az evangélikus egyház oktatási intézményei számára pedig olyan digitalizációs programot indítottak, amelyen többek között a különböző tantárgyakat segítő információk lesznek elérhetők.

A koronavírus-világjárvány miatti egyházon belüli változásokkal kapcsolatban Fábri György beszámolt a professzionális eszközökkel rögzített, rövid, vasárnaponként közreadott videóárhívatokról, az *Evangélikus TeleTemplom* elnevezésű kezdeményezésről (*képünkön*) csakúgy, mint az *Evangélikus vagyok – És te?* kampányról. A kerületi felügyelő elmondta, hogy bár az online istentiszteletek azt

a szakrális élményt, amelyet egy templomban megélt istentisztelet és az ottani közösség nyújt, nem tudja visszaadni, mégis módot kínál arra, hogy a Szentírás üzenete, az imádság, az Istenhez fordulás minél többek számára elérhető legyen. A digitális istentisztelettel kapcsolatban a felügyelő azt a szempontot is kiemelte, hogy ezáltal „az egyház még inkább transzparenssé válik”, sőt arra is lehetőség, hogy más, tőlünk távolabbi települések istentiszteleteibe is bekapcsolódjunk.

Az evangélikus egyház nemcsak a külső kommunikációra helyezi a hangsúlyt, hanem belső tartalommegosztásra is használja a digitális teret – mondta el Fábri György –, így a könyvelés, a nyilvántartás, a belső hálózat működtetése, konzultációk megszervezése online platformon működik. „A digitális világ számunkra az adatokat is jelenti. Saját adatainkat folyamatosan elemezzük. Azt próbáljuk feltárni, hogy miként tudjuk az egyházat mint szervezetet egyre jobban működtetni.” A belső fejlesztéssel kapcsolatban a kerületi felügyelő többek

között a népmozgalmi változások kutatásait említette.

XVI. Benedek emeritus pápát idézve – „az internet a következő kontinens, ahova az egyház küldetése szól” – Fábri György úgy összegezte mondandóját, hogy bár számos veszélye is lehet az online térnek, de a professzionális és átgondolt online kommunikáció legfőképpen lehetőséget ad az egyháznak. „Mindig az adott kor nyelvén kell beszélni” – fogalmazott, kiemelve: az egyház feladata úgy korszerűvé válni, hogy azáltal minél többen megértsék az evangélium üzenetét. E vonatkozásban a 16. században élt idősebb Pieter Brueghel *A hegyi beszéd* című alkotását említette, amelyen a festő az embereket saját korának öltözékében ábrázolta.

Ugyancsak erre példa a reformáció kora, azaz a könyvnyomtatás elterjedése. „Luther tanait gyorsan tudták sokszorosítani, ezáltal hamar elterjedhettek Európában. A nyomtatás dinamizmust adott az egyháznak, felélénkülték a viták, ugyanakkor lehetővé tette a kritikai gondolkodás megerősödését” – hívta fel a figyelmet a felügyelő.

Korunkról szólva kifejtette: „A rádió, a televízió elterjedése rengeteg lehetőséget adott az egyház missziós tevékenységéhez, hiszen nagyszámú embert lehetett elérni.” Ezzel párhuzamosan az egyház „bekerült egy olyan térbe, ahol riválisai lettek”. Meglátása szerint nemcsak a digitális térben kérdés, hogy zárt vagy nyitott ajtaja van-e az egyháznak, azaz be tud-e hívni embereket, hanem a fizikai térben is. Ez az egyház – benne az egyes lelkészek és gyülekezeti tagok – mindenkori kihívása és küldetése.

„A digitális világban a hagyományos igazodási pontok feloldódnak” – mutatott rá Fábri György. Az online világ könnyen „az autoritás, az autentikusság, az identitás és a szakralitás fellazulásához tud vezetni”. Ezért nagyon fontos, hogy felelősen használjuk az online felületet, kritikusan olvassuk és nézzük az ott szereplő információkat. A gyülekezetek részéről pedig döntő, hogy időről időre újradefiniálják az egyén és a közösség viszonyát.

■ GALAMBOS ÁDÁM

# Többszintű az arnóti gondoskodás

**A bezártságban is számíthatnak a rászorulóknak az evangélikus szeretetszolgálatra. A járványhelyzetben fontos szerepet vállal Borsod-Abaúj-Zemplén megyében az arnóti Abaffy Gyula Evangélikus Szeretetszolgálat, ahol házi segítségnyújtással támogatják a rászoruló időseket, és népkonyhát is működtetnek.**

„Nagyságrendileg száz ellátottat támogatunk napi egy óra házi segítségnyújtással Arnóton, Miskolcon és Sajóbáonyban – mondta Buday Barnabás evangélikus esperes, az Abaffy Gyula Evangélikus Szeretetszolgálat intézményvezetője. – A szolgáltatásért jelképes összeget, kétszázötven forintot kérünk, mert az a tapasztalatunk, hogy ami nem teljesen ingyenes, azt komolyabban veszik. Ezt a szolgáltatást nyolcvan év fölött bárki igényelheti, a fiatalabb életkorúak esetében pedig kikérjük a háziorvos véleményét. A kapcsolatfelvétel személyes találkozással indul, amikor felmérjük az illető körülményeit. A bevásárlásban, a gyógyszerkiáltásban, az ügyintézésben és a személyes higiénia megtartásában tud segíteni a gondozónő. Ha szükséges, körmöt vág,

haját mos, fürdet. Esetenként a közvetlen környezet tisztán tartásába is bekapcsolódik. Ott, ahol egyedül élő időseket gondozunk, a mentális támogatás, beszélgetés is fontos része a munkánknak.”

Maximálisan helytálltak a járványveszély ellenére a karanténidőszakban is. „Nagy szó, hogy a járványhelyzetben is fenn tudtuk tartani szolgálatunkat, sőt még tovább növekedtünk. Gondozónőink a koronavírusnak jobban ki vannak téve, mégis csak néhány ellátottunk mondta vissza a szolgáltatást. Rövid idő elteltével azonban fokozódott a terhelés. Legtöbb gondozottunk hatvanöt év fölötti, de még az önellátók közül is sokan a négy fal közé szorultak. Jelenleg huszonkét fő dolgozik nálunk, ebből tizenöt szociális végzettséggel rendelkező gondozónő foglalkozik

házi segítségnyújtással. Nem mind vallásos ember, de kérjük, hogy mindannyian vegyenek részt egyházi programjaink is.

A szeretetszolgálat népkonyhája a megyében nyolc településen van jelen. „A másik fontos szolgálatunk, hogy körülbelül kétezer-nyolcszáz népkonyhai adagot osztunk ki mindennap több településen. Ezek közé tartozik Berzék, Bócs, Csenyete, Köröm, Novajdrány, Ónod, Sajóhidvég és Sóstófalva. A népkonyha az alapszolgáltatás része, de egy ideje főleg a legszegényebb népréteget – a többségük roma – látjuk el étellel. Számukra az is nagy segítség, hogy naponta hozzájutnak egy tál meleg ételhez. A népkonyhát elsőként Csenyétén kezdtük el működtetni másfél évvel ezelőtt. Akkoriban egyetlen egyház sem volt jelen a faluban. A községben körülbelül négyszázötvenen élnek; a kétszáz gyermek kap ételt az óvodában, iskolában, azonban kétszáz felnőtt kérte a meleg ebédet” – számolt be Buday Barnabás esperes.

■ DETZKY ANNA

Forrás: Boon.hu

## Betöltötték a gulyásagyút, és tüzeltek

**Idén már negyedszer osztottak ételt Szarvason az Ótemplomi Szeretetszolgálat Pásztor Mátyás vezette főzőcsapatának közreműködésével. Az első két alkalommal klasszikus babgulyás, a harmadikon székelykáposzta főtt, február 7-én, vasárnap palócleves készült csirkéből – foglalta össze az év elejének ételosztásos akcióit Lázár Zsolt evangélikus esperes, a szeretetszolgálat intézményvezetője.**



FOTO: ANGYALI SEGÍTSÉG AZ ÓTEMLOMBÓL, FACEBOOK OLDAL

A katonaságnál leselejtezett gulyásagyút pár éve vásárolták harmincezer forintért, a „veterán járműves” Rácz Zsolt és Csernus Mihály felújította, újra vontathatóvá tette,

együttal „kisamottolták”, így most feleannyi fával meg tudnak főzni nyolcszáz adag ételt. Rácz Zsolt ott is ragadt önkéntesnek – elevenítette fel az előzményeket Lázár Zsolt.

A szponzorokról elmondta, hogy vannak, akik rendszeresen megkeresik őket adományokkal, ez is kötelezi őket arra, hogy folytassák a főzéseket. Volt, aki egész disznót, a református gyülekezet hatvanhatven kilónyi csirkemellet ajánlott fel. Az ökumenikus imahét végén a szarvasi gyülekezetek adták össze az ételosztás költségeit. „A támogatók is érzik, szükség van arra, hogy a szarvasi szegényeket ételosztással tudják segíteni” – fogalmazott az esperes.

Arra a kérdésünkre, hogy mi a tendencia az ételosztásra érkezők számában, Lázár Zsolt elmondta, úgy veszi észre, sokan, akik esetleg szégyellnének megjelenni egy ilyen alkalommal, a maszk mögé bújva könnyebben állnak be a sorba. Egyre többen vannak, most már a sarokig ért a sor. „Ilyen szempontból én örülök a maszkhasználatnak, mert szerintem azok is eljönnek, akik maszk nélkül kínosan éreznék magukat” – zárta beszélgetésünket az Ótemplomi Szeretetszolgálat vezetője.

■ BABÁK Z.

Forrás: Newsjag.hu



# Adventi számvetés

*Közel hatszáz ezren csatlakoztak az Ökumenikus Segélyszervezet 2020. évi országos pénzadománygyűjtéséhez*

**Huszonötödik alkalommal indította el országos pénzadománygyűjtését 2020 adventjén a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet. A szeretet.éhség mottóról és a „kiharapott” mézeskalács szívről ismert felhívás hatására – a gyűjtés partnereinek és a médiának köszönhetően – mintegy hatszáz ezren csatlakoztak az akcióhoz, támogatva a segélyszervezet céljait. Az adománygyűjtés eredményeit a 2021. január 29-ei sajtótájékoztatón ismertette a segélyszervezet. Ez alkalommal mondtak köszönetet az összefogás minden támogatójának, partnerének, adományozójának és önkéntesének. Gáncs Kristóf, a segélyszervezet kommunikációs igazgatója a gyűjtés eredményeit, Lehel László elnök-igazgató (képünkön) pedig a beérkezett adományok felhasználási tervét részletezte.**

Bár 2020-ban a pandémia miatt sok tekintetben rendhagyók voltak az adománygyűjtés és a segélyakciók keretei, de a segélyszervezet üzenete változatlan: azért hirdetett összefogást, hogy rászorulókat ezreinek tegye szebbé az ünnepét, és hogy a következő év hétköznapjaiban is segíteni tudja a nélkülözőket és a bajbajutottakat.

Az ünnepi segélyakciók változatlan céllal, de a járványhelyzethez alkalmazkodva valósultak meg: a hagyományos nagy szeretetvendégségek helyett a meleg ételt a segélyszervezet kiszállította a rászorulókhöz, illetve kis turnusokban megszervezett étkeztetések keretében adta át.

**Adomány érintkezésmentesen.** A legszigorúbb járványügyi előírásoknak megfelelően az adományok – például az élelmiszer, a tűzifa-támogatás – is érintkezésmentesen érkeztek a címzettekhez. A szervezet a fő célját is tartani tudta: a járványhelyzet által meghatározott ünnepi időszakban sem engedte el a rászorulókat kezét, és családok ezreinek karácsonyát tette szebbé. Az adománygyűjtés fókuszában ugyanakkor most sem az ajándékozás, hanem a szervezet szegénység elleni egész éves küzdelme volt, amelyet országos intézményhálózatán keresztül folytat az év háromszázhatvanöt napján.

Az összefogáshoz ez alkalommal is számos módon lehetett csatlakozni, de a legnépszerűbb adományozási forma ezúttal is a 1353-as adományvonal volt. Ezt az advent időszakában közel négyszázhatvankétezer alkalommal tárcsázták ország-szerte, hívásonként vagy sms-enként két-

százötven forintot felajánlva ilyen módon a segélyszervezetnek.

A 2020. évi országos adventi pénzadománygyűjtés során összesen 232 611 153



forint felajánlás érkezett. Ebből az adományvonalon juttattak el a támogatók 115 729 000 forintot; a Tesco áruházakban november 16. és december 24. között adománykuponokból 36 591 000 forint gyűlt össze, a magán- és vállalati befizetések pedig 80 291 153 forintot tettek ki.

**Szívposta a mézeskalácsoknak.** A gyűjtésnek sok éve kezdőleünetet adó – ismert sportolók, tévés személyiségek és énekesek részvételével zajló – nagyszabású figyelemfelhívó akció, a mézeskalácsszív-sütés és -díszítés megszervezésére 2020-ban, a járvány talán legnehezebb szakaszában nem volt mód, így ezt a hagyományt is, mint annyi mindent, újra kellett gondolni. Az Ökumenikus Segélyszervezet munkatársai komplett mézeskalácsszív-készítő szettekkel állítottak össze, majd házhoz vitték a sztároknak. Az ismert emberek „home office-ban” készítették a

mézeskalács szíveket, majd elküldték a szervezetnek. A különleges alkotásokat az adományozók kapták meg az adventi időszakban.

A szeretet.éhség. mottóval zajlott kampány keretében egy másik különleges akció is indított az Ökumenikus Segélyszervezet 2020-ban. A Szívposta elnevezésű kezdeményezésnek köszönhetően a három ezer forint fölötti összeget adományozók egyedi mézeskalács szívvel lephették meg azokat, akikkel a járvány miatt nem tudtak találkozni. Az adományozó által megjelölt személynek az Ökumenikus Segélyszervezet munkatársai egy mézeskalács szívet és egy névre szóló ünnepi üdvözlőlapot

tartalmazó ajándékosmagot állítottak össze; ennek eljuttatásában a Magyar Posta nyújtott segítséget.

**Élen az átláthatóságban.** Az adventben beérkezett adományokat a segélyszervezet – a gyakorlatának megfelelően – a legszigorúbb nemzetközi sztenderdek szerinti KPMG-könyvvizsgálat mellett használja fel. A szervezet honlapján tett vállalásoknak megfelelően a beérkezett adományok nyolcvanöt százalékát közvetlenül a rászorulókat segítő tevékenységek finanszírozására, hat százalékát a visszacsatolásra, adománygyűjtésre és önkéntes menedzsmentre, míg kilenc százalékát az átlátható, szakszerű és fenntartható segítségnyújtás feltételeinek megteremtésére fordítja. *(További részletek olvashatók a Segelyszervezet.hu/rolunk/atlathatosag weboldalon.)*

Forrás: Segelyszervezet.hu



# Irodalomóra a balfi temetőben

**Hetvenhat éve, 1945. január 27-én halt meg Balfon a magyar irodalom egyik kiválósága, Szerb Antal. A soproni Berzsenyi Dániel Evangélikus (Líceum) Gimnázium és Kollégium magyar fakultációjának diákjai Tölli Balázs igazgatóval rendhagyó irodalomórán emlékeztek az író és irodalomtörténész tragikus sorsára.**

Ha nem lett volna kitűnő regényíró, novellista, műfordító, akkor is múlhatatlanul a magyar irodalomtudósok legkiválóbbjai között tartanánk számon Szerb Antalt. Elsősorban az irodalom szakemberének vallotta magát, de íróként és költőként is halhatatlan. Szerb Antal a fontos tudományos és kritikai munkássága mellett a két világháború közti magyar szépirodalom senki máséhoz nem hasonlítható alkotója. Művei újra meg újra nagy példányszámban jelennek meg, jelezvén, hogy nemcsak maradandók, de a múltó évtizedekkel egyre fokozódik a népszerűségük. A *Pendragon-legenda*, az *Utazás holdvilág* generációknak nyújtott olvasmányélményt.

A tehetséges, művelt, sokra hivatott Szerb Antal a második világháború és a zsidóüldözés áldozata. Bár asszimilált zsidó családban született 1901-ben, és őt már katolikusnak keresztelték, ez sem mentette meg. Ahogy annyi más sem: hiába volt mindössze harminckét éve-

sen a Magyar Irodalomtudományi Társaság elnöke, hiába nyerte el a Baumgarten-díjat (1935-ben). Voltak befolyásos barátai, de amikor kimentették volna a munkaszolgálat terhei alól, ő inkább a barátait és a sorstársait választotta. Úgy gondolta, ha ő él a lehetőséggel, mások elpusztulnak a segítsége nélkül. Végül őt verték agyon a balfi munkatábor nyílás pribékjei.

Minderről szó volt azon a rendhagyó irodalomórán, amelyet Tölli Balázs, a líceum igazgatója tartott a magyar fakultációs csoportnak, részben az online térben. (Gászner Mira [11. a] és Boros Brigitta Heléna [11. d] személyesen vett részt az órán, a többiek online kapcsolódtak be.) A balfi temető előtti emlékmű megrázó hátteret adott a tényeknek: itt működött a vidék egyik legnagyobb erődítő munkatábor. Az ide hurcolt zsidó és keresztény munkaszolgálatosok az akkori német-magyar határvidéken a Südstwall (délkeleti fal) erődrendszert építették szörnyű kö-

rülmények között. Több százan haltak bele az erőszakba, az éhezésbe; a tömegsírba került Szerb Antal, Sárközi György költő, író, műfordító és Halász Gábor irodalomtörténész, esszéista is. Már 1948-ban emléket állítottak az áldozatoknak, Füredi Oszkár soproni építész munkáját azóta többször felújították.

A Holokauszt Emlékközpont kezdeményezésére új nemzeti emlékhely épült 2008-ban. Alkotója két licista öregdiák, Kutas László szobrászművész és Winkler Barnabás építész. Az embermagasságú zsidó sírkövek sora a templom felé dőlve sorjázik az emelkedőn, szimbolizálva az erőltetett menetet. Szerb Antalnak és két barátjának nevesített köve mellett számok jelzik a névtelen holtakat...

„Szerb Antallal kapcsolatban sok irodalomélményem volt már fiatalon. Fontos és érdekes szerző volt nekem mindig is. Ismertem megrázó élettörténetét, s amikor megkaptuk az emlékhely tervezésének a feladatát, kövekbe akartuk önteni a tiltakozásunkat. Reméljük, sikerült, az emlékmű megrázó mementó” – mondta el Kutas László, aki a rendhagyó irodalomórán az internet segítségével mesélt munkájáról a licistáknak.

Forrás: Bdeg.hu



# Életre szóló ígéret a hitvesi „igen”

*Személyes gondolatait osztotta meg a nézőkkel a házasság hetének hazai fővédnöke*

**A házasság hete programsorozat fontosságáról beszélt Herczegh Anita, Áder János köztársasági elnök felesége február 9-én a Duna Televízió Család-barát című műsorában. A hét fővédnöke néhány személyes gondolatot, tapasztalatot is megosztott a nézőkkel házasságról, gyermeknevelésről – tájékoztatta az MTVA sajtóosztálya a Magyar Távirati Irodát.**

Mint ismeretes, Magyarországon idén már a tizennegyedik alkalommal zajlott február 7–14. között a házasság hete a keresztény egyházak és civil szervezetek széles körű összefogásával. Ehhez a kezdeményezéshez csatlakozik évről évre a közmédia *Család-barát* című magazinműsora, amelyben a műsorvezetők egész héten át párkapcsolati kérdésekre keresik a választ civil és ismert emberek szakértők segítségével.

A lapzártánkorig még javában tartó – ezúttal főként online programokat kínáló – rendezvénysorozat minden évben más-más mottóval próbálja meg felhívni a figyelmet a házasság és a család fontosságára – idén ez a mottó az *Ezerszer is igen* lett. A közlemény szerint Herczegh Anita úgy fogalmazott: „Nehéz dolgom lenne, ha nekem kellene mottót választani. Az elmúlt években is remek szlogenek születtek: az *Együtt kiteljesedve*, a *Randevú egy életen át* vagy az *Éltető sodrásban* – úgy érzem, mindegyik a mi házasságunkról is szól. Fontosnak tartom, hogy



FOTÓ: ZH-ZSOLT / MTI / MTVA

akár harminc év múlva is úgy tudjunk randevúzni, mint régen, és azt érzem, hogy valóban együtt teljesedtünk ki. Ha mégis választanom kellene egy mottót, benne lenne a hűség, mert számomra az is nagyon lényeges.”

Áder János köztársasági elnök és felesége négy gyermeket nevel, a legidősebb és a legfiatalabb testvér között tizennégy év a korkülönbség. Habár négy gyerek első hallásra nagy kihívásnak tűnhet, Herczegh Anita szerint kellő odafigyeléssel és szervezéssel egyáltalán nem az.

„Nekem a négy nem tűnik olyan soknak, de valóban ügyelni kell arra, hogy mindenki egyformán figyelmet kapjon. Nálunk az bevált, hogy időnként egy-egy gyereket »kiemelünk«, és egy program, egy hétvége csak róla szól – akár velem vagy a férjemmel kettesben, akár a két szülővel együtt. Ugyanakkor örömmel tapasztalom, hogy a testvérek is nagyon figyelnek egymásra, ami legalább annyira fontos, mint a szülői figyelem.”

A beszélgetésben az élettársi és a házastársi kapcsolat is szóba került. Herczegh Anita szerint lényeges különbség van a kettő között. „Számomra az élettársi kapcsolat magában hordozza a bizonytalanságot, az időszakosságot, a »nem biztos, hogy sikerül, de próbáljuk meg« hozzáállást. Ha viszont egy pár úgy dönt, hogy házasságot köt, akkor abban benne van az »egy életen át« és a »csak téged« ígérete” – foglalta össze Herczegh Anita.

■ MTI

## Elhívott követők vagyunk

*Csendesnapok a hittudományi egyetemen*

**Az elmúlt félév a járványügyi szabályoknak megfelelően az Evangélikus Hittudományi Egyetemen is online munkarendben zajlott. Ennek lezárására, illetve a tavaszi szemeszter megnyitását, az abban való elindulást segítő február 6–7-én csendesnapokat szervezett Réz-Nagy Zoltán egyetemi lelkész és az intézmény hallgatói önkormányzata.**

A szervezők az őszi csendesnapnak a járvány következtében elmaradt programját ültették át az online térbe. Szombat reggel Bányai Tamás negyedik évfolyamos lelkész szakos hallgatónak, a hallgatói önkormányzat alelnökének áhítatával indult a hivatásgondozói hétvége. 1Kor

1,26–31 alapján Tamás arról beszélt, nem szabad felednünk, hogy bár a keresztéről szóló beszéd által megvetettek vagyunk, nem az emberi vélekedésekre, hanem csak egyetlen irányba szabad tekintenünk: Krisztusra, és az Atya Isten dicsőségét kell hirdetnünk.

Az áhítat után Csáky-Pallavicini Zsófia klinikai szakpszichológus, az egyetem valláspedagógia tanszékének oktatója szemlélődő imádságra hívta a hallgatókat. Az alkalom alapélményét a Jézussal való találkozás és az Úr hívása adta, amelyre Jn 1,35–39a alapján vezette rá a közösséget az oktató. A délután folyamán az imádságos élmények reflektív alkalmán minden hallgató a maga évfolyamával és évfolyamtanárával közösen beszélgetett a rájuk váró szolgálatról és a készülés útjáról.

Vasárnap délelőtt online istentisztelet-közvetítésen vehettek részt a hallgatók, az ígét Réz-Nagy Zoltán egyetemi lelkész hirdette.

Forrás: EHE / B. T.







Fabiny Tamás püspök  
Északi Evangélikus Egyházkerület

# Erős kővárunk az Isten!

„...elrendeltük, hogy a koronánk alá tartozó egész területen, arra alkalmas helyeken, erődítmények létesüljenek, várak épüljenek, ahol a nép meghúzhatja magát, ha veszedelem fenyeget” – 1260-ban, a tatárdúlás után adta ki ezt a parancsot IV. Béla király. Felismerte ugyanis, hogy az addigi földvárak nem tudták megvédeni az országot a hódító hordáktól. Tudván tudta, hogy a jövőben sem jelentene biztonságot, ha a lerombolt építményeket egyszerűen újraépítik: valami másra, többre, erősebbre van szükség.

Egy tanulmányban arról olvastam, hogy a nagy középkori pestisjárványok után nem egyszerűen csak újraindultak a gazdasági folyamatok, hanem egyfajta újratervezéssel szintet is tudtak lépni. Angliában például az 1351-es nagy pestisjárvány lecsengése után alkották meg a történelem első gazdasági mentőcsomagját.

„The Great Reset” – a nagy újraindítás. Így nevezik közgazdászok azt a tervet, amely a pandémia utáni időre irányul. Megfogalmazzák azt a reményt, hogy megvalósul a kölcsönös segítségnyújtáson alapuló nemzetközi együttműködés. Ennek helyi szinten már meg is jelentek apróbb jelei: például amikor fiatalok bevásárolnak a veszélyeztetett időseknek. Szeretném hinni, hogy ezen a területen fontos szerepet játszhatnak az egyházak.

A tatárjárás utánihoz hasonló helyzetben vagyunk. Naponta találkozunk azokkal az elképzelésekkel, miként történhet meg a gazdaság újraindítása, a turizmus talpra állása, a színházak és a koncerttermek nyitása. A mi feladatunk az egyházi élet újrászervezése, a gyülekezetek revitalizációja.

Lesz-e „Great Reset” az egyházban?

Kell, hogy legyen. Nem elég, ha csak lerombolt földvárainkat próbáljuk újraépítgetni, vagyis kétségbeesetten igyekszünk visszacsalogatni templomainkba azokat a híveket, akik a járvány miatt előbb talán kényszerűségből vagy óvatosságból, később aztán merő kényelemből alkalmainkról távol maradtak. Kővárakat kell építeni. Vagyis mintegy előremenekülve meg kell vizsgálni, hogy a válságot követő újraindítás során mennyire válhat munkánk hatékonyabbá, szolgálatunk sokszínűbbé.

Vegyük észre, hogy az Úristen már eddig is mennyi új utat kínált számunkra csak az elmúlt, amúgy gondokkal teli időszakban! Néhány hónap leforgása alatt éveket léptünk előre

egyházunk informatikai fejlesztésében. Korábban nem igazán tudtuk elképzelni, hogy időt és útiköltséget megtakarítva online formában is működhetnek hatékonyan testületeink. Természetesen ez nem pótolja a személyességet, de sok minden a remélt „békeidőben” is fenntartható lesz.

Azt is tapasztaltuk, hogy a képen-hangban közvetített istentiszteleteinkkel olyanokat is meg tudtunk szólítani, akiket korábban nem értünk el. Ha általánossá válnak a megszokott alkalmak, akkor se mondjunk le erről a missziói lehetőségről. Egyidejűleg persze figyeljünk is oda a tőlük kapott kritikai jelzésekre, hiszen az így megszólított emberek általában nem udvariaskodnak, és bizony kikapcsolják a közvetítést, ha az nem hordoz számukra releváns üzenetet.

Az okos és hatékony újratervezés része lehet az is, hogy megbecsüljük azokat a munkatársakat, köztük az informatikában különösen is jártas fiatalokat, akik a lelkészek segítségére voltak a digitális feladatvállalásban. (Sok papgyerek valósággal hasított e téren!) Hiszem, hogy a válság idején szerzett tapasztalataink a szolidaritást is erősítették sorainkban, amikor például felismertük, hogy szegényebb egyháztagjaink vagy diákjaink megsegítésére össze kell fognunk.

Elengedhetetlen, hogy az adott helyzetre teológiai reflektáljunk. A bibliai próféták eltökéltségével és szenvedélyével kell kutatnunk Isten akaratát és azt, hogy milyen feladatot ad nekünk. Természetes, hogy a kormány által felállított operatív törzsben politikusok, orvosok, gazdasági szakemberek, rendfenntartók és egyéb területek képviselői vannak. Mi a magunk részéről az egyház órállói szolgálatát is fel tudjuk ajánlani. A járványnak, illetve a leküzdésének komoly lelki dimenziói is vannak. Ha tolakodás nélkül, ám hatékonyan meg tudjuk szólaltatni a krisztusi hangot, akkor az egész társadalom javára lehetünk.

Amikor ezeket a sorokat írom, egy német barátom éppen sms-t küld nekem. Persze őt is a pandémia foglalkoztatja, utal arra, mennyire feje tetejére állt a világ. „A jövőben sok jó teológusra és lelkészre lesz szükségünk” – írja, számomra is mintegy kijelölve az utat.

Teológiai professzorok, lelkészek és püspökök: keressük együtt a válságból kivezető utat! Fogjunk össze iskoláink tanáraival, a diakóniában dolgozókkal és az elkötelezett presbiterekkel!

Együtt kell fáradoznunk a kővárak felépítésén. ■

# Rejtélyes cetli az élő templomról

*Az íróasztalnál: Heinemann Ildikó vecsési lelkész*

**Idén indult sorozatunkban lelkészekkel találkozhatunk olvasóink, mégpedig „háttér munka” közben: elsősorban arról kérdezzük őket, miként készülnek a prédikációra, s eközben milyen tárgyak veszik őket körül. Heinemann Ildikót, a Vecsési Evangélikus Egyházközség lelképásztorát a lelkési hivatalban lévő íróasztalnál kérdeztük az istentiszteletre készülési műhelytitkairól.**

**A pécsi templomot ábrázoló kép.** „Pécsi származású vagyok, ez a kép számomra a gyökereimet jelenti. Ez a templom az elhívásom helyszíne. A képet keresztanyámtól kaptam a diplomaosztóra” – meséli a lelkész, hozzátéve, hogy amikor Pécsen van, mindig felkeresi ifjú- és serdülőkorá templomát.

**Laptop és naptár.** „A papíralapú naptárba jegyzetelni szoktam. A teendőket, találkozókat a mobiltelefon naptárában vezetem.” Azt is megtudjuk, hogy a lelkész minden istentiszteletre készít egy gyülekezeti lapot: az adott igék, a hirdetések jelennek meg rajta, és időnként egy-egy vers is. Ezt a számítógépen szerkeszti.

**Füzet.** A prédikációhoz vázlatot készít. „A vázlatokat spirálfüzetekbe írom. Már van egy tucat füzetem, tele igehirdetési vázlatokkal. Az igehirdetés számomra a jelenben megszólaló isteni szó, ezért időnként értetlenül lapozgatok ezekben a füzetekben, mert már nem értem, mit mondott számomra az adott ige évekkel ezelőtt. Amit korábban fontosnak tartottam, ma már nem az. A hangsúly áttevődik arra a mondanivalóra, ahogy most halljuk meg Isten üzenetét egyéni és közösségi életünkben egyaránt. Ez is mutatja, hogy idővel én is változom, és az ige nekem szóló üzenete is más lesz.”

**Szépirodalom.** „A Pécsi Tudományegyetem bölcsészkarának budapesti kihelyezett tagozatán irodalomterápiát tanulok. Igehirdetéseimben korábban is számos irodalmi példát említettem, de az utóbbi időben még jobban felerősödött a szépirodalmi idézés a prédikációimban.”

A lelkész számára a kortárs irodalomból Lackfi János, Tóth Krisztina, Szabó T. Anna és Dragomán György művei a legmeghatározóbbak, míg a klasszikus szerzők közül Weöres Sándor, Dsida Jenő, Ady Endre és József Attila műveit szereti. Mint mondta, kedveli az *Új aranyhárfa* című, a Kálvin Kiadó gondozásában megjelent válogatáskötetet, amelyben ünnepekörök szerint csoportosítva olvashatók a versek. „A gyülekezetben minden hónapban megemlékezünk a születésnaposokról. Mindig verssel készülök a köszöntésükre.”

**Iratok.** Szolgálatának kevésbé kedvelt területe a hivatali adminisztráció – mondta el őszintén, megmutatva két iratköteget: az egyik az iktatás előtt álló iratokat tartalmazza, míg a másikban az éppen valami miatt szükséges papírok vannak.

**Gyertya.** „Ezt a gyertyát az izlandi Skálholt város evangélikus kórusa hozta magával még 2019-ben. Ifin szoktuk meggyújtani” – tudjuk meg.

**Fénykép.** „A fotón látható Mina János még az elődöm, Rezessy Miklós mellett kezdett szolgálni a gyülekezetben. Évtizedeken keresztül volt a gyülekezet kántora. Nagyon szerettük egymást, amolyan anya-lánya kapcsolat fűzött össze bennünket.”



FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

**Papírok a fali irattartón.** „Itt nagyon sok papír és rajz van felakasztva. Közülük számomra a legizgalmasabb az »Élő templomot építék Gyálon és Üllön« feliratú cetli. Máig nem derült ki, hogy ki írta fel és tette oda. Mindkét település a gyülekezetünkhöz tartozik. Ez a papír nap mint nap arra emlékeztet, hogy dolgoznom kell. Van még feladatom.”

A lelkész végül egy összehajtott lapra mutat: „Táborainkban mindenkinek van egy lapja, amelyre mások felírják, hogy milyen jó tulajdonságait szeretik. Nekem is van egy ilyen. Erőt adó erre a lapra olykor-olykor rápillantani.”

■ GALAMBOS ÁDÁM



# Boldogok a tiszta szeműek

(Mt 6,22–23)

**Hideg januári reggel volt, amikor egy ember megállt Washington D. C.-ben egy metróállomáson, és hegedülni kezdett.** Hat Bach-darabot játszott, összesen negyvenöt percen keresztül. Ez alatt az idő alatt több mint ezer ember fordult meg az állomáson, legtöbben a munkahelyükre igyekeztek a csúcsforgalomban.

Három perc múlva egy középkorú férfi észrevette a zenészt. Lelassított, és egy pillanatra meg is állt. Egy perccel később a hegedűs megkapta az első egydollárosát, egy nő dobta bele a hegedűtokba anélkül, hogy megállt volna. Néhány perc elteltével valaki a falhoz támaszkodva kezdte el a zenét hallgatni, de kis idő múlva az órájára nézett, és elsietett.

Legjobban egy hároméves kisfiú figyelt fel a zenére. Anyukája kézen fogva vezette, de a fiú megállt a hegedűst nézni. Az anyuka nemsokára továbbhúzta, de a kisfiú közben végig hátrafelé kukucskált. Ugyanez más gyerekekkel is megtörtént, kivétel nélkül mindegyik szülő továbbvezette őket. A negyvenöt perces előadás alatt mindössze hat ember állt meg zenét hallgatni. Nagyjából húszan adtak pénzt, de közben le sem lassítottak. Összesen harminckét dollár gyűlt össze.

Amikor vége lett a zenének, és elcsendesedett az állomás, senki sem vette észre a változást. Senki sem tapsolt, senki sem gratulált. A járóelők nem tudták, hogy a világ egyik leghíresebb hegedűművésze, Joshua Bell játszott a zenetörténelem legnehezebb darabjait három és fél millió dollár értékű Stradivariján. Két nappal a metróállomásbeli előadás előtt telt házas előadáson lépett fel egy bostoni színházban, ahol a jegyek átlagosan száz dollárba kerültek...

Joshua Bell metróbeli áruhás fellépését szociológiai kísérletként a *Washington Post* napilap szervezte. Azt vizsgálták, hogy hétköznapi környezetben, alkalmatlan időpontban vajon felismerjük-e a szépséget, megállunk-e, hogy befogadjuk, és értékeljük-e a tehetséget egy váratlan helyzetben. A kísérlet eredményének egyik lehetséges következtetése: ha nincs időnk arra, hogy megálljunk, és hallgassuk a világ egyik legjobb zenészt a zenetörténelem legvirtuózabb darabjait játszani, vajon mi minden más mellett megünneljük el észrevétlenül ugyanígy nap mint nap?

**Böjti kérdés is: mi mellett megyünk el nap mint nap észrevétlenül?** Mi mindent nem veszünk észre, amit észre kellene vennünk? Mi akadályozza a látásunkat? Ahogyan az emmausi tanítványok látását akadályozta valami, és emiatt nem ismerték fel az útítársban Mesterüket. Mi mellett, ki mellett megyünk el vajon az idej böjtben? Kit nem veszünk észre, akinek éppen a mi szavunkra, a mi kezünkre, a mi időnkre lenne szüksége?

Van szemünk észrevenni a segítségre, vigasztalóra szoruló? Van szemünk észrevenni az útszélen fekvőt, ahogyan az irgalmas samaritánusnak volt? „A test lámpása a szem” – mondja Jézus a *Hegyi beszédben*; nagyon egyértelműen rámutat arra,

mennyire fontos is a szem. A látás, a meglátás, a belátás, a tisztánlátás képessége.

Jézus a test lámpásaként tárja elénk a szemet, mi sokszor azt mondjuk: a szem a lélek tükré. Gyönyörű mindkét kép, egyértelműen üzeni meg: a szem az őszinteség érzékszerve. Szemben a szájjal, amely képes hazudni, a szem nem képes erre. „Ezért ha a szemed tiszta, az egész tested világos lesz. Ha pedig a szemed gonosz, az egész tested sötét lesz. Ha tehát a benned lévő világosság sötétség, milyen nagy akkor a sötétség!” – folytatja Jézus.



KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: TAYLOR YOUNG / UNSPASH.COM

Böjti bátorításként, de figyelmeztetésként is elénk tárja, hogy milyen következménye is van a tiszta, illetve a gonosz szemnek. Tétje van annak, ha van látásunk, rálátásunk észrevenni az ajándékba kapott életünkben a Jézus-követésünkből adódó feladatainkat. Isten országát ugyanis keresni kell, „szemmel kell tartani”, észre kell venni a ránk váró kihívásokat és továbbadni a szabadítás örömhírét – hogy tudniillik: boldogok a tiszta szeműek. Boldogok, áldottak, mert ők megértették az irgalom titkát, a szem valódi küldetését.

**Böjtben is, böjtben különösen is boldogok a tiszta szeműek.**

Akik képesek Jézusra nézni, hozzá igazítani a tekintetüket. Jézusra, aki a böjtöt nemcsak átéli, megéli, de beszél is róla. Fontosnak tartja, de nem érdeként kezeli. Elutasít mindenfajta képmutatást, magamutogató böjtöt. És megtérésre, szeretetre, másokért élésre, az Atyára való figyelésre hív.

Böjt van. Ne rohanjunk át rajta! Ha kísért is minket a rohanás, merjük azt mondani: távozz tőlem! Vegyük észre a böjtöt, ne veszítsük szem elől. Ne menjünk el mellette úgy, ahogyan a világ egyik leghíresebb hegedűművésze, Joshua Bell mellett elmentek az emberek, és nem vették észre, hogy micsoda érték is van a szemük előtt.

■ GÁNC S TAMÁS

# Elsőrangú forrás és kulturális örökségünk ritka kincse

*Zvonarics Mihály úrvacsorai traktátusáról beszélgettünk H. Hubert Gabriellával és Csepregi Zoltánnal*

Izgalmas kötet megjelenetésével járult hozzá az elmúlt esztendő végén az úrvacsora évének méltó megünnepléséhez az Evangélikus Országos Gyűjtemény. Zvonarics Mihály *Az Úr Vacsorája* üdvösséges tudományának útba való rövid bemutatás című traktátusát eredetileg 1643-ban, a szerző – sárvári esperes, majd a Dunántúli Evangélikus Egyházkerület püspöke – halála után tizennyolc évvel nyomtatták Csepregen. Egyetlen fennmaradt pél-

dányát az Országos Széchényi Könyvtár őrzi. A friss kötet ennek hasonló kiadása, ugyanakkor a szövegnek a mai helyesírás szerinti átirata is helyet kapott benne. H. Hubert Gabriella irodalom- és könyvtártörténész, az Evangélikus Országos Gyűjtemény igazgatóját és a bevezető tanulmányt jegyző Csepregi Zoltán evangélikus lelkészt, egyháztörténész-professzort, az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektorát kérdeztük a könyvről.

– Mit mondhatunk az Országos Széchényi Könyvtárban őrzött eredeti nyomtatványról? Milyen utat járhatott be, míg a budapesti közgyűjteménybe került, tudjuk-e, miért ez az egyetlen példánya maradt fenn?

**H. Hubert Gabriella:** Többféle szempontot kell figyelembe vennünk ennek a megválaszolásához. A 16–17. századi könyvek a legtöbb esetben mindössze pár száz példányban jelentek meg. Sokszor nem is kötötték be a kinyomtatott íveket a nyomdában, hanem úgynevezett krúdában – hajtogatva, fűzés és kötés nélkül – szállították, a vásárlók pedig a saját ízlésük és pénztárcájuk szerint kötötték be az ívfüzeteket. Az olyan kis terjedelmű nyomtatványok, mint amilyen Zvonarics műve – harminckét levél –, könnyen elkallódtak, illetve megsemmisültek. A 17. századi ellenreformáció, az úgynevezett katolikus megújulás korszaka sem kedvezett a protestáns könyvek fennmaradásának. A mű egyik példánya a 19. század végén a régi magyar könyvek jól ismert bibliográfusának, Szabó Károlynak az 1881-es híradásában tűnik fel: „Egyetlen példány az esztergomi érs. egyházmegye könyvtárban.” Ugyanakkor a mai esztergomi nyilván tartások szerint ez ma már nem található meg az ottani bibliotékában. A mi hasonló kiadásunk az Országos Széchényi

Könyvtár unikum példányáról készült. Ennek korábbi sorsáról egyelőre töredékes az ismeretünk. A kötet közel egykorú, ismeretlen evangélikus tulajdonosára utalhat a benne látható néhány figyelemfelhívó jel és aláhúzás. Utána néma csönd, se evangélikus, se református tulajdonosról nincs adatunk. Amit biztosan tudunk: az OSZK Faragó József antikváriustól vásárolta meg 1933. augusztus 1-jén négyszáz pengőért. Több jel arra mutat, hogy azonos lehet a már említett hajdani esztergomi példánnyal, de ennek megerősítéséhez további kutatások szükségesek.

– Milyen állapotban van a nyomtatvány? Volt-e lehetősége kézbe venni, belelapozni, vagy kizárólag a digitalizált változatot tanulmányozhatta?

**H. H. G.:** Kötetünk levelei vízfoltosak, a betűk néhol erősen kopottak; retusálással ezt a ténytet nem fedtük el. Az eredeti példány a 20. században félbőr kötést kapott, ennek során az íveket is megerősítették. Én magam az eredetivel azonos, sőt jobban olvasható digitalizált változattól dolgoztam. Amikor arra került volna a sor, hogy eredetiben is megnézzem, a koronavírus-járvány miatt erre már nem volt lehetőségem. A kötet digitalizálását egyébként az OSZK már korábban megtette, és meg is található a digitális könyvtárunkban. Azonban a felvételek minőség-



ge nem felelt meg a kiadói elvárásoknak, így újra, nagy felbontásban digitalizálták számunkra, Rezessy Szabolcs kollégánk, a kötet tördelészerkesztője pedig ezeket a felvételeket dolgozta fel.

– A hasonló mellett megtalálható a szövegnek a mai helyesírás szerinti átirata is. Milyen megfontolásból választották ezt a megoldást?





FOTÓ: MAGYARI MARTON

**H. H. G.:** Ha valaki belelapoz a könyvbe, joggal merülhet fel benne a kérdés: miért nem betűről betűre átírva jelent meg a szöveg, hiszen ezáltal a dunántúli gyönyörű nyelvjárási alakok is megmaradtak volna. Mivel azonban digitálisan és kiadványunkban hasonmásban is tanulmányozható az eredeti szöveg, szélesebb olvasóközönségre számítva mai kiejtés és helyesírás szerint tettük könnyebbé az olvasást és a megértést.

**– A Zvonarics Mihály által választott forma mennyire volt általános annak idején, hogyan illeszkedett a kor gyakorlataiba?**

**Csepregi Zoltán:** A 17. századra mind a káté, mind az úgynevezett dialógus bejáratott műfajjává vált a teológiában, ennek ellenére a magyarországi hitvitázó irodalomban inkább ritka választásnak tekinthető a kérdés-felelet struktúra. Nem nevezhetném ugyan egyedülállónak, de szokványosnak sem. Zvonarics művének egyértelműen sajátos ízt és hangulatot ad ez a formai megoldás.



*A történeti súlyponteltolódásoktól eltekintve Zvonarics műve ízig-vérig tiszta evangélikus teológia.*

**– Milyen forrásokból meríthetett a szerző, amikor összeállította az értekezését?**

**Cs. Z.:** Nagyon valószínű, hogy Zvonarics szorosan követett egy konkrét, latin nyelvű mintát, de ezt egyelőre nem sikerült megtalálnunk. Éppen a lehetséges források bősége nehezíti meg a pontos azonosítást. Természetesen ez a merítés nem fordítást takar, hiszen a szövegnek a dunántúli úrvacsoravítába való beágyazottsága lépten-nyomon megmutatkozik. Amit a szerző másutt olvasott, azt az aktuális hazai vitahelyzethez igazította. A mostani kiadás feloldotta az eredeti nyomtatványban található hivatkozásokat: ókori szerzők, reformátorok, 17. századi kortárs teológusok egyaránt előfordulnak a citált szaktekintélyek között. Jelenleg nem állapítható meg egyértelműen, hogy Zvonarics ezek közül mit idézett első kézből, és milyen kész érveket vett át elődeitől.

**– Milyen hasonlóságok fedezhetők fel a szöveg és más szerzők szövegei között? És mi az egyedi jellemzője, sajátossága?**

**Cs. Z.:** Ahol Zvonarics az elődeire vagy kortársaira hivatkozik, ott természetesen velük azonos teológiai álláspontot képvisel, ne keressünk itt nála egyedi vagy úttörő gondolatokat! Egyedülálló viszont abban, hogy akaratlanul is rögzítette a 17. századi magyar nyelvű dunántúli evangélikusság úrvacsorai gyakorlatát, sajátos egyházi szóhasználatát, a szentség titkára irányuló gyakorlatias megközelítését. Ebben az értelemben a mű elsőrangú forrás és kulturális örökségünk ritka kincse.

**– Mennyire jelenik meg benne tisztán az úrvacsoráról vallott evangélikus tanítás, teológiai gondolkodás?**

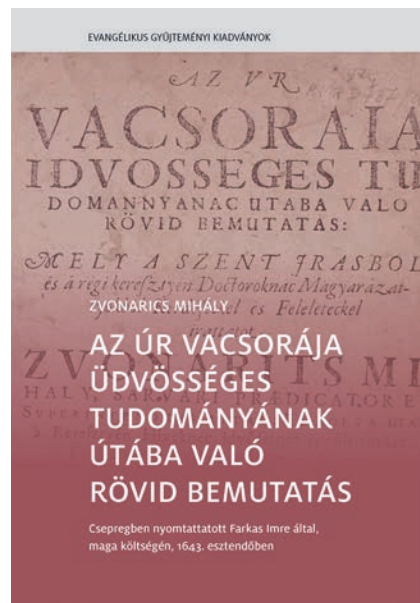
**Cs. Z.:** Zvonarics nézetrendszere teljesen fedésben van azzal, amit a 17. század első felében a német evangélikusság vezető egyetemein, például Wittenbergben tanítottak. Ez természetesen más hangsúlyokat és elhatárolásokat jelent, mint ami akár a reformáció úrvacsoravítáit, akár a mai megközelítéseket jellemzi. Ezekről a történeti súlyponteltolódásoktól eltekintve azonban Zvonarics műve ízig-vérig tiszta evangélikus teológia.

**– Mennyiben tekinthető ma is mérvadónak a szöveg? Vannak esetleg olyan pontjai, amelyek mára meghaladottakká váltak?**

**Cs. Z.:** Ugyan a teológiát nem fejlődésként szemléljük, ezért a dogmatikában

sem beszélhetünk meghaladott ismeretekről, de mindenképpen szembeszökő a különbség a vitahelyzetben. A 17. században természetes volt a református-evangélikus hitvita és az is, hogy ennek egyik fontos frontja éppen az úrvacsorakérdésben húzódtott. Teológiai viták persze ma is vannak – bár kevésbé felekezeti táborok szerint, inkább teológiai iskolák között –, de a református-evangélikus viszony egyik fontos modern kori vívmánya a szószék- és oltárközösség. A két nagy protestáns felekezet úrvacsorái tanítása természetesen ma is eltér egymástól, nem is kicsit, viszont ezek a különbségek már nem teszik lehetetlenné a közösvállalást, sőt az úrvacsorai asztalközösséget sem. Zvonarics korához képest jelentős változás az, hogy az eltérő felfogások képviselői már nem legyőzendő ellenfélként tekintenek egymásra, hanem olyan keresztény testvérként, akiknek közös a küldetésük és a felelősségük. Ilyen értelemben Zvonarics polémiája valóban meghaladott, noha az a dogmatikai norma, amelyet kifejt, semmiképp nem a süllyesztőbe való, hiszen nekünk, evangélikusoknak ez a teológiai örökségünk, amelyet ma is jogosan és bátran képviselhetünk – ugyanúgy, ahogy mások a saját szellemi örökségüket.

■ VITÁLIS JUDIT



Zvonarics Mihály: *Az Úr Vacsorája üdvösséges tudományának útába való rövid bemutatás.* Szerk. H. Hubert Gabriella. Evangélikus Országos Gyűjtemény – Luther Kiadó, Budapest, 2020. Ára 2700 forint. A könyv kapható a Luther Kiadó könyvesboltjában és webáruházában is ([bolt.lutherkiado.hu](http://bolt.lutherkiado.hu)).

# Az „én” és a „másik” az Újszövetségben

**Népszerű teológia rovatunkban ez alkalommal többek között arra keressük a választ, hogyan néztek az „én” és a „másik” kapcsolatára az Újszövetség szerzői. Vajon közel áll-e az ő szemléletük a miénkhez, vagy inkább meglepő számunkra?**

Az 1. századi mediterrán ember nem individualista volt, mint a mai, modern nyugati világ embere, hanem kollektivistá, mint a ma létező kultúrák nyolcvan százalékának lakói: a számára fontos értékek mindig a saját csoport (*ingroup*) kívánalmi és érdekei voltak. Az ilyen ember mindig mások szemével tekint saját magára, másokra van utalva, hogy megmondják neki, kicsoda ő. Így az értelmes emberi élet attól függ, mennyire van az ember tisztában azzal, hogy mások mit gondolnak róla, és mennyire igyekszik, hogy megfeleljen ennek a képnek.

A lelkiismeretet jelentő latin *conscientia* és a görög *syneidésis* szó szerint „együtt tudást” jelent: másokkal együtt vagyok képes önmagam megismerésére és a felelős cselekvésre. A lelkiismeret tehát annak a belsővé tétele, amit mások mondanak és gondolnak rólam: ők játsszák a tanú és a bíró szerepét.

## DIÁDIZMUS

Kollektivistá kultúrákban az ember legfelsőbb lényét, problémáival, gyengeségeivel, kérdéseivel, nem illik megmutatni: mindenki tudja, hogyan rejtse el, tartsa titokban. A személyiségnek ezt a legfelsőbb magját a konvenciók és a formalitás fátyla alá rejtje az ember, mindig vigyázva arra, nehogy lelepleződjék, nevetségessé váljék. Míg az individualista társadalomban mindenki egyéniség, egyedülálló érzelmekkel, tudással és cselekvéssel, az 1. századi mediterrán emberre a csoportközpontúság volt a jellemző, azok a csoportok pedig, ahová tartozott, többnyire nem szabadon választottak voltak, hanem az egyén belecsüszett ezekben: a családba, a lakóhelyre, az etnikai csoportba, a számára adott nemi szerepbe, az országba. Tehát nem az ember volt egyedül, hanem a csoport: az egyén úgy jelent meg, mint a csoport képviselője. Ezt a jelenséget *diádizmusnak* nevezzük, a

görög *diád* szóból, amelynek a jelentése: pár, kettős.

A diádikus személy számára az emberlét szükséges velejárója, hogy mások elvárásainak megfeleljünk. A magunkról alkotott képnek egyeznie kell a számunkra fontos csoport(ok) tagjainak véleményével. Senki sem áll külön, mindenki beleágyazódik egy vagy több csoportba. A személyek közötti kapcsolat mindaddig személytelen marad, amíg nem találunk valami közöset a másikkal: vérrokonságot, azonos származási helyet, közös ismerősöket vagy közös nemzethez, hagyományhoz való tartozást, vagyis annak az érzetét, hogy azonos csoporthoz tartozunk.

Mivel az egyén egy kategória képviselője, ugyanazok a tulajdonságok jellemzik, mint a csoport többi tagját, s ezek a tulajdonságok tartósak és meghatározottak. Ha ismerjük a csoport egy tagját, akkor az egész csoportot ismerjük. „Ab uno disce omnes”, azaz „egy alapján ismerem minden (görögöt)” – mondta Vergilius az *Aeneis* II. 65.-ben.

A diádikus ember a másikat „szociológiai” és nem pszichológiai gondolkodással közelíti meg. Nagyon gyakori a sztereotípiák alkalmazása: minden farizeus képzetű, minden krétai hazudik (Tit 1,12). „Származhat-e valami jó Názáretből?” – kérdezi Nátánaél Jézusról (Jn 1,46).

## CSOPORTHOZ TARTOZNI

A kollektivistá társadalomban a fő probléma az, hogyan lehet a családot, a falut, a nemzetet rendben tartani. Az egyén mint olyan feláldozható: „...jobb nektek, hogy egyetlen ember haljon meg a népért, sem hogy az egész nép elveszen.” (Jn 11,50) Aki devianciájával veszélyezteteti a csoport harmonikus működését, azt el kell távolítani (lásd 1Kor 5,5; Róm 16,17).

A legnagyobb büntetés a kollektivistá ember számára, ha számúzik eredeti

csoportjából. Az ember sohasem vagy csak nagyon indokolt esetben hagyhatja el elsődleges csoportját. Amikor Jézus önmegtagadásról beszél, akkor ez ennek a „csoport”-énnek a megtagadását jelenti: az anya, az apa, a ház, a testvér, a szántóföld elhagyását (Mk 10,29–30). Ugyanakkor a Jézus köré szerveződő csoport szintén *ingroupként* funkcionál: olyan családként, amelyben az ember az elhagyott közösségre helyett újat kap. Ez a család azonban egy ponton döntően különbözik a hagyományos patriarchális családtól, ez pedig a földi értelemben vett apa. „Atyátnak se szólítsatok senkit a földön, mert egy a ti Atyátok, aki a mennyben van.” (Mt 23,9)



*A titokban tartott jócselekedet vagy vallásos gyakorlat nem tartozik senki másra, egyedül a mennyei Atyára, aki „látja, ami titokban történik”.*

Az individualista társadalomra jellemző teljesítmény- és versenyközpontúság csak akkor jelenik meg a kollektivistá társadalomban, ha az a saját csoport hasznára vagy dicsőségére válik. Egy ember értékét a születési családja, társadalmi pozíciója, rangja és presztízse határozza meg, nem az egyéni teljesítménye. Az elsődleges csoport részt vesz az egyén döntéshozatalában: nagy döntések előtt, mint amilyen a hivatásválasztás vagy a házasságkötés, ki kell kérni a csoport többi tagjának a véleményét.

A kollektivistá kultúrákban is létezik individualista viselkedés, de csak a tár-





sadalmi hierarchia szélső pontjain, az elit, illetve a legalul levők esetében. Az előbbieknél azért, mert megengedhetik maguknak a normák figyelmen kívül hagyását, az utóbbiaknál pedig azért, mert helyzetüknél fogva nem képesek a társadalmi szabályok betartására.

## EGYEDÜL ISTEN VÉLEMÉNYE SZÁMÍT

A diádikus ember általában nem nagyon jó emberismerő, hiszen ez a képesség kulturálisan lényegtelen. Valójában csak Isten ismeri az emberi szívet. Az, hogy Jézus tudta, mi lakik az emberben (Lk 5,22; 9,47), ebből a szempontból nagyon jelentős: isteni képességet feltételez.

Jézus a *Hegyi beszédben* többféle szempontból igyekszik a diádikus embert kiszabadítani a mások véleményére utaltságból. A korabeli kegyesség három gyakorlati megvalósulását hozza hallgatói elé, amelyek mindegyike nagyon könnyen válhat a mások elismerése kivívásának az eszközévé.

Az első az adakozás (Mt 6,1–4). A kép-mutatók kürtöltetnek maguk előtt, ami-

kor adományt adnak, „*hogy dicsérik őket az emberek*”. Ezzel szemben „*ne tudja a bal kezéd, mit tesz a jobb*”. Jézus itt nyilvánvalóan nem azt a lehetetlen feltételt szabja, hogy öntudatlanul adakozzunk, hanem arra utal, hogy amikor egy kézzel csúsztatjuk oda adományunkat, akkor a hosszú ruhajuj eltakarja a mozdulatot mások elől, nem úgy, mint amikor mind a két kezünket nyújtjuk.

A második példa az imádság (Mt 6,5–13). Jézus óv a kép-mutatók utánzásától, akik „véletlenül” az előírt ima időpontjában tartózkodnak forgalmas helyen, hogy minél több tanúja legyen buzgóságuknak. Ezzel szemben menjünk be a belső szobánkba, és ajtókat bezárva imádkozunk. Amikor pedig imádkozunk, akkor ne szaporítsuk a szót, mint a pogányok, akik azt gondolják, hogy „*bőbeszédűségükért hallgattatnak meg*”.

A harmadik kegyes gyakorlat a böjtölés (Mt 6,16–18). Talán ebben az esetben a legradikálisabb Jézus mondanivalója: nemcsak arról van szó, hogy a külsőnk ne árulja el azt, hogy éppen böjtölünk (nem

úgy, mint a kép-mutatóké, akik „*eltorzítják arcukat*”, azaz a fejükre szórt hamu lehullik az arcukra, elfedve annak vonásait), hanem arról is, hogy egyenesen ünnepi külsőt öltünk, a fej megkenésével és az arc megmosásával.

Az indoklás mindhárom esetben az, hogy a titokban tartott jócselekedet vagy vallásos gyakorlat nem tartozik senki másra, egyedül a mennyei Atyára, aki „*látja, ami titokban történik*”. Nem szűnik meg tehát az ember diádikussága, másrautaltsága (ez abban a kultúrában lehetetlen lett volna), hanem a diád másik pontján elhelyezkedő valaki személye változik meg.

Ne a másik ember véleménye legyen a meghatározó számodra – mondja Jézus –, hanem egyedül Istené. Ráadásul a másik ember nem is ismerheti igazi valódát, a véleménye csak külsődleges és felszínes lehet, szemben Istennel, aki valóban látja a szívedet, annak titkos gondolatait is.

■ CSERHÁTI MÁRTA

A szerző az Evangélikus Hittudományi Egyetem Újszövetségi Teológia Tanszékének docense

# Száz százalék

Áramszünet van. A laptopom töltöttségi szintje hetvenegy százalékon van. Elképezelem, hogy soha többé nem lesz áram a világon, így mostantól nem is tudok abban a formában írni, ahogyan eddig tettem. Elképezelem, hogy – mielőtt végérvényesen lemerül az akkumulátor – most van utoljára lehetőségem megfogalmazni üzenetet úgy, hogy az szélesebb körhöz is eljusson. Mit szeretnék elmondani? Mi az, amiről azt feltételezem, hogy mások számára is hasznos tartalom lenne? Sokat nem kell gondolkodnom rajta, amikor eldöntöm, hogy miről írok, a laptop töltöttsége csak két százalékot esett.

Több embertől is hallottam már, hogy nincs szükség templomba menni, nem kellenek egyházak, sem vallás, úgy a maga módján hisz, ápol egy sajátos kapcsolatot Istennel, „vagy nevezzük felsőbb hatalomnak, univerzumnak, akárminek” – jön néha szembe ez a nevének nem nevezés. Arra semmiképpen nem érzem feljósítva magamat, hogy bárkinek a hitét, annak megélését, a spirituális élményeit megkérdőjelezzem, hiszen azt csak az illető tudja, érzi, hogy valóban megvan-e, vagy nagyon szeretné, hogy meglegyen. Hogy legyen valami.

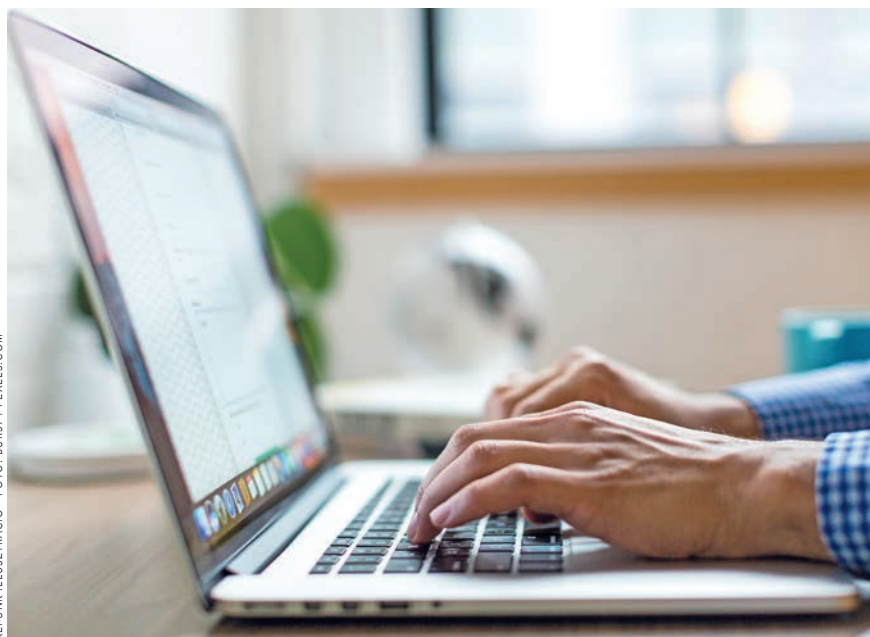
Régebben, ha megkérdezték, hogy hiszek-e Istenben, azt mondtam, hogy igen. Egyrészt mert szerettem volna, hogy legyen, másrészt mert azt is éreztem, hogy ezt illik mondani. Ez még a hitre jutásom előtt volt. Ami után aztán nyolc évig én is elvoltam a hitem személyes megélésével, idővel ennek megvallásával, különböző formákban való megírásával, elmondásával, de arra még mindig nem éreztem késztetést, hogy rendszeresen járjak istentiszteletra. Vagy legalább néha... (A laptop töltöttségi szintje hatvanhárom százalék.)

Három éve léptem be először a szentgotthárdi evangélikus templom kapuján. Három éve kezdtem el folyamatosan megélni azt, hogy mit tesz hozzá az emberhez, ha egy gyülekezet tagjaként a testvéreivel együtt erősítheti, gondolhatja a kapcsolatát Istennel, az otthoni, személyes imádságokon túl találkozhat vele és az Igével. Jelenlétének csodálatos megtapasztalását adja a közös éneklés, és pusztán a személyes hit által, a gyülekezeti jelenlét nélkül nem élhető át úgy

a valóságos Krisztus sem, mint ahogyan abban részünk lehet az úrvacsora alkalomával.

Idén lesz két éve, hogy a gyülekezetem presbiterré választott, illetve hogy jelentkeztem az egyházunk szervezésében indult gyülekezetimunkatárs-képzésre. Amikor ezeket a sorokat írom, három nap telt el azóta, hogy kiderült, sikerült a felvételim, így most negyvenkét évesen elkezdhetem a teológiai részismereti képzést a nyelvi félévvel együtt az Evangélikus Hittudományi Egyetemen, hogy ha ezeket majd sikerrel abszolvá-

Ahogyan a mártírsorsú német evangélikus lelkész, Dietrich Bonhoeffer fogalmaz a *Közösségben* című könyvében: „A Szentírás Isten kijelentett Igéje minden idők minden emberének. Nem különálló mondások gyűjteménye, hanem egységes egész, amelyet így, a maga teljességében kell elfogadnunk és használnunk. A Szentírás egységes egészként Isten kinyilatkoztatott Igéje. Csakis belső összefüggéseinek végtelen gazdagságában, *Ó- és Újszövetség*, ígélet és beteljesülés, áldozat és törvény, törvény és evangélium, kereszt és feltámadás, hit és engedelmség, fogható



KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: BURST / PEXELS.COM

lom, jelentkezhessek a teológia-mesterképzésre.

Mindezt semmiképpen sem dicsekvésből írom le, hanem azért, hogy elmondhassam, milyen sokat tett hozzá az életemhez, milyen sokat épültem azáltal hitben, lélemben, hogy megtérő emberből vallását gyakorló, a szolgálat lehetőségeit kereső emberré válhattam az elmúlt években. A hitemmel nem kérkedve, de azt nem is elhallgatva, nem dicsekedve, hanem Istent dicsérve szeretném elmondani, hogy a felvételre készülve hogyan éltem meg és értettem meg, hogy a Biblia önkényesen nem bontható részekre, így nem értelmezhető külön az *Ó- és Újszövetség*, hogy nem elég csak szemezgetni belőle. (A laptop töltöttségi szintje huszonkilenc százalék.)

és reményelt valóság összetartozásában válik érthetővé az Úr Jézus Krisztusról szóló teljes bizonyágtétel.”

Áramszünetnél tudatosan bennünk, hogy mennyire ki vagyunk szolgáltatva a vezetéseken keresztül érkező energiának. Amely persze szinte állandóan a rendelkezésünkre áll – de hangsúlyos, hogy csak szinte. Mert amikor nem, akkor mindennapi eszközeinket kényszerűségből mellőzve fokozatosan tapasztaljuk meg ennek az energiának a hiányát, mint amilyen fokozatosan csökken a laptopom energiaszintje is. Amely most huszonnégy százalékon áll.

Isten irántunk tanúsított szeretete viszont soha nem csökken. A kegyelme által belénk vetett bizalma száz százalék. Öröké száz százalék!

■ BALCZÓ MÁTYÁS





# Csodásan működik az Úr Bényén is

*Nagymama és unoka közösen szolgál a gyülekezetben*

**„Az Úr csodásan működik” – mondta a nagymama, Kopcsándi Károlyné, Margit néni, amikor legidősebb unokája bejelentette, hogy hittanári szakra jelentkezik az Evangélikus Hittudományi Egyetemre. A Bényei Evangélikus Egyházközség felügyelő asszonya akkor úgy gondolta: micsoda boldogság, hogy unokája tanárként gyerekeket fog a hit dolgaira tanítani! A nagymamát azonban még nagyobb öröm érte, amikor Mészáros Anna Zsóka végül egy év után a lelkész szak mellett döntött. Nagymama és unokája különleges kapcsolatát, hitéletének alakulását és a gyülekezet rövid történetét mutatjuk be következő oldalakon.**

Igazi tyúkanyóként gondoskodik Kopcsándi Károlyné, Margit néni arról, hogy a Pest megyei Bénye gyülekezetének ügyei olajozottan működjenek. Az agilis asszony az egyházközség felügyelője, ám korábban önkormányzati képviselő is volt hat cikluson át; tanított az általános

iskolában, vöröskeresztes megyei és országos képviselő, így a faluban is ismert és elismert személy.

Margit néni-re mindig és mindenben lehet számítani, akár a templomot kell díszíteni egy-egy esküvő előtt, akár az egyházfenntartói járulékot kell begyűj-

teni; de az sem okoz számára gondot, ha ki kell nyomozni a monori földhivatalban bizonyos telekkönyvi adatokat, vagy éppen a temetőben lévő sírokról szükséges térképet beszerezni. Ha megfelelő személy kerül a megfelelő pozícióba, akkor gördülékenyen elintéződnék a dolgok. Így van ez a bényei gyülekezetben is.

## **KÖZÖSSÉGBE TARTOZVA**

Margit néni beleszületett, majd „bele is nevelkedett” a bényei gyülekezetbe. „Büszke vagyok arra, hogy evangélikus családba születtem. A szüleim, nagyszüleim apai és anyai ágon egyaránt evangélikusok voltak – meséli. – Nagypám és édesapám is presbiter volt. ▶



Egész kiskorom óta jártam istentiszteletre. Sosem küldtek, nekünk természetes volt, hogy együtt jöttünk, az egész család. Már gyerekkoromban is kaptam feladatokat, például versmondást egy-egy ünnepi alkalmon, de a konfirmációnkor a szülőkhöz írt gondolatainkat is én mondtam el. »...örüljétek, hogy a nevetek fel van írva a mennyben« – ez volt a konfirmációi ígém [Lk 10,20]. Ez azóta is nagyon fontos számomra. Tudja az Úr, hogy vagyok, itt vagyok, tud rólam, és biztosan

segít nekem minden bajban. Már nem is tudom az idejét, mikor választottak meg presbiternek, majd a gyülekezet jegyzője lettem. Most pedig a második ciklusban vagyok a felügyelő.»

### ISTEN SEGÍT HORDOZNI IS

Adódik a kérdés, hogy egyszerű útja volt-e a felügyelőségig. „Fiatalon, negyvenhat évesen meghalt a férjem, és egyedül maradtam a két lányommal.

Meg kellett gondolnom ezt a tisztséget, és vártam a Jóistentől egy jelet. Majd jött egy isteni üzenet, hogy nem vagyok egyedül, itt van velem. Éreztem, hogy bár Isten tud adni gondokat és terheket, de segít hordozni is. Éreztem ezt a mindennapjaimban, hiszen itt maradtam egyedül, támasz nélkül az egyetemista és a középiskolás lányommal. De a nagy bajok ellenére mindig talpra álltam. Úgy éreztem, hogy ha erre a feladatra vagyok most elhívva, akkor biztosan nem leszek magam.»

Kiderül az is, hogy nem volt problémamentes a templom teljes felújítása, de sikerült, és felépült a gyülekezeti ház is. Gondok persze mindig adódnak, ám ilyenkor a kedvenc énekével biztatja magát a felügyelő asszony: „Az Úr csodásan működik...” [EÉ 328] „Ez biztonságot ad. A terhek hordozására meg Túrmezei Erzsébet *Lábnymok* című verse ad erőt – mondja. – A gyülekezetért teljes hitemmel és munkabírással teszem, amit teszek. A felügyelői konferenciákra mindig elmegyek, rengeteg erőt ad a találkozás a testvérekkel.»

Érdekes, hogy Margit néni eredetileg sebészeti műtőben dolgozott műtősnőként. A bényei iskola igazgatója azonban egy nap megkereste őt, nem akarna-e napközis nevelő lenni. Ő pedig

**Evangélikusok Bényén.** „Bényén egyetlen templom van, az evangélikus, bár más felekezetekhez tartozók is költöztek ide – meséli Buday Zsolt lelkész. – A községet az 1700-as években alapították, 1714-ben Fáy gróf hozatta ide a lutheri hitű felvidéki szabadosokat, akik saját papjukkal együtt a Kis-hegyen meg is építették első templomukat – akkor még fából. Aztán 1794 májusában már a kőtemplomot szentelheték fel. A lakosság keveredésével mára eljutottunk oda, hogy bár még az evangélikusok vannak többségben, de a templomba járás már nem természetes mindenkinek.»

Folyamatosan van utánpótlás gyerekekből és fiatalokból, az aktív templomba járók mégis inkább az idősebbek. Nekik a hitük megélésének szempontjából különösen fontos volt, hogy a koronavírus-járvány időszaka alatt is midvégig személyes jelenléttel zajlottak az istentiszteletek. A nagy templomtérben meg tudták tartani a megfelelő távolságot, és az alkalmak között fertőtlenítettek. Ennek köszönhetően majdnem mindig negyven fő biztonságosan jelen volt az istentiszteleten.

Buday Zsolt 2002 óta pásztorolja a gyülekezetet, közvetlen elődje 1999-től Selmeczi Lajos Péter volt, őt megelőzőleg Szakács Tamás (1995–1998), 1959-től 1995-ig pedig a nemrégiben elhunyt id. Cselovszky Ferenc volt a lelkész. Ő szlovákul is prédikált még, de mára a szlovákul beszélők elhunytak, így már csak magyar nyelven zajlanak az alkalmak. Korábban Bénye és Káva egyaránt Monorhoz tartozott, de a társulást meg-



szüntették, Bénye önálló egyházközséggé, Káva pedig ennek a leánygyülekezetévé vált.

2009-ban az iskoláért kapott kárpótlásból építette fel a közösség az új gyülekezeti házat; a templom legutóbb 2012-ben esett át teljes felújításon. Ottjártunkkor Buday Zsolt lelkesen mutatta meg rendezett templomkertjüket, benne a különböző emlékhelyekkel, megmentett értékekkel. A gyülekezet több lelkészt is adott egyházunknak: ifj. Cselovszky Ferenc, a Pesti Egyházmegye esperese és Sáhgy Kata, az aszódi evangélikus gimnázium iskolalelkésze is bényei származású.



igent mondott. Átképezte magát, s a napközis nevelői képzés mellett tanítói és pedagógusasszisztensi oklevelet is szerzett, tizenhét évig alsósokat tanított a Bénye-Káva Általános Iskolában. „Nagyon szerettem a munkámat, sokat kaptam, és a mai napig is sokat kapok a tanítványaimtól. Akkoriban nem volt még kötelező a hittanoktatás, így sokat segítettem a lelkészeknek ebben, evangélikusnak és katolikusnak egyaránt. A rendszerváltás előtt sem titkoltam el a hitemet és elköteleződésemet. De a munkahelyemen sem volt ebből probléma.”

## SZOLGÁLATOK ÉS SZOLGÁLÓK

Margit nénit megtalálják a feladatok. Precíz, pontos, lelkiismeretes, mindenre emlékszik, kitaróan utánajár mindennek. Ha valamire nincs önként jelentkező, ő elvállalja. A gyülekezet lelkésze biztos számíthat rá mindenben. Örökölte ezt a gondoskodó hozzáállást unokája, Mérszáros Anna Zsóka – ahogyan mindenki ismeri: AnZsó – is.

„Nehéz nemet mondani valamire – vallja. – Nehéz volt megtanulni azt, hogy bár ott szeretnék lenni, segíteni szeretnék, de szelektálni kell, hogy mi az, amit valóban meg is tudok csinálni százszázalékosan.” A fiatal lány és nagymamája rendkívül jól megértik egymást. A templomban is mindig egy helyen ültek. AnZsó a gyülekezetben kántori szolgálatot vállalt, de az istentiszteletbe is besegített, például amikor a lelkésznek hangszalaggyulladásra volt, és nem tudott beszélni.

Kilencévesen AnZsó a Bence Gábor vezette fóti Evangélikus Kántorképző Intézetbe ment, a júniusi tanfolyamok után a téli tanfolyamokra is jelentkezett, majd oklevelet is szerzett. Most már harmadik alkalommal tanárként vesz részt a képzésben.

## HITTANÁR VAGY LELKÉSZ?

Kisiskolásként AnZsó sokáig azt mondogatta, hogy lelkész lesz, de a pályaválasztáskor végül mégis az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán a magyar szakra és az Evangélikus Hittudományi Egyetemen a hittanári képzésre jelentkezett. Motivációs levelében kiemelte, hogy Fóton kapta az elhívást, de nem pontszerű élményként, hanem folyamatos impulzusként. Érdekes momentum, hogy a gyülekezet lelkésze, Bu-

day Zsolt a hittudományi egyetemi felvételihez szükséges ajánlásában eltévesztette a szakot: nem a hittanárt, hanem a teológus-lelkészt jelölte meg, bár AnZsó tanár szakra jelentkezett a teológiára. A lelkész nem javította ki, mondván: jó lesz ez így, nem baj az az elírás.

„Furcsa élmény volt, hogy míg a hittudományi egyetemen tizenketten vagyunk az órán, addig az ELTE-n kétszázán. De a »tömegben egyedül« érzés kerített hatalmába. Valahogy nem éreztem jól magam ott – emlékezik vissza AnZsó. – Egy márciusi böjti szuplikációs időszakban rektori engedéllyel elsőéves hittanár szakosként jelentkeztem egy csurgói szolgálatra. Szüleimmel és nagymamámmal mentünk oda. Amikor fenn álltam a szószéken, valami egészen furcsa érzés fogott el: úgy éreztem,



FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

hogy nem egyedül állok. Jó volt ott lenni, olyan otthonos volt minden. Lejőve csak sírni tudtam, annyira meg voltam hatódva. Most is elfog ez az érzés. Utána megálltunk valahol ebédelni. Közben elmondtam a nagymamámnak, hogy úgy érzem, nem vagyok a helyemen, viszont tudom, hol kellene lennem: lelkésznek kellene lennem. Mami nagyon boldog volt. Ezután még sok beszélgetésem volt a szüleimmel, tiszti bával és a teológián Varga Gyöngyi tanárnővel.”

## FELVÉTELI AZ ASZTAL KÉT OLDALÁN

Két hónap vívódás után AnZsó beadta a szakváltási kérelmet. Felvételi nélkül, egy motivációs beszélgetéssel át is vették a teológus-lelkész szakra. „A felvételi érde-

kesen alakult, a tanár szakosok felvételijén jelen voltam a vizsgáztatók mellett. Majd cseréltem, átültem az asztal másik oldalára, elmondtam, miért szeretnék szakot váltani, aztán visszaültem tovább felvételiztetni a többieket.”

Nagymamája azóta is mellette áll mentorként. „A prédikációimat és az imádságaimat mindig ő olvassa el először – folytatja AnZsó. – Eddig mindegyiket itthon írtam meg, mami pedig ott ült mellettem végig. Nagyon megnyugtató érzés volt, és a tanácsait is mindig megszívlelem. Érdekes és igen bensőséges kapcsolat a miénk. Elkezdtünk versenyezni abban is, hogy ki ismer több embert az evangélikus egyházban.”

Terveiről és a kihívásokról így beszél a lelkész szakos hallgató: „Nem könnyű a lelkészi szolgálat, és nőként talán még

nehezebb, de hallgatói képviselőként, a hallgatói önkormányzat kollégiumért felelős koordinátoraként sok emberért kell felelnem, ráadásul hallgatóként is sok feladat hárul rám. A visszajelzések alapján sokan engem is tyúkanyónak tartanak – a mamihoz hasonlóan én is sok dologban maximalista vagyok. Nem szeretném a majdani gyülekezetemet elférfiasodva vezetni. Úgy szeretném a szolgálatot végezni, ahogyan egy nő csinálja: maximális odaadással, következetesen, de a lelkigondozás, a gyerekmunka terén mégis tyúkanyós hozzáállással, szeretettel. És bár szeretem a pesti életet, de inkább vidéken, faluban szeretnék szolgálni. Szerettem itt felnőni, és ilyen életet képzelek el magamnak.”

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

# Böjti barangolások

Összeállításunk írásait az Evangélikus Élet korábbi évfolyamainak böjti lapszámaiból válogattuk. Áldott elcsendesedést, böjti önvizsgálatot kívánunk Olvasóinknak!

## Tavasz

Március első napjaiban egyszerre megnyhül az északi szél, melegebbnek érezzük a napsugarat. A kiöntések visszatérnek medrükbe, a vadvizek kezdenek felszívódni. A természet csodálatosan sokféle élete ébredezni kezd. Az ember is vidámabban néz körül, még a beteg ember is újult reménységet érez, és a szívekben éppen úgy kihajtanak új tervek, szándékok vagy képzeldések, mint ahogy mindenfelé kiütközik a barna rögök között a fűszál. Mindig olyan nagyon várva várt és mindig olyan szívesen fogadott vendég az emberi életben a tavasz, az újuló élet.

kettőségek között, amelyek annyiszor előfordulnak a hívő embernek az életében, ott van ez is.

Próbáljuk egyszer beleélni magunkat abba a gondolatba, hogy a hívő szívnek a tavasza a böjt. Furcsának tetszik ez? Van benne furcsaság. Míg minden a természet világában és minden a csak természeti életet élő emberben kifelé és felfelé törekszik, a böjti keresztyén emberben befelé való ébredésről, befelé való növekedésről, befelé való mélyülésről van szó. Úgy is mondhatnánk, hogy az újuló életnek ebben az időszakában a hívő ember



KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: VALENTIN SALJA / UNSPLASH.COM

Tavasszal együtt érkezik mindig a böjt. A vidámódó napoknak meghozza a komolyság óráit. Amikor minden kifelé kíváncznék a szívből, befelé vonulásra késztet. A hívő ember is készen áll életének arra a nekilendülésére, amire a körös-körül való újuló élet ösztönzi, és egyszerre úgy érzi, hogy le kell fékeznie magát, meg kell állítania önmagában a szabad nekifutás vágyát, és az egész előtte álló tavasznak és a jövő nyárnak számára az ára az, hogy csendes, komoly és hasznos böjtje legyen. Azok között a

közelebb jut mulandósága gondolatához és ezzel együtt a mulandóságban folyó élet felelősségének és számadásának érzéséhez. Mikor kikerülünk a téli szobákból, és nagyot lélegzünk a meleg szellőtől tisztuló levegőből, szinte minden lélegzetvétellel azt sóhajtuk: Milyen jó, hogy tavasz van – de mikor az első lélegzetvételt vesszük a böjti órákból, azt kell sóhajtanunk: hova jutottam a tavalyi böjt óta? Jaj, de nagyon nehéz igazán böjtölni! A keresztfára elé állítani magunkat. Milyen semminek érezzük magunkra nézve, amit

### ISTEN ÚTJA

Reggel felkelek, s indulok napi munkámba. Ezt a néhány mondatot viszem magammal:

Isten ereje segít engem.  
Isten szeme figyelj utamat.  
Isten bölcsessége vezet engem.  
Isten füle hallja a szavam.  
Isten szava szól hozzám.  
Isten keze óv jártamban.  
Isten útja fogy alattam.  
Isten pajzsa védelmez.  
Miért csüggednék hát?

NYT LIV

Forrás: Evangélikus Élet,  
1951. március 18.

ez a keresztláthat mirajtunk. Mennyire az elején vagyunk mindennek, amiben már régen és sokkal jobban előre kellett volna haladnunk. Hideg a napsugár, jeges a szél, ha megítéltetésünkre gondolunk.

Böjt mindig kezdet. Végtelen kegyelem és csodálatos vigasztalás van ebben. Megváltott vagyok, még ha visszamaradtam is. Indulhatok előre a keresztfelé, még ha eddig inkább hátrafelé lépegettem is. Jobban kezdek, mint eddig. Nem mondtam le rólam a keresztfelé. Vár hozzá érkezésemre. Nem szűnt meg várni reám még most sem. Amik a hátam mögött vannak, azokat elfelejtve nekidőlhetek a kereszthez való közeledésnek. Egész belsőmmel. Egész életemmel. Kezdek mélyebben lenni Krisztusé, mert ő örök kezdet az én számomra.

És ebben találkozik a tavasz és a böjt. Kezdet mind a kettő. Ha rossz volt az őszi vetés, ha elmosta a víz a gyenge gyökeket, kiszántják, tavaszt vetnek belé. A böjt mindig tavaszi szántás. Krisztus belébocsátja az ő megváltásának ekéjét az életembe. Kifordítja az ugarnak maradt részeket, beleveti az ő kegyelmének magvetését, és felkészít engem az ő aratására. Megint ki fog száradni, vagy megint elfojtják a tövisek? Nehéz a böjt, mert felelősségre von az elmaradt aratásokért, és áldott a böjt, mert megint megpróbál aratásig vinni minket...

Forrás: Evangélikus Élet, 1941. március 1.



## Magyar népi Krisztus-legendákból

## Majd én...

A szabályokkal, rendeletekkel, törvényekkel, előírásokkal stb. szemben zúgolódó, elégedetlenkedő emberek ajkáról sokszor lehet hallani: „Én rendet teremtenék, csak bíznák rám...” Sok ilyen „okos” ember él közöttünk, aki minden esetben s mindenkinél bölcsebben, jobban tudná a dolgokat intézni. Persze csak szóval, mert közelről és felülről a dolgok mások. A Jézussal vándorló Péter is úgy gondolta, ő bölcsebben intézné s ítelné

meg az embereket, mint Isten. Hogy hogyan, azt így mondja el egy magyar legenda.

„Egyszer Jézus Krisztus a földön jártában-keltében ment-mendegélt Szent Péterrel. Amint így haladnak, Péter megszólítja Jézust:

– Mégis szép dolog Istennek lenni!

– Miért, Péter?

– Segíteni az özvegyeken, árvákon; megjutalmazni a jók fáradságát, megbün-

tetni a gonoszt. Tudom én, ha én lehetnék az, nem lenne egy rossz ember se a földkerekségen!

Alighogy Péter elvégezte a beszédét, Jézus körültekint, meglát a fa ágán egy rajt méhet. Ezt mondja Péternek:

– Eredj, Péter! Fogd fel azt a rajt a kalapodba, vigyük el magunkkal, hátha még hasznát vesszük!

Péter odamegy a fa alá, s belesöpri a rajt a kalapjába. De mivel sok volt, egy csomó a kezére rakódott. Vitte aztán a kalappal együtt a rajt. Egyszer egy méh beleeresztette fullánkját a keze fejébe, mire Péter keservesen feljajdult, s az egész földhöz vágta.

– Mi lelt, Péter? – kérdi tőle Jézus Krisztus. – Mit csináltál?

– Jaj, hogy a bűne verje meg ezt a rajt, de megcsípte egy méh a kezem száját!

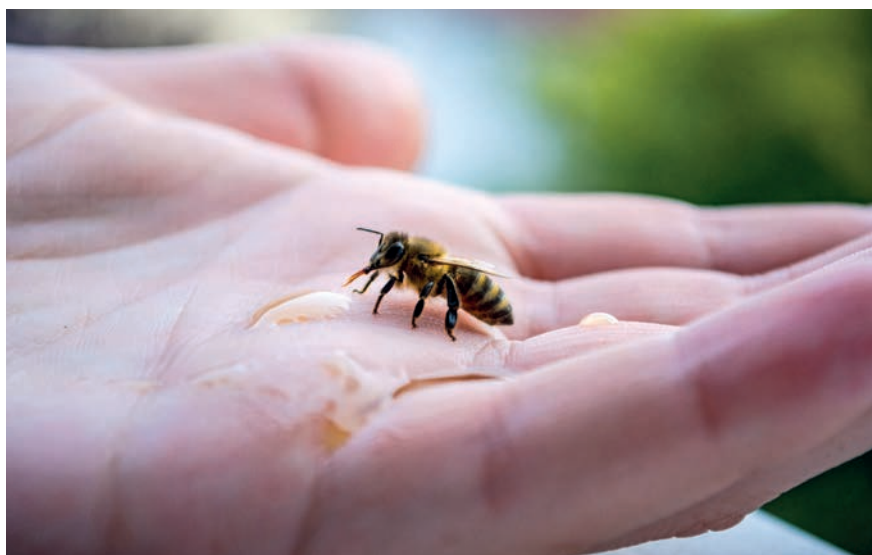
– Miért nem választottad ki közületezt, amelyik megcsípett?

– Hiszen ha tudtam volna! – mondja Péter. – Mikor mindegyik olyan egyforma, mint a lencse meg a lencse!

– Lásd, Péter! – mondja neki Jézus Krisztus. – Ha te Isten volnál, akkor is így cselekednél; az emberek közül ha egy megbántana, kész volnál azért az egyért a többi ártatlanon is bosszút állni.” Fogadjuk el a régi mondás igazságát: „Tudja Isten, kinek gubát, s kinek subát...”

■ HERNÁD TIBOR

Forrás: *Evangelikus Élet*, 1971. március 14.



KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ – FOTÓ: FABIAN KELLER / UNSPLASH.COM

## Az ördög munkájának megrontója

*1Jn 3,8*

Ismét böjtben járunk. A régiek ezen a vasárnapon azt az evangéliumot hallgatták és tanulták, melyben Krisztus, az Isten Fia az ige fegyverével legyőzi az ördögöt a pusztában.

Róla szól a heti ige. Az ördög munkájának lerontójáról. Az ördög munkája, hogy bűnt cselekszik, és folyton bűnre csábít. Ezt csinálja a világ kezdete óta, már az ember bűnbeesése előtt is. Az ember nem az első ebben a dologban, nem a feltaláló, csupán az utánzó, a tanonc, akit mestere irányít, akit persze nem lát és nem ismer, de aki mégis bensőleg képes őt megérinteni és irányítani. Az emberiség olyan, mint a tenger, mely

nem mozog magától, és hatalmas hullámain nem önmagától kapja, hanem a mindenkor vihartól, mely végigseper rajta. A vihar határozza meg a hullámok számát és irányát. A Krisztussal való közösségből lesz a jóakarát, és a sátánnal való kapcsolatból lesz minden, ami gonosz. Hazugság, gyilkosság, háború (Jn 8,44) és a sötétség minden más cselekedete.

A cselekvés a legjobb nyomravezető. A legjobb nyomozókutya nem találja meg oly gyorsan és biztosan a tolvajt, ahogyan cselekedeteink leleplezik, hogy Istentől vagy az ördögtől valóak vagyunk-e. Heti igénk feltárja a bűn rejtett alapját és hátterét. Mind a jót, mind a gonoszt visz-

szavezeti gyökeréig. „Aki a bűnt cselekszi, az az ördögtől van...”

Böjtben járunk. Evangélikus ember számára nem az a döntő, hogy mit eszünk, inkább az, hogy mit teszünk. A gyónás és úrvacsorázás időszaka ez mindenütt. A lélek böjtölésének időszaka. Az önvizsgálat és bűnbánat hetei. Vizsgáljuk hát meg cselekedeteinket, mert azok elvezetnek a gyökérhez. Megmutatják, mennyi közünk van még a hazugság atyjához. És induljunk meg hittel és bűnbánattal a kereszt alá, ahol Isten Fia lerontotta az ördög munkáit.

■ WELTLER REZSŐ

Forrás: *Evangelikus Élet*, 1961. február 19.

# Zsoltárok, motették negyedszázada

## *Zenékben gazdag honlappal ünnepel a Fővárosi Protestáns Kántorátus*

Ajándék, hogy az egyház népe évezredek óta a Biblia „énekeskönyvének” szavaival szólítja meg közösségi módon Istenét, és hogy hitvalló elődeink magyar nyelven is megőrizték a zsoltározó istentiszteletek gyakorlatát.

Ajándék, hogy 1996. február 4. óta a tanév minden vasárnap estéjén 18 órakor az igehirdetés mellett a kántorátus és a gyülekezet közös és váltakozó énekével gregorián és genfi zsoltárok szólal-

Ajándék, hogy a huszonöt év alatt több mint száz énekes kapcsolódott be a szolgálatba – és hogy a jelenleg szolgáló tagság többsége fiatalabb, mint maga az együttes. A gyülekezethez kötődő gyakorlott kórusénekesek mellett sokan a Deák Téri Evangélikus Gimnázium és a főtí kántorképző (volt) diákjai. A Liszt Ferenc Zene-művészeti Egyetem egyházzene tanszakának protestáns hallgatói és az Evangélikus Hittudományi Egyetem kántor szakos hallgatói közül többen itt végzik szakmai gyakorlatukat, a kántorátus liturgikus diplomákon, doktori koncerteken is közreműködött.

Ajándék, hogy az alapítás óta ökumenikus testvéri és szakmai közösségben végezhetjük szolgálatunkat: 1996-ban három csapat – két katolikus és a kelenföldi protestáns együttes – alkotta a Fővárosi Kántorátust, azóta több helyen alakultak rokon célokat ápoló kántorátusok. A kelenföldi együttes specifikuma, hogy az utánpótlást biztosító intézményrendszer felépítése nélkül sikerült mindeddig fenntartani a heti rendszerességű, többszólamú tételekkel gazdagított liturgikus szolgálatot.

Ennek a gazdag tevékenységnek a szerény lenyomatát tesszük most közzé a *Kantoratus.hu* internetes oldalon. A huszonöt év elérhető felvételeit és friss zenéket egyaránt tartalmazó lejátszási listákon hallható teljes vespera éppúgy, mint magyarázatos koncert, ősbemutató és kalózfelvétel. A zenei felvételek sorát néhány korabeli interjú teszi változatosabbá. Az ünnepi összeállításban megtalálható a negyedszázad alatt elénekelt motettaanyag teljes jegyzéke, a korál- és

genfizsoltár-feldolgozások szerzőinek névsora, az énekesek generációinak felsorolása (ideértve minden olyan énekest, aki egynél több alkalommal részt vett a szolgálatban), valamint körülbelül százhusz kiemelt esemény dokumentációja.

Hiszen a hetenkénti vesperaszolgálat mellett kiemelt alkalmak is kísérik a kántorátus útját: önálló hangversenyek, ünnepi szolgálatok, szakmai bemutatók és tematikus sorozatok mellett zenésztársakkal, más együttesekkel közös kisebb-nagyobb vállalkozásokban is részt vettünk ökumenikus, nemzetközi és hazai körben. Az évek során jelen voltunk az emberi élet fordulópontjain: a kántorátus egyaránt szolgált keresztelőn, esküvőn, örömteli születésnap alkalmakon és temetési búcsúztatáson.

Az évforduló alkalmat ad az összegzésre, amelyet a legegyszerűbb számokkal kifejezni. De ott van még a számokkal le nem írható lényeg. A zenében testet öltő ige, amelyben kifejezésre jut Isten közelsége; amikor mi próbálunk zenei hangokkal szólítani Isten títkeiről, de a sorok között végül ő maga szól meg.

■ PAP KINGA MARJATTA, az együttes vezetője



FOTÓ: FŐVÁROSI PROTESTÁNS KÁNTORÁTUS

nak meg, az együttes pedig alternatív korálfeldolgozásokat és hentele változó motettékat énekel a budapest-kelenföldi evangélikus templomban. Ez máig körülbelül kilencszáz szolgálatot jelent (abból mintegy nyolcszáz Bence Gábor alapító karnagy vezetésével).

Ajándék, hogy az ez idő alatt elénekelt négyszáznegyven motettán keresztül élő gyakorlattá, belső élménnyé váltak az egyházzene-irodalom különböző korszakai és műfaji sajátosságai. A repertoár magját a kora protestáns anyag és a későbbi evangélikus szerzők jelentik, de folyamatosan törekszünk az egyházi év rendjéhez illeszkedő, megfelelő minőségű művek felkutatására és megszólaltatására.

Ajándék, hogy a Kelenföldön végzett munka tapasztalatai beépültek a *Gyülekezeti liturgikus könyvbe* és egyéb praktikus kottakiadványokba. A zsoltározás a Magyarországi Evangélikus Egyház Kántorképző Intézete életrendjének is része, így a téli és a nyári tanfolyamok fiatal résztvevői és a szakmai konferenciákra az ország minden tájáról érkező felnőttek már sajátjukként viszik azt magukkal.





# Ég felé mutató épületek

*Séta templomról templomra Budapesten, könyvvel a kézben*

**Hazánk páratlan szépségű fővárosa sok nevezetességgel bír. A mintegy kétezer éves város második évezredének történelme ugyanakkor az Istent kereső lelkek históriája is, közel ötszáz éve pedig a reformáció tanai is jelen vannak itt. A Duna két partján lelki otthont építő őseinknek hála, e város méltán nevezhető a templomok, zsinagógák városának. A Margitsziget templomromjaitól a 13. századi Mátyás-templomtól át a 2001-ben épült budahegyvidéki evangélikus templomig térben, de főleg időben hosszú az út. A kövek meséit hallgatva az Úristen egykori és mai élő köveinek hitéből is épülhetünk, ha templomsétára indulunk. Ehhez nyújt segítséget egy frissen megjelent kötet.**

Praktikus kézikönyvet vehetünk kézbe *Templomséták Budapesten* címmel; szerzője, Zubreczki Dávid újságíró-blogger, az *Urbanista* blog alapítója az írásaiban közel tíz éve bizonyítja, hogy mennyire szereti és ismeri Budapestet. Látja és láttatja a város büszkeségeit és sebeit, kutatja titkait, megneveztet, elgondolkoztat. A tősgyökeres pest-budai éppúgy

rácsodálkozik, mi minden szépséget rejt a főváros, mint az, aki ritkán vagy éppen először jut el a fővárosba.

Hogy miért éppen a templomokat mutatja be a könyv? „...gyakorlatilag minden korból maradtak fenn – legalább töredékes – emlékeink, sőt vannak olyan épületek, amelyeken szinte valamennyi évszázad rajta hagyta a nyomát. Ezt

legszebben a templomépítészetünkön követhetjük végig” – írja a szerző a bevezetőben.

## ÉPÍTÉSZET ÉS KULTÚRTÖRTÉNET

Huszonegy sétát kínál a kötet városrészekre felfűzve a budai Vártól Békásmegyeregig, illetve két biciklis túrát – a XVI. kerületi Kertvárosban, valamint Rákosmentén –, végül a budai hegyek templomaihoz invitál. Minden fejezet előtt rövid bevezetőt olvashatunk, megtaláljuk a templomok alapadatait (felekezet, építésük éve, az építész neve, illetve az épületek pontos címe), majd röviden teret szentel a szerző azon érdekességek és szépségek említésének, amelyeket olvasva már indulnánk is, hogy saját szemünkkel győződjünk meg igazáról. ▶





Alexandriai Szent Katalin-plébániatemplom (Budapest I. kerület, Tabán)

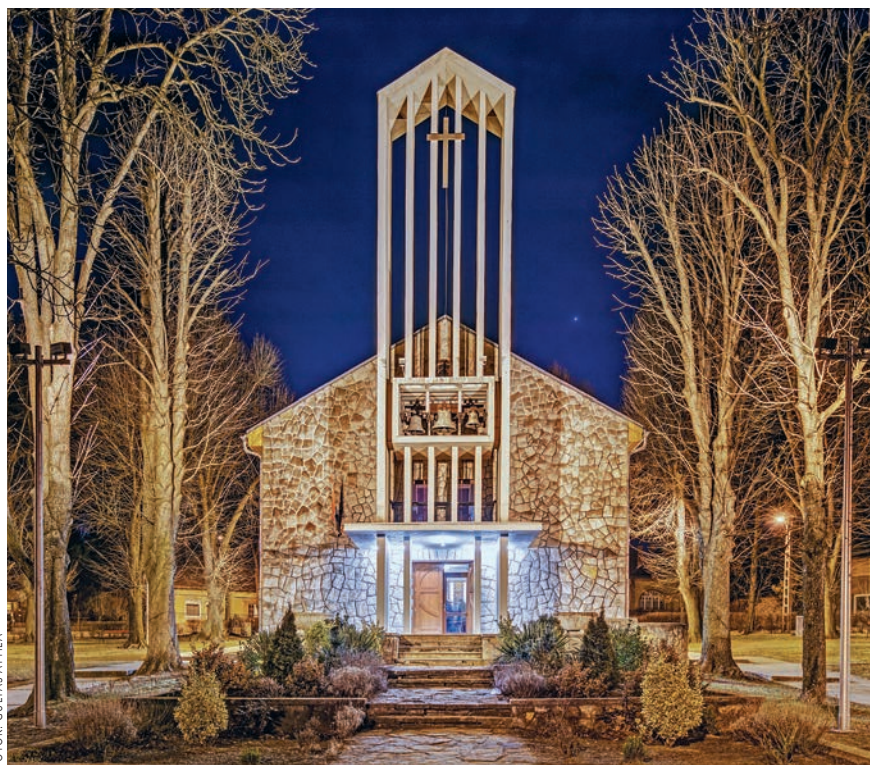
Az építészet iránt érdeklődő laikusoknak szól a könyv – első renden. Aki azonban valamely felekezet tagjaként indul el vele, az egyszerre csodálhat építészeti értékeket, kultúrtörténeti gazdagságot, miközben az ökumené adta tágas térben találja magát. Zubreczki Dávid egy további szempontot is említ: „Bármelyik irányban indulunk el a külvárosok felé, a szakrális épületek helyzete, mérete és stílusa jelzi, hol, mikor, milyen társadalmi rétegek éltek.” Mindez evangélikus szemmel nézve is több mint tanulságos! (Zárójelben: már a bevezető első oldalán olvashatunk két evangélikus vonatkozást. Említetik a mátyásföldi templom új tornya *(képünkön a 29. oldalon)*, illetve Sándy Gyula, egyházunk egykori főépítész, aki mintegy félszáz templom terveit készítette el.)

## EVANGÉLIKUS SZEMMEL

Induljunk is el egy rövid virtuális sétára evangélikusként, látogassuk meg épített örökségünk néhány szép darabját.

Elsőként az I. kerületi Táncsics Mihály utcában állunk meg, a Vár lutheránus templománál. „A budavári templomok között a legfiatalabb – tudjuk meg a kötetből –, de az evangélikusok között egész Budán a legöregebb.” Az 1895-re felépült templom a homlokzatával a Bécsi kapu felé néz. A hozzá tartozó iskola és paplak a második világháború alatt megsemmisült.

Leereszkedve a Várhegyről felkereshetjük Budahegyvidéket. Az Ybl-díjas evangélikus építész, Benczúr László tervezte, 2001-ben elkészült templom gyülekezeti centrumként várja a térség híveit. Modernsége mellett kortárs megoldásai az ókeresztény bazilikákra emlékeztetnek.



Rákócscsabi Árpád-házi Szent Erzsébet-plébániatemplom (Budapest XVII. kerület)

Meleg, barátságos, családi épületkomplexum.

Következő állomásunk az 1935-ben épült óbudai templom lehet a Dévai Bíró Mátyás téren. Modern formája, természetes burkolata a középkori katedrálisokat idézi.

Még mindig Budán járva, Farkasréten útba ejthetjük az 1994 óta álló közös evangélikus-református kápolnát, amely szintén Benczúr László munkája. A családi házas környezetbe harmonikusan beolvadó épület tetőszerkezete keresztet formáz.

A pesti oldalon igazi különlegesség a cinkotai lutheránus istenháza. „A barokk toronysisak alatt valódi középkori templom rejtőzik” – olvassuk. Középkori, 11–12. századi kápolna alapfalait őrzi a mai, 1775-ben átépített templom, a 12–14. századi falak pedig a mai napig állnak. Tornyának az északi és a déli oldalán is van kapuja.

Az újpesti templom a városrész legrégebbi, ma is használatban lévő szakrális épülete, 1873 óta áll. Különlegessége, hogy az egyházfi egykor a toronyszobában lakott. Fordulatos a templom története: el kellett árverezni, volt szobrász-műterem is, de 1886 óta ismét a hívek lelki otthona.

1867-ben a Kerepesi úton – 1906 óta Rákóczi útként ismerjük a belső szakaszát –



épült fel a szlovák evangélikusok temploma. Az útról ma nem látjuk: az építkezés költségei miatt a gyülekezet úgy eladósodott, hogy – egy nagyobb ingatlanfejlesztés részeként – körbeépítette bérházakkal. A főhomlokzaton látható Luther-szobor és a „Luther Udvar” felirat utal rá, hogy bent templom áll. Működött benne kaszinó, harcművészeti központ és játszóház is, tavaly óta az Országos Szlovák Önkormányzat a tulajdonosa.

Az 1870-ben épült józsefvárosi templom igazi rejtett kincs, egyházunk országos központja Üllői út 24. alatti épületének udvarára lépve pillantjuk meg hatalmas ablakait, román kapukat idéző bejáratát. A tágas templomtérben a gyülekezet szabadon álló épületben érezheti magát.

A Városliget peremén 1905-ben épült Pecz Samu tervei alapján a fasori templom. Homlokzatán figurális díszítés, páratlan szépségű üvegablakai Róth Miksa alkotásai, az oltárkép Benczúr Gyula festménye. Kéthajós szerkezete ritkaság.

Végül még egy unikum. A XVI. kerületben, Mátyásföldön 1964-ben emelt evangélikus templom története is regényes: elődjét pár sarokra onnan építették – Sándy Gyula tervei alapján –, de 1956 után nem használhatták a hívek, majd elbontották. Mennyezetét, tégláit és tetőszerkezetét az új épületben ma is láthatjuk. Krizsán András tervei alapján kortárs felfogású harangtoronnyal egészült ki 2019-ben.

## SÉTÁK EGY ÉVEN ÁT

A közel kétszázötven templom, zsinagóga, imaház, kápolna és szentély megtekintése egy sok tekintetben korlátokkal teli időszakban is reális cél lehet. A Gulyás Attila által illusztrált, szépen komponált fotókkal teljessé tett kötet huszonegy sétája – mondjuk, havonta kettővel számolva – kevesebb mint egy évet vesz igénybe; alkalmanként körülbelül öt kilométeres a táv.

Sétálni könyvvel a kézben, merengeni, nézelődni szabad még a zárlatok idején is. S ezek az épületek – történetük, atmo-



Zubreczki Dávid: *Templomséták Budapest.* Gulyás Attila fotóival. Kedves László Könyvműhelye, Budapest, 2020. Ára 6480 forint. A könyv rövidesen kapható lesz a Luther Kiadó könyvesboltjában és webáruházában is (bolt.lutherkiado.hu).

szférájuk, a falaik közül az ég felé évtizedek, sőt évszázadok óta szálló imádságok – a lelkünket is felemelik majd. Ahogy a testünk, úgy a lelkünk is felfrissül, és mély lélegzetet vesz.

■ STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA

**„Azon kaptam magam, hogy nem tudom kivonni magam a szakrális épületek hatása alól” – mondja Zubreczki Dávid. A szerzőt villáminterjúban kérdeztük munkájáról.**

– Hosszas gondolkodás eredménye volt, hogy a könyvében a szakrális épületeket fűzi fel sétákra, több lehetőség közül döntött emellett, vagy nem is volt kérdés, hogy ezt az irányt választja?

– A kiadó, Kedves László keresett meg azzal, hogy írjak egy könyvet a városról, ha már ilyen régóta blogolok, és vezetek sétákat Budapesten. A szakrális épületeket viszont én javasoltam. Egyrészt mert semmi más nem szövi úgy át a várost térben és időben, mint a templomok. Minden közösség a legszebbre, legszínvonalasabbra igyekezett építeni ezeket, tehát általában a környék legkiválóbb alkotásairól van szó. Ráadásul jobban is vigyázunk ezekre, mint más épületekre: egy negyed akár minden házáat lerombolhatják és újjáépíthetik úgy, hogy a templom érintetlen marad. És a legfontosabb: a templomokhoz minden embernek van kötődése. Kizárt dolognak tartom, hogy lenne olyan budapesti, aki ne járt volna valamelyikben, aki ne érezné úgy valamelyikről, hogy „ez az én templomom”. Még ha nem is hívő emberről van szó.



– Van olyan templom, amelyhez különösen is kötődik, akár mint a hitélet gyakorlásának helyszínéhez, akár mint építészeti alkotáshoz?

– Katolikusként nőttem fel, így nekem leginkább ezekhez van személyes kötődésem. Misére a mátyásföldi Szent József-templomba jártunk, de mivel a nagybácsikám Józsefvárosban volt pap, a legtöbb kedves emlék egy icipici, egykori műhelyépülethez, a Béke Királynéjához köt. Talán ezért is szeretem jobban a kis templomokat: Magyarországon a veleméri Szentháromság és a csarodai református a két kedvencem. Az evangélikusok közül két XVI. kerületit szeretek a legjobban, és nemcsak azért, mert lokálpatrióta vagyok, hanem mert a mátyásföldi és a cinkotai is igazi különlegesség – nem csak budapesti szinten.

– A kötetbe került válogatás, a séták nagyon komoly tervezés eredményei – nehéz volt a választás?

Sétakönyvet írtam, vagyis olyan templomokat, szentélyeket, zsinagógákat kerestem, amelyek nagyjából öt kilométeres úton bejárhatóak. Ez segített a kiválasztásban, de sajnos ennek a logikus rendszernek köszönhető, hogy olyan izgalmas épületek viszont kimaradtak, mint, mondjuk, a kispesti evangélikus templom, Sándy Gyula egyik legszebb alkotása.

– Az elmúlt év maga volt a megpróbáltatás. Szimbolikusnak érzem, hogy valaki abban az évben mutat fel az ég felé – mert templomot bizony nem lehet csak lehajtott fejjel nézni. Milyen élmény volt a bejárásuk?

– Nekem nagyon sokat adott ez a munka. Bár tudatosan olyan könyvet akartam írni, amely nem a vallásról szól, és amelyet hívő, nem hívő egyaránt haszonnal forgathat, mégis azon kaptam magam, hogy nem tudom kivonni magam a szakrális épületek hatása alól. Minél jobban beleástam magam a témába, annál jobban elkezdtek foglalkoztatni az életnek azok a „nagy kérdései”, amelyek már évtizedek óta nem gondolkodtam el. A könyv elkészült, a bejárásoknak vége, de az írás közben megkezdett belső utazás szerencsére azóta is tart. ■

# Korálfeldolgozások mestere

*Négyszáz éve halt meg Michael Praetorius*

A lutheri reformáció után egy évszázaddal újra a figyelem középpontjába került az evangélikus korálkincs. Ez annak köszönhető, hogy Michael Praetorius, korának egyik legjelentősebb német komponistája átfogó zenei munkásságát szinte kivétel nélkül az evangélikus egyházi éneknek szentelte. A komponista kerekén négyszáz éve, 1621. február 15-én hunyt el. Születési dátuma bizonytalan, egyes források ezt 1571. február 15-ére teszik. De akár kettős a mostani évforduló, akár nem, Praetorius mindenképpen megérdemli, hogy jobban megismerjük életművét.



FOTO: COMMONS.WIKIMEDIA.ORG

jellemző. Harmóniak helyett egymással vetélkedő dallamrészletekre, imitációkra épülnek ezek a darabok. Azóta szombat-helyi és budahegyvidéki kántorként törekedtem arra, hogy Praetorius-művek is megszólaljanak istentiszteleteinken.

## EGY SOKOLDALÚ MŰVÉSZ ÉLETÚTJA

Michael Praetorius Creuzburgban született, evangélikus lelkészcsalád hatodik, legkisebb gyermekeként. (Creuzburg Thüringiában, Eisenach közelében fekszik; szimbolikus lehet, hogy Eisenachban jött a világra Johann Sebastian Bach.) A család neve eredetileg Schulteis/Schultheiß – a Praetorius e név latinosított alakja.

Michael tíz évig tanult Torgau latin iskolájában, ahol tovább élt a Johann Walter-i kántortradíció (Waltert nevezik az első lutheránus kántornak, Luther Márton munkatársaként ő adta ki az első kórusénekeskönyvet 1524-ben). 1585-ben az Odera menti Frankfurt egyetemén kezdte meg teológiai és filozófiai tanulmányait. Itt élt két lelkész bátyja is. Az ő haláluk után – „inkább természetes hajlama, mintsem a kapott oktatás alapján” – a Marienkirche organistája lett. Ebből élt addig, amíg 1589/1590-ben ismeretlen okból, az egyetemet félbehagyva, elhagyta Frankfurtot.

Praetoriust 1594-től Heinrich Julius braunschweig-wolfenbütteli herceg, halberstadti püspök udvarában kamaragonistaként alkalmazták. Sokoldalú képzettsége okán a titkári teendőket is ellátta a herceg oldalán.

A wolfenbütteli (Alsó-Szászország) rezidencia mellett Heinrich Julius a püspöki székhelye közelében, Gröningenben díszes reneszánsz kastélyt is építtetett. A kastély kápolnájában David Beck orgonaépítő pompás, ötvenkilenc regiszteres orgonát állított fel. Praetorius az építés minden fázisát nyomon követhette. Az orgona – a korabeli Németország harmadik legnagyobb hangszere – felavatása alkalmából, 1596-ban a herceg nagy ünnepséget rendezett, ötvenhárom organistát hívott meg az egész országból próbajátékra. Az ünnepség alatt az ifjú muzsikusnak alkalma nyílt arra, hogy híres kollégáit, többek közt Hans Leo Haßlert és Hieronymus Praetoriust megismerje.

1604 decemberében udvari karmesterré nevezték ki, és továbbra is Wolfenbüttelben élt. Felelős volt az udvari zenei együttes (Hofkapelle) tizennyolc énekeséért és hangszereséért, és gondoskodnia kellett a kápolna istentiszteleti muzsikájáról, az ünnepi és privát étkezések asztali, valamint az udvari ünnepségek tánczenéjéről. Ezenkívül az is a feladatai közé tartozott, hogy a herceg gyermekeit hangszerre oktassa. A járandósága akkora volt, mint a magasabb udvari beosztásban lévő tisztviselőké. A karmesterség mellett továbbra is kamaragonista maradt. Ebben az időben a herceg megbízásából vagy kíséretében sokat utazott, leggyakrabban Regensburgba, Prágába és Drezdába.

Karmesteri kinevezése után nem sokkal adta ki Praetorius az első opusait. A zeneszerzés művészetét valószínűleg autodidaktaként sajátította el.

1603-ban vette feleségül a halberstadti Anna Lakemachert; két fiuk született, Michael és Ernst. 1613 júliusában meghalt Heinrich Julius herceg, és a gyászév alatt a zene elhallgatott. Praetoriust a drezdai választófejedelmi udvarba szabadságotlalt. Ezután ismét Wolfenbüttelben dolgozott az új herceg, Friedrich Ulrich szolgálatá-

Több mint negyedszázada kezdődött bensőséges kapcsolat Michael Praetorius műveivel. A Mandák kórus Deák téri koncertjére csempésztem be egy kis tételt, de úgy, hogy megszólalása a kórustagok számára is meglepetés legyen. Az *Erstanden ist der heilige Christ* bicíniumot láttam el magyar szöveggel („Feltámadott...”), és egy másik húsvéti korálfeldolgozás előtt énekeltük el, kettesben a húgommal. A koncert után többen kérdezték, ki volt a harmadik énekes.

Hogyan volt képes „becsapni” az értő hallgatókat ez a kompozíció? Úgy, hogy Praetorius kétszólamú műveire hallatlanul nagy motivikus és ritmikai gazdagság



ban, de a „Capellmeister von Haus aus” címe Drezdához, Szászország fővárosához is kötötte. Ez azt jelentette, hogy alkalmanként ünnepi előadásokra odautazott. Hasonló pozíciót töltött be 1616-tól az érseki udvarban, Halléban is.

Praetorius 1621. február 15-én hunyt el Wolfenbüttelben, és a Marienkirche orgonakarzata alá temették (sírkőlapja nem maradt fenn).

## NAGYSZABÁSÚ TERVEK ÉS ÉLETMŰ

A komponistának ideális körülményei voltak szolgálati helyén: nagy kapacitású zenei együttes és műértő herceg, aki – bár sok időt töltött a prágai császári udvarban – muzsikusat erőteljesen támogatta. Ezek a feltételek nagymértékben hozzájárultak ahhoz, hogy a zeneszerző átfogó, az egyházzene minden területét érintő művek kiadását tervezze. A nagyszabású terv végrehajtását 1602–1603-ban kezdte el egy latin nyelvű motettákat és zsoltárokat tartalmazó gyűjteménnyel. Már itt megmutatkozik a cantus firmus-feldolgozások kiemelkedő szerepe, amely Praetorius egész életművére jellemző lesz.

Összesen húsz kötetben jelentek meg a kompozíciói. Ezek csúcsa a *Musae Sioniae* (*Sion múzsái*) kilenc része, mely 1244 korált és énekfeldolgozást tartalmaz; a lutheri reformáció zenei örökségét veszi alapul, szűk évszázaddal az énekek keletkezése után. Az 1–4. rész többkórusos (nyolc-tizenkét szólamú), a 6–8. rész négyzólamú, az 5. és 9. rész két-hét szólamú műveket ad közre. A vokális tételek között néhány orgonadarab is található.

1612-ben látott napvilágot a *Terpsichore-táncgyűjtemény*. Ez az opus már jelzi, hogy a komponista a díszesebb, impozánsabb műfajokat is kedveli.

Későbbi művei pompás hangzásúak és változatos hangszerelésűek. Az újfajta zeneszerzési technikákat Praetorius akkor ismerte meg, amikor a kitűnő drezdai és hallei zenekarral dolgozott. Ehhez társult még az új, koncertáló és basso continuoval ellátott stílus tanulmányozása Claudio Monteverdi és Giovanni Gabrieli műveiben. Praetorius egyesíti az új elveket és a meglévő korálfeldolgozás-technikákat.

A *Syntagma musicum* napjainkban a kora barokk német előadói gyakorlat legfontosabb forrásának számít. Ebben a háromkötetes műben Praetorius gyakor-



FOTÓ: DIGILIB.HAB.DE

A *Musae Sioniae* (*Sion múzsái*) kilencedik részének díszes kezdőlapja

lati tevékenységének elméleti megalapozását és leírását teszi közkinccsé – mint teológus, zenetörténész és rendszerező tudós. Az első kötetben leírja a templomi és világi zene történetét a bibliai idők-től kezdve, megalapozva ezzel a protestáns egyházzenenek a lutheri teológián nyugvó felfogását. A második kötetben bemutatja kora összes hangszerének játékmódját, hangzását, kinézetét és eredetét. A harmadik kötetben pedig megmagyarázza a zenei fogalmakat és az új itáliai stílus előadásmódjait.

## NÉLKÜLE NINCS KARÁCSONY

A reformáció megindulásának századik évfordulójára *Polyhymnia Jubilaeae* címmel ünnepi művet komponált, amelyet Heinrich Schütz mutatott be Drezdában (1617, a kompozíció nem maradt fenn).

1618-ban Samuel Scheidttal együtt indította újra a magdeburgi Dommszikot. 1619-ben Scheidt, Schütz és Johann Staden társaságában avatta fel a bayreuthi városi templom Fritzsche-orgonáját.

Levelezett Seth Calvisiusszal, és ismeretségben állt Johann Hermann Scheinnal. Kiterjedt levelezést folytatott itáliai nyomdásokkal és kiadókkal. Mivel Itáliában nem járt, így ismerte meg az ottani komponisták műveit.

Az *Evangelisches Gesangbuch* nyolc tétele köthető valamilyen módon Praetorius nevéhez. A mi énekeskönyvünkben két dallama (EÉ 94 és 153) és egy kánonja (EÉ 583) található. A szélesebb közönség leginkább az *Es ist ein Ros entsprungen* (*Egy zsenge rózsatoról*, EÉ 157) harmonizálását ismeri – enélkül nem is lehet igazi karácsonyunk.

■ DR. ECSEDI ZSUZSA



# Luca és Bence a böjtről



Klári néni éppen elővette a tízórais dobozát. A gyerekek kíváncsian sandítottak oda, és meglepetten látták, hogy csak két kis doboz gyümölcslé van benne.

– Klári néni nem éhezik meg ilyenkorra? – kérdezte Bence.

– Tetszik kérni esetleg egy kis kekszet? – kínálta meg előzékenyen Luca.

Klári néni mosolyogva intett a kezével.

– Nem, köszönöm szépen a kedvességeteket. Nem akartam beszélni róla, de éppen böjtölök.

– Vagyis fogyózni tetszik? – csillant fel Luca szeme.

– A nővérem is állandóan ezt csinálja. És ha eszik, akkor is nagyon keveset. Vigyáz az alakjára.

– Ó, ez nem egészen ugyanaz – nevette el magát Klári néni.

– Nagyon hasznos és jó figyelni arra, mit eszünk. Az egészségünk megőrzése fontos. De a böjt valami egészen másról szól.

– Méregtelenítés? – kérdezte szakértően Bence. – Ilyesmít a keresztszüleim szoktak csinálni. Elmennek egy távoli, csendes helyre, valami táborba, ahol lassan elkezdik elhagyni a szilárd táplálékot, aztán csak gyümölcs- meg zöldséglét fogyasztanak, és sokat pihennek, meg mozognak is valahogy. Az a lényeg, hogy a végén a szervezetükben tisztulás megy végbe. Vagy valami ilyesmi. Nem teljesen értem.

Klári néni figyelmesen hallgatta őket, közben a gyümölcslevet kortyolgatta.

– Hát, ez sem pontosan az, mint a böjt, de valami köze azért van hozzá – mondta kis gondolkodás után. – Inkább ahhoz hasonlítanám, mint amikor egy kedves vendég érkezik hozzánk, és a lehető legtöbb időt vele akarjuk tölteni. Ilyenkor néha elmarad ez-az, hogy ne vegye el az energiáinkat még ilyesmi sem az együttlétől. Kicsit hasonló volt a gyerekeim érkezése is. Egy

baba mellett például kevesebb alvásra van ideje az embernek. De nem bánja. Teljes figyelmével fordul a kis jövevény felé.

– Klári néninek kisbabája született? – ámult el Luca.

– Ó, ez csak példa volt. Jó sok évvel ezelőtt születtek a gyerekeim, már mindketten iskolások. De most, húsvét előtt olyan megerősített figyelemre adtam a fejem, amelyet akkor a gyerekeim igényeltek.

– És mire tetszik ennyire figyelni? – kérdezte Bence.

– Jézusra. Az Isten országára. És persze azokra, akik rám vannak bízva.

– Hú, ez kicsit megfoghatatlanul hangzik így... – hümmögött Bence.

– Igaz van. Úgy értettem, hogy most, a húsvét előtti hat hétben különösen igyekszem odafigyelni Isten dolgaira. Többet imádkozom, csendben vagyok, és figyelek Istenre. Akár úgy is figyelmztetem erre magam, hogy nem eszem nagyokat, hanem inkább a lelki dolgokra koncentrálok.

– Jó, de miért csak most? – kérdezte Luca.

– Hát, nem csak most igyekszem, de talán ilyenkor komolyabban sikerül. A másik ilyen szakasza az évnek, amikor nagy ünnepre készülünk, a karácsony előtti, az adventi időszak. Olyankor arra szoktam figyelni, hogy lehetőleg többet adjak magamból. Időmből, erőmből, pénzből is. Ilyenkor sokan adománygyűjtésbe kezdenek, hogy szegényebb sorsú családok is kapjanak az ünnepen ajándékot. A böjt is kicsit hasonló, de ebben az a súlypont számomra, hogy kevesebbet vegyek el. Időből, erőből, pénzből is. Ha a gyomromat nem tömöm degeszre, nagyobb megértéssel tudok imádkozni és odafigyelni a szerényebb körülmények között élőkre. Az étkezésekre szánt időmben imasétát szoktam tartani. Néha csak úgy is járok





egyed, és beszélgetek Istennel azokról, akik eszembe jutnak. Van, hogy igazán jó ötletek is felmerülnek ilyenkor. Más alkalmakkor csak úgy sikerül odatennem Isten tenyerébe a gondjaimat, és ezzel megint tehermentesítem például a családomat. De más területeken is igyekszem kevesebbet elvinni ilyenkor. Jó szokásokat lehet kialakítani vagy megerősíteni ezzel. Például nem nézek annyit tévét. Nincs bambulás a képernyő előtt, ezt az időt előre eltervezem, és tartom magam a rendhez.

– De ez például kinek jó? – fintorodott el Bence.

– Sok mindenkinek! Például több figyelem jut a családomra, több idő pihenni... – sorolta Klári néni.

– És akkor az alvásban nem tetszik böjtölni? – kérdezett közbe Luca.

A tanárnő nagyot nevetett.

– Na, az érdekes böjt lenne. Ha nem pihenek eleget, morcos borz vagyok. Rosszkedvű, kiállhatatlan. És persze nyugós. Nem haladnak a dolgaim, türelmetlen leszek a körülöttem élőkkel. Azzal senki nem járna jól. De a kérdés jogos. Van szó a Bibliában olyan esetről, amikor az imádkozás fontosabb a pihenésnél is. Virrasztani hívta például Jézus a tanítványait a kereszthalála előtti éjjel, mert nagyon magányosnak és szomorúnak érezte magát. Jólesett volna neki, ha nincs egyedül ebben a lelki tusában.

De a tanítványok belealudtak az imádkozásba. És ezt most én is kihagyom. Igaz, amikor lázasan kórházban feküdt a kisfiam, olyan egyszerűen ment az ébren maradás. Szóval, lehet, hogy egyszer még ebbe is beletanulok.

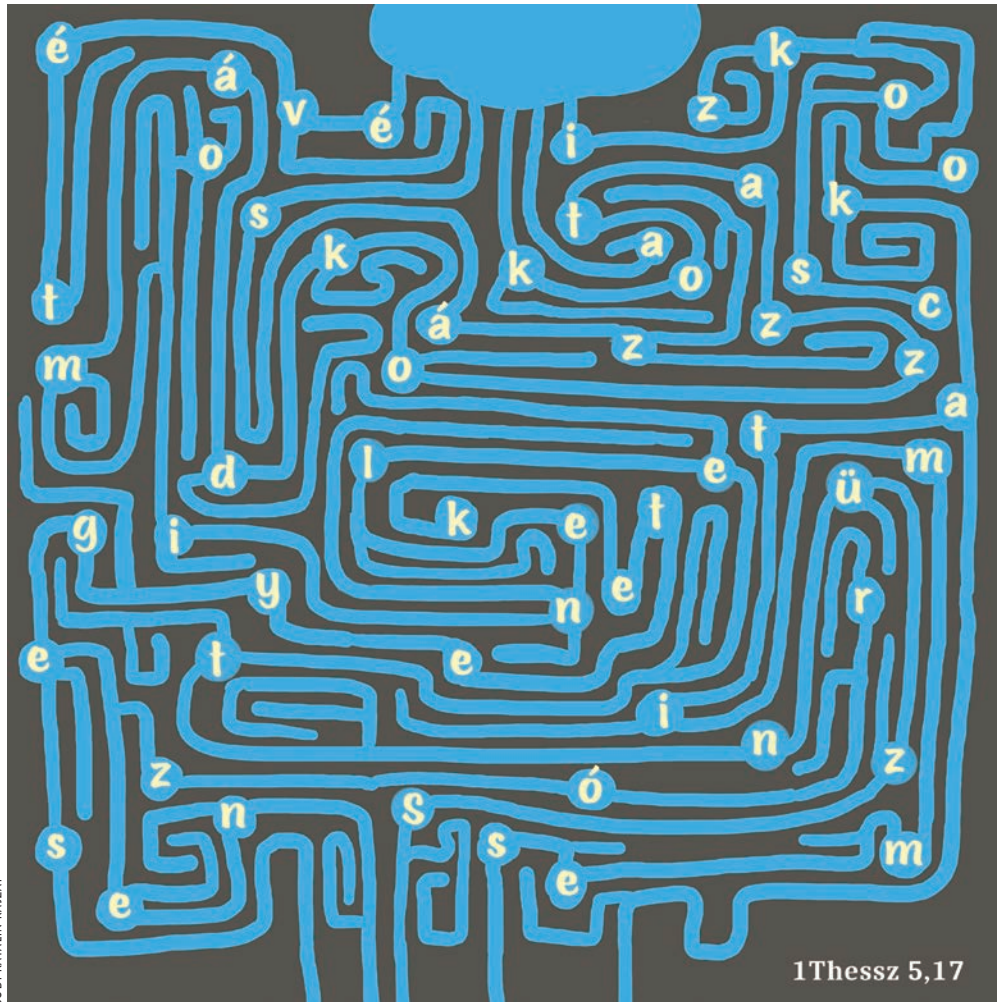
– És még miről tetszik lemondani a böjtben? – kíváncsiskodott Luca.

– Ezt most lehet, hogy csak a lányok értik – nevette el magát Klári néni. – Próbálok ilyenkor fegyelmezni magam mindenben. Például kihagyom a céltalan vásárolgatást. Tudjátok, amikor csak úgy körülnéz az ember egy boltban, és csomó fölösleges holmival jön ki a végén, maga sem tudja, hogy miért. Listával megyek, és ragaszkodom a felírt dolgokhoz.

– Hát ezt a vásárlásdolgát én is így szoktam csinálni – bölintott komolyan Bence, és nem értette, miért nevetnek fel Luca meg Klári néni. – Viszont az, amit mondani tetszett, hogy „fegyelmезem magam”, elég jó volt. Nekem az edzésen kell ezt tennem. Sokszor kedvem sincs, meg unalmasan sokáig csinálunk egy-egy gyakorlatot, de ez a kikövezett út a győzelemhez. Szóval, jó dolog kitaróan... edzeni?

– Igen! Ez is egy edzés – bólogatott Klári néni. – Az imádságra és az Istenre figyelésre szoktatom magam. Ebben izmosodom, és ezzel formálódok Isten kezében olyanná, akit jobban lehet használni az ő munkájában.

– De mit tud Klári néni annyit beszélni Istennel? – fakadt ki Luca.



Ha a megfelelő sorrendben olvasod össze a labirintus betűit, megkapod az aranymondást

– Azért nem mindig beszélek. Az elég fárasztó is lenne. Meg azt hiszem, unalmas is. Inkább olyasmit képzeljétek el, hogy csak rá gondolkodom valakire, és gondolatban odateszem az Úr kezébe az életét. A magányát, a vívódását, a betegségét. Áldást kérek rá, vagy ha van bennem neheztelés valaki felé, akkor azt is újra odaadom Istennek, és segítséget kérek a megbocsátáshoz.

– Jó, de ez még mindig nagyon soknak tűnik. Klári néni családja nem olyan nagy, hogy ne végezne ezzel, és ne maradna ideje enni – méltatlankodott Luca.

– Nem, tényleg nem. A böjt lényege nem az, hogy nincs rá időm. Inkább arról van szó, hogy nem arra szánom az időmet. És persze a családomon kívül a gyülekezetben meg a tanítványaim körében is van Isten elé vinni való.

– Értem is szokott Klári néni imádkozni? – kérdezte komolyan Luca.

– Igen – bölintott a tanárnő. – És érted is, meg a családodért is – nézett Bencére.

– Hurrá! Akkor szerencsés leszek? – kérdezte kis furcsa fintorral a fiú.

– Inkább úgy mondanám, hogy áldott.

– Áldott... – ízlelgette a szót Luca is.

– Bizony. Ebben a böjtdologban mindenki áldott a végén. Az is, aki böjtöl, meg az is, akiért böjtölnek.

– Meg edzett is – toldotta meg Bence. És ezzel mindenki egyet is értett.

A KÖTŐSZŐ blogot lutheránusok  
– újságírók, lelkészek, teológusok és civilek – írják:  
nem csak evangélikusoknak.

**KÖTŐSZŐ**  
A világ lutheránus szemmel

cikkek  
videók  
podcastok

egyházi aktualitások  
teológiai témák  
kultúra  
társadalmi kérdések

kotoszo.blog.hu

**Fizessen elő magazinunkra és folyóiratainkra!**

Kiadványaink megrendelhetők nyomtatott, illetve digitális formában a Luther Kiadónál.



**Apróhirdetés.** Új, 715 kg-os, G hangú, díszített bronzharang eladó. Érdeklődni: (+36) 30/728-8161.

Az alábbi sorokat egy katolikus testvérünk, Heinrich István írta, aki nyugalmazott kutatómérnök. Jelenleg Badacsonyan él, a badacsonytomaji ökumenikus bibliaórák állandó résztvevője és az ábrahámhegyi K3 klub tagja.

## Könyvajánló

Egy vaskos kötet fekszik előttem, Garádi Péter könyve. Címe: *K3 – A kereszténység tanítása – rendhagyó formában és közegben*. Nem első könyve a szerzőnek. Sokak számára ismertek már előző írásai: *Kép és kerete*, *Mi történt a nagyhéten?*, *Hogyan tovább, egyház?*

Ez is egy rendkívüli könyv. Témáját, tartalmát tekintve élénk érdeklődésre tarthat számot. Vaskos kötet, hiszen valamivel több mint ötszáz oldal. Ennek ellenére nem esett nehezemre végigolvasni, igaz, nem egy ültő helyemben. Nem is arra való. Minden fejezete annyi ismeretet és tanítást közöl, hogy érdemes magunkba szállni és elgondolkodni az olvasottakon.

De mit jelenthet az a megjelölés, hogy K3? Ehhez egy kedves történet tartozik. Garádi Péter a feleségével nyugdíjasként érkezett a Balaton-felvidékre, jobbára ismeretlenül. Két első látogatójának egy-egy *Útmutatót*, bibliaolvasó ka-lauzt ajándékozott, amely a Biblia rendszeres olvasására buzdít. Meglepetésére

egyikük, Zsombor pár nap múlva találkoztól kért tőle. Ezzel kezdte: „Megéltem fél évszázadot, és sok mindennel foglalkoztam, a magyarság őstörténetével, táltoshittel, horoszkópképzéssel, természetgyógyászattal, de miért nem mondta eddig senki, hogy a Biblia nekem szól?”

Ezek után Péter és Zsombor sokszor és sok mindenről beszélgetett. Egy ízben Zsombor megjegyezte, hogy jó volna beszélgetéseiket szélesebb körben folytatni. Sokan keresnek választ a kérdéseikre, de nincs kit megszólítaniuk. A „peremvidék” – gondolta Péter –, akik keresik Istent, de kívül esnek a szervezeti egyházakon, gyülekezeteken. Ők tehát azok a keresők, kíváncsiak és kételkedők, akikről szó van. És belőlük szerveződött a K3-asok klubja.

A könyvet olvasva hamar kiderül, hogy nem csak a kíváncsiak, keresők és kételkedők számára találunk válaszokat. A magukat gyakorló kereszténynek vallók hitét is elmélyítik az olvasottak. Örömmel és bizalommal ajánlom a könyvet mind-



A könyv ára 3000 forint. Kapható az Evangélikus Missziói Központban; cím: H-1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38-40.; tel.: (+36) 1/400-3057. • Megrendelhető a szerzőtől postán: Garádi Péter, 8256 Ábrahámhegy, Sziget utca 24.; e-mail: zizogyope@gmail.com.

azoknak, akik a hit dolgában kíváncsiak és keresők. Mint ahogy azt a klub története igazolja, nyitott kérdések maradnak ugyan, de a kételkedők száma egyre kevesebb. ■



# Ébresztő álmodás

*Ferenc pápa könyve a megrostáló leállás kínálta lehetőségről*

**Ferenc pápa új könyvéről már hírt adtunk lapunk 2020. november 22-29-i számában. Továbbra is olyan válságos idöket élünk, amikor okkal lehetnek álmatlan éjszakáink. Ahogyan a kötet epilógusában olvashatjuk, „az emberiség egyik legsötétebb éjszakáján” szeretnénk túljutni. Ehhez kínál segítséget az egyházfő, aki szerint „a világ fordulóponthoz érkezett, a megpróbáltatás idejével néz szembe, amelyből vagy jobb emberekként kerülünk ki, vagy menthetetlenül visszacsúszunk egy áldatlanabb állapotba”.**

Itt az ideje az új látásnak, döntésnek és cselekvésnek! Az immár nyolcvannégy esztendő szerző próféta meglátásaiban a Péter apostol pünkösdi igehirdetésében idézett jóeli jövendölés 21. századi megvalósulását fedezhetjük föl: „...véneitek álmokat álmodnak...” (Jóel 3,1) Biblikus látása szerint „a válság egyenlő a megrostálással”. Jézus is előre figyelmeztetette tanítványait: „...a Sátán kikért titeket, hogy megrostáljon” – olvassuk Lukács evangéliumában (Lk 22,31).

Ebben a krízishelyzetben „gondolkodásmódunk megváltozik, rangsoraink a fejük tetejére állnak; az életstílusunk és a számunkra legfontosabb dolgok megkérdőjeleződnek. [...] Ha átvergődünk rajta, jobb vagy rosszabb emberként lépünk elő, de sohasem maradunk ugyanazok. [...] Le kell lassulnunk, leltárt készítenünk és megtalálnunk a jobb módjait annak, hogyan élhessünk együtt ezen a földön. [...] Lássuk meg Isten kegyelmének túlsordulását abban, ahogy a válság felfedte a szenvedést, és abban, hogy milyen leleményesen reagálnak erre sokan!”

Napjainkban nem csupán egy parányi, láthatatlan vírussal vívunk élet-halál harcot, hanem meg kell küzdenünk számtalan egyéb pusztító kórokozó fertőzésével is. Félelmükben sokan tehetetlenné válnak, és próbálnak elmenekülni a valóságtól. Ennek háromsávós zsákutcája a narcizmus, az önsajnálát és a pesszimizmus. Az első kettőnek a forrása eredendő önzésünk kísértése: csak magunkra koncentrálunk, és nem figyelünk másokra. A pesszimizmust pedig a szentatya olyan, általunk becsukott ajtóhoz hasonlítja, amelyet félünk kinyitni, nehogy valami újat találjunk a küszöbünkön.

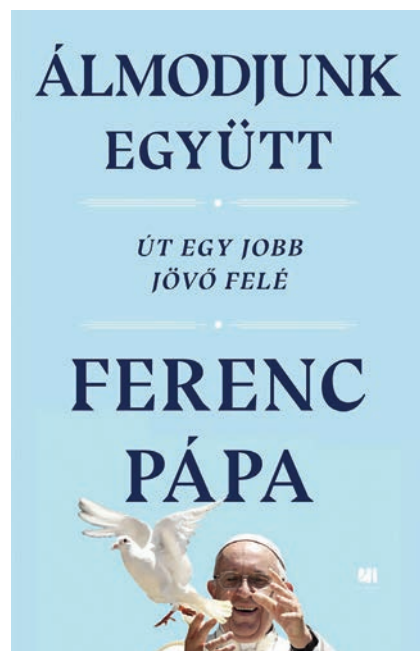
Pedig ez a megrostáló leállás lehetőséget kínál a belső változásra, megtérésre és az ebből fakadó külső változtatásra.

Ébredjünk rá arra, hogy a legveszélyesebb zsákutca az lenne, ha a korábbi állapot helyreállítását, a sokat emlegetett „régí kerékvágásba” való visszatérést tűznénk ki vágyott célként!

Ferenc pápa „a vének fiatalos bölcsességével” figyelmeztet, hogy „a tradíció nem múzeum, az igazi vallás nem mélyhűtő...” Ebben az összefüggésben Gustav Mahler szellemes megállapítását idézi: „A tradíció lényege nem a hamu imádata, hanem a láng továbbadása.” Ezért kell, hogy nyitottak legyünk a megújító Szentlélek vezetésére, Isten meglepetéseire! A már említett jóeli prófécia fényében hangsúlyozza a pápa, hogy „a jövő a fiatalok és az idősek párbeszédéből fog megszületni”. Egy argentin költő beszédes képét idézi: „Végül megértettem, hogy ami a fán virágzik, az alatt nyugovóból él.” A generációk egymás felé nyitott, konstruktív párbeszéde nélkül a társadalom kiszárad, gyökértelenné, gyümölcstelenné válik.

A generációk közötti építő dialógusra lelkesítő evangéliumi példát kínál a tizenkét éves Jézus jól ismert története, aki komoly párbeszédet kezdeményez a jeruzsálemi templom tanítómestereivel, és „happy end”-ként még szüleinek is megtalálja a közös hangot (Lk 2,41–52).

Ferenc pápa figyelmeztet arra, hogy az egyházban és a társadalomban egyaránt meg kellene tanulunk felülemelkedni a „törzsi megosztottságon”. Nem lehet fő cél a másik legyőzése, meggyőzése, sokszor vállalhatatlan verbális erőszakkal... Ehelyett egymásra odafigyelve, együtt kellene keresnünk és megtalálnunk az élhetőbb jövőbe vezető közös utat. Mindannyiunk feladata, hogy kilépünk önmagunkból, és továbblépjünk, hátunk mögött hagyva az önközpontú „szelfikulturát”.



Ferenc pápa: Álmodjunk együtt – Út egy jobb jövő felé. 21. Század Kiadó, Budapest, 2020. Ára 3690 forint. A könyv kapható a Luther Kiadó könyvesboltjában és webáruházában is (bolt.lutherkiado.hu).

„Itt az ideje a zarándoklatoknak” – amelyet szimbolikus értelemben hirdet meg Ferenc pápa. A zarándok az, aki kész kilépni önmagából és meghaladni önmagát, aki kész a belső és külső változásra, megújulásra.

A próféta írás, amelyben életének személyes kríziseit is őszintén megosztja olvasóival az egyházfő, egy kubai színésznek, Alexis Valdésnek a Remény című versével zárul. Ennek első és utolsó versszakát idézem befejezésül. Ahogy Jézus mondaná: „Akinek van füle a hallásra, hallja!”

Amikor a vihar elült,  
s útjaink újra járhatók,  
majd mint túlélők hagyjuk el  
a zátonyra futott hajót.

[...]

Ha a vihar elül, Uram,  
add, hogy jobb emberek legyünk,  
bár nem vagyunk méltók, tudom,  
tervezz, mint egykoron, velünk.

■ GÁNC S PÉTER



# Segítőknak segít a Diakóniai Képzési Központ

*Tréningek, másoddiplomás továbbképzés  
pedagógusoknak is*

**A Magyarországi Evangélikus Egyház 2020-ban az Evangélikus Hittudományi Egyetem szervezeti egységként létrehozta a Diakóniai Képzési Központot. A központ képzés kínálatáról Molnár Enikővel, a képzések szervezőjével beszélgettünk.**

– Milyen feladatra, milyen céllal jött létre az intézmény?

– A Diakóniai Képzési Központ az evangélikus diakóniában dolgozó szociális és gyermekvédelmi szakembereket képez, továbbképez, illetve pedagógusok és más segítő foglalkozásúak körében formálja, fejleszti a diakóniai szemléletet. Diplomások számára másoddiplomás szakirányú továbbképzést nyújt a szupervizor-mentor oktatás keretében.

– Milyen képzést nyújtanak a diakóniai munkát végzők számára?

– Harmincórás továbbképzésünk a *Keresztény házban dolgozom* nevet viseli. Erre olyan, személyes gondoskodást végző dolgozókat várunk, akik keresztény intézményben végzik munkájukat. A képzés célja, hogy megerősítse őket hivatásukban, illetve hogy segítséget nyújtson számukra a kiégés megelőzésében. A részvétellel huszonnyolc továbbképzési pont szerezhető.

– A pedagógusok milyen képzési programban vehetnek részt?

– A világi intézményekben és az egyházi iskolákban tanítóknak egyaránt ajánljuk *A segítés kultúrája, avagy diakónia az iskolában, iskola a diakóniában* elnevezésű képzésünket. A résztvevő pedagógusoknak ismereteket adunk a magyarországi szociális ellátórendszerrel, a szociális és az oktatási rendszer közötti együttműködés lehetőségeiről. Az érzékenyítő képzés során célunk a szociális kompetenciák fejlesztése; az önkéntesség erősítése; a segítő attitűd kialakítása; igyekszünk a pedagógusokat hozzásegíteni, hogy felismerjék az iskolai közösség – diákok, szülők, tanárok – szociális igényeit, hogy bizalmi emberként is működhessenek a diákok között. A továbbképzés akkreditációjának alapjául szolgáló teljes óraszám harminc óra.

– Az egyházi iskolákban tanító pedagógusokat milyen továbbképzési lehetőségek várják?

– Harmincórás tréning formájában érzékenyítő foglalkozást kínálunk az egyházi intézményekben oktatók számára, szintén *Keresztény házban dolgozom* elnevezésű képzésünkkel. Az oktató-nevelő szakmában dolgozók elköteleződésének megerősítése fontos feladat. A képzés során az a célunk, hogy az egyházi iskolában munkát vállaló pedagógus ismeretet kapjon arról, és megtapasztalhassa, mit jelent az, hogy a munkáját spirituális-egyházi közegben végzi. A tréning során az önreflexiók és az egymásra való reflektálás során a segítő attitűd erősödése tapasztalható. Szeretnénk, hogy a képzés eredményeképpen pedagógusaink a munkavégzésük összes körülményére kiterjedően fókuszba helyezhessék saját segítői attitűdjüket, pályaválasztásuk, tanulmányaik, tanulóik, munkahelyük és családjuk sajátosságait figyelembe véve. A képzés során szeretnénk, hogy az önismeretük bővüljön, elmélyüljön munkájuknak a spirituális dimenziójában. Célunk továbbá, hogy erősödjének a résztvevők szociális kompetenciái; hogy segítői attitűddel forduljanak az iskolai közösség felé, felismerjék a diákok, szülők, tanárok szociális igényeit és az önkéntesség jelentőségét. A programokra a jelentkezés folyamatos, szeretettel várjuk az érdeklődőket.

– Másoddiplomás szakirányú továbbképzést is kínálnak. Mit jelent a szupervizor-diakóniai szakirányú mentor képzés?

– Új és egyben egyedülálló ma Magyarországon az a képzés, amely az Evangélikus Hittudományi Egyetem Diakóniai Képzési Központjának és a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodája Diakóniai Osztályának együttműködésében



FOTÓ: KOVÁCS-LAJTÁR JUDIT

zajlik. A végzeteknek lehetőséget ad arra, hogy akár szupervizorként dolgozhassanak egy másik egyházi intézményben, akár a saját intézményükben egyfajta szupervizori háttérrel, de inkább mentoráló feladatot végezve. A szupervizor-diakóniai mentor szakirányú továbbképzés négy féléves és esti munkarendű. Emberileg és szakmailag is gazdagítja a hallgatókat. A résztvevők eddigi egyöntetű véleménye alapján a tanulás nem megy a munkavégzés rovására, az összehangolt, figyelmes oktatásnak köszönhetően.

– Hogyan lehet jelentkezni a képzésre?

– A 2021 szeptemberében induló képzésre vonatkozó későbbi jelentkezési lehetőségekről az érdeklődők részletes tájékoztatást találnak majd az Evangélikus Hittudományi Egyetem honlapján: *Teol.lutheran.hu*. Tanulmányi kérdésekben megkereshetik az egyetem tanulmányi osztályát. A személyes gondoskodást végző szakemberek és a pedagógusok számára elérhető tréningek tartalmáról az érdeklődők a *dkk.teol@lutheran.hu* e-mail-címen kérhetnek további információkat. Szeretettel várjuk a jelentkezőket! (X)



# Építsünk Krisztusra!

*Hazánkban (is) online készültek a március 5-ei ökumenikus világimanapra*

Néhány évvel ezelőtt bizonyára még félve kapcsolódtak volna be egy online beszélgetésbe azok a nőtestvérek, akik ma már szintén otthonosan mozognak a digitális világban. A Covid-járvány miatt elrendelt korlátozó intézkedések egyik vitathatatlanul pozitív hozadéka, hogy gyakorlottabbak lettünk a számítógépes kommunikációban, az internet használatában, még ha a kényszerűség vitt is rá bennünket arra, hogy ilyen módon tartsunk gyülekezeti bibliaórákat, istentiszteleteket. Ebben a formában került sor február 6-án hazánkban az idei esztendő világimanapi előkészítő konferenciájára is.

A megszokott helyszín, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) kápolnája helyett február első szombatján monitorok elé ültek azok a nőtestvérek, akik évről évre vállalják, hogy közösségeikben megszervezik a felekezeti világitmanap helyi alkalmát.

Az online konferenciát megelőző napon már felkerült a világhálóra a felkészülést segítő, mintegy másfél órás videó. A MEÖT Női Bizottságának tagjai által összeállított film felvillantotta az idei alkalom liturgiáját író vanuatui asszonyok életét, a Csendes-óceán déli részén fekvő szigetcsoport paradicsomi szépségét. De szólt azokról a természeti katasztrófákról is, amelyek állandó fenyegetettségben tartják az ott lakókat, akik mégis – mindezek ellenére is – szilárdan kitartanak Isten mellett, nem inogva meg keresztény hitükben.

Feltételezve, hogy a nőtestvérek már megtekintették a YouTube-csatornán is fellelhető videót, a február 6-i online előkészítő konferencián már inkább kiegészítő információk hangzottak el. Legfőképpen pedig annak a kérdése merült fel, hogy a pandémia árnyékában a helyi gyülekezetek miként is tarthatják meg március 5-én a világimanapi alkalmat. Mint kiderült, legtöbbször reménységgel készülnek erre a napra, és – nem utolsósorban az ökumenikus imahét tapasztalatainak felbuzdulva – tervezgetnek. „Januárban is baj nélkül együtt voltunk esténként a templomban, most is megtehetjük” – bizonygatták sokan.

Mások a vasárnapi istentisztelet keretében tartják majd meg az alkalmat. Ott is lehet vetíteni az országról, dekorációban „odavarázsolni” Vanuatut az oltár vagy az úrasztala elé – természetesen szigorúan



JULIETTE PITA: PAM CIKLON II., 2015. MÁRCIUS 13.

kerülve a testvérek közötti fizikai közelséget. Ezért azután idén sehol nem kapcsolódhat az alkalomhoz szeretetvendégség. Meg lehetne ugyan kóstolni Vanuatu jellegzetes egzotikus ételeit, süteményeit, idén azonban el kell fogadnunk, hogy korlátok közé szorítva ünnepelünk.

Sovány vigasz, hogy nem csupán nálunk, hanem lényegében az egész világon. Március első péntekén ugyanis a földkerekség több mint száznyolcvan országában közel ezerötven nyelven hangzik majd Isten népének fohása templomokban vagy a digitális hálózatok segítségével összekötve a közösségek tagjait. Huszonnégy órán át – élő vagy felvételtől bejátszott online istentiszteleteken keresztül – szünet nélkül hangzik majd Isten dicsérete – Tonga szigetein kezdve Ázsián, Európán át Szamoáig.

Ezen a napon talán még inkább át fogjuk érezni, hogy összetartozunk. Hiszen a járvány okozta közös nyomorúságunk összeköt bennünket a földkerekség lakóival. A még manapság is aggasztó helyzet fokozottan ösztönözhet arra, hogy közössé formálja imádságunkat: gyógyulásért, szabadulásért.

És mekkora ereje lehet közös bizonygátételünknek! A vanuatui asszonyok biztatására együtt bátoríthatjuk a világ most félelmek közt élő, megrettent szívű népességét: Jézusban biztos alapot építhetünk!

■ B. PINTÉR MÁRTA evangélikus lelkész,  
a MEÖT Női Bizottságának elnöke



FOTO: HEINER HEINE

Készül a világimanapi logó Juliette Pita vanuatui festőműhelyében



# Az „Istenben állók” országa

*Vanuatu – az ideai világimanap üzenetének hitelesítője*

Ausztráliától mintegy ezeröttszáz kilométerre, a Csendes-óceán délnyugati részén egy több mint nyolcvan szigetből álló, Y betűalakot formázó, jórészt vulkanikus eredetű szigetcsoport alkotja Vanuautot. Az ország területe alig nagyobb tizenkétezer négyzetkilométernél. A meredek hegyoldalakon trópusi növényzet burjánzik. Kevés a sík, megművelhető talaj, azokat is inkább legelőnek használják. Ám part menti vizének türkizkék színével ott az óceán, a korallzátonyok csodálatosak, a tengerpartok kristálytiszta homokkal hívogatnak. Vanuatu sokak szemében maga a földi paradicsom. Alig negyedmillió melanéz lakójának döntő többségét azonban sokkal inkább a mennyei állampolgárság tudata teszi boldoggá.

Bár feltérképezője, James Cook kapitány 1774-ben Új-Hebridáknak nevezte el az ezerháromszáz kilométer hosszan elnyúló különálló szigeteket – mert a szülőföldjére emlékeztették –, de lássuk be, igen csekély annak a valószínűsége, hogy egy Észak-Atlanti-óceánra vetődő helybélinek Vanuautot juttassa eszébe a „névadó” skót szigetcsoport, a Hebridák. Az önállóságát 1980-ban elnyert Vanuatu Köztársaság trópusi éghajlatán a középhőmérséklet egész évben huszonnégy fok körül van.

Az ország tizenkét nagyobb és több mint hatvan kisebb vulkanikus szigete közül a két legnépszerűbb Tanna és Espiritu Santo. Tanna híressége a Yasur-vulkán,

amely a világ legkönnyebben megmászható aktív tűzhányója, Espiritu Santo területén pedig Vanuatu legmagasabb, ezernyolcszázhetvenkilenc méter magas hegycsúcsa található. De ez utóbbi szigeten van földünk egyik legszebbnek tartott strandja is, a Champagne Beach, ahol apály idején – a vulkanikus kövek miatt – olyan apró buborékokat látni a vízben, mint a pohárban habzó pezsgőben. Sokan érkeznek Espiritu Santóra azért is, hogy búvárkodhassanak az „egymillió dolláros pont” (Million Dollar Point) körül. Itt a második világháború végén az amerikaiak süllyesztettek el fegyvereket, tankokat, teherautókat csak azért, hogy a még Va-



nuatun maradt szövetségeseik – franciák és britek – se tehessék rá a kezüket ezekre a „kincsekre”.

Pentecost (Pünkösöd) szigetén dívik a „land diving”. A férfiak szőlőindákból font kötéllal a bokájukon tíz-tizenöt méter magasra ácsolt ugrótornyokból vetik alá magukat a mélybe. Mindezt azonban nem víz, hanem szárazföld felett teszik, és csupán a



DAVID KIRKLAND / DESIGN PICS / GETTY IMAGES



növény rugalmas száraiból készült vastag sodrony rántja őket vissza, hogy ne törjék össze a koponyájukat. Régen pogány hiedelem párosult e vakmerő mutatványhoz: az ugró hajának érintenie kellett a földet, hogy – úgymond – termékennyé tegye a talajt. Napjainkban már a turisták „termékenyítő pénztárcája” élteti tovább ezt az ősi attrakciót, s noha a „hajmeresztő bravúr” ma is centimétereken múlik, pogány hiedelmeknek ebben már nincs szerepük. Merthogy a Vanuatu élők megtértek. Az ide érkezett misszionáriusok szolgálata nyomán a népesség döntő hányada lett Krisztus elkötelezett követője. Ma az ország lakosságának nyolcvanhárom százaléka keresztény, kétharmad részben valamely protestáns felekezet tagja.

Lehetséges, hogy Vanuatu a világ egyik leggyönyörűbb, legvonzóbb országa? A mi megítélésünkénél persze hitelesebb az ott lakók, a ni-vanuatuiaiak életérzése. Nos, Vanuatu két alkalommal, 2006-ban és 2010-ben is első helyre került a várható emberi élethossz, az étellel való elégedettség és az ökológiai lábnyom szempontjából a világ legboldogabb országait felvonultató listán, és jelenleg is negyedik a Happy Planet Indexen.

Noha európai mércével mérve korántsem veti fel őket az anyagi jólét, az ott élők a kívülállók szerint is rendkívül barátságosak, vidámak, kiegyensúlyozottak. Ők maguk sokakat zavarba ejtő választ szoktak adni a jólétük mibenlétét firtató kérdésekre: azt, hogy áldottnak érzik magukat. Miként himnuszuk egyik sora is hirdeti,



Viharkárok helyreállítása a Pam ciklon pusztítása után



Fővárosi pad köszönti „a világ legboldogabb országának” látogatóit

áldásnak tekintik azt is, hogy Isten nekik ajándékozta ezt a földterületet.

A himnuszukba foglalt vallomásból éppúgy, mint az ország címerének jelmonda-

tából kiviláglik a körülményektől független boldogság(uk) titka: „Long God yumi stanap” – „Istennel együtt létezzünk,” amely szó szerint így is fordítható: „Istenben állunk.”

Ugye értjük már, hogy a vanuatuai aszszonyok miért választották világimánapi bizonyágtételük alapjául a bölcs, a házát sziklára építő emberről szóló jézusi tanítást? Ez az ő vallomásuk rendíthetetlen hitükről. Pedig Vanuatu egyike Földünk azon országainak is, amelyek leginkább ki vannak szolgáltatva természeti katasztrófáknak. Gyakorta sújtják vulkánkitörések, földrengések, viharok. 2015-ben mintegy nyolcvanezer embert, az ország lakóinak csaknem harmadát tette hajléktalanná a Pam ciklon, 2020 áprilisában pedig a Harold forgószél pusztított.

Hogyan vallhatják magukat bolygónk leginkább veszélyben élő, legkiszolgáltatottabb lakói a világ legboldogabb embereinek? Hát úgy, hogy legjobban Krisztushoz ragaszkodnak! Tudván, hogy ő a legbiztosabb, sőt az egyetlen megtartó alap – a kőszikla – az élet viharaiiban.



FOTÓK: WDPIC & WDP VANUATU

Misére várakozók a Port Vila-i római katolikus Szent Szív-székesegyház előtt

■ BPM



# Nemcsak olvasható, hallható is a napi ige

## Frekvenciákon átívelő rádiómissziós összefogás

**Több szálon indult a történet, de a szálak szerencsére összeértek, és összefogás lett belőle. A Szombathelyi Evangélikus Egyházközség Credo Rádiója, az Evangélikus Rádiómisszió és a Rádió Szarvas ma már közösen készíti az elhangzó napi igét és a hozzá kapcsolódó áhítatokat, hogy Isten üzenete minél többekhez eljuthasson nemcsak írott, hanem hangos formában is.**

A Luther Kiadó által gondozott, lelki útravalót kínáló köteteket már egy ideje egyházunk országos irodájának gyülekezeti és missziói osztálya állítja össze, Galambos Ádám szerkesztésében. A tavaly megjelent, *Örömmüzenet – Lelki útravaló az év minden napjára* című kötet szintén megrendelhető a Luther Kiadónál, megvásárolható a kiadó könyvesboltjában is, ám egy rádiós összefogásnak köszönhetően most már nemcsak olvashatók, hanem meg is hallgathatók ezek az üzenetek.

Hogy ki volt a kezdeményező, arra mindenki másként emlékszik. De lényegtelen is. A mindenkit motiváló szándék elsődlegesen az volt, hogy a lelki tartalmak a rádióhullámokon keresztül is elérhetőek legyenek. Aztán pedig igazi csapatmunka kerekedett ki belőle. Mintha Isten összefogta volna a szálakat, és egymáshoz vezette volna az embereket.

Szarvason eleinte a helyi lelkészek, Lázár Zsolt, Horváth Z. Olivér, Horváth Anikó olvasták fel az igét a Rádió Szarvas műsorában, tavaly pedig csatlakozott hozzájuk a Vajda Péter Evangélikus Gimnázium egyik diákja, Himer Tünde is. A hanganyagokat aztán a rádió munkatársa, Décsi Beáta szerkeszti össze. Ez év januárjától már videófelvételek is készülnek, hogy a közösségi médiában könnyebb és esztétikusabb legyen a megosztás.

„Évekkel ezelőtt kezdtük el a Rádió Szarvasnál a napi igének a felolvasását, de úgy éreztük, ez így missziós célra nehezen értelmezhető – elevenítette fel a kezdeteket Lázár Zsolt szarvasi esperes. – A lelkészek által készített napi, modern áhítatok azonban segítenek abban, hogy az igei üzenet elérjen az emberekhez, és megérintse őket. A legjobb persze az lenne, ha a kötetben szereplő lelkészek maguk olvasnák fel az áhítatokat, de az a jö-

vő kérdése még, miként tudnánk technikai háttérrel biztosítani ehhez. Észrevettük azt is, hogy a *Facebookon* a pusztán szöveges tartalmakat nem olvassák el az emberek. Először képekkel osztottuk meg a napi igét, de ez sem elég már. A videós forma sokkal több elérést eredményez, így most ezzel próbálkozunk. Egy templomot muta-



KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

tunk be közben, remélem, sokan lesznek, akik felismerik, hol készültek a drónos felvételek. Most pár hétig ez látható, aztán az egyházi évrnek megfelelően frissítjük a képi tartalmat.”

Ugyanígy indult az „igehangosítás” a Credo Rádióban is: Pusztai Krisztina, a rádió szerkesztője először a Szombathelyen szolgáló lelkészeket kérte, hogy olvassák fel a napi igét. „Szerettem volna, ha megnöveljük az evangélikus lelki tartalmat a rádióban. Ha valaki éppen a munkahelyén van, esetleg otthon vagy az autóban ül, lehet, hogy pont megtalálja egy olyan gondolat, amely megérinti, segíti őt azon a napon. Valakinek a gondolatain keresztül és másvalakinek a hangján megszólíthatja a Jóisten, ráadásul nemcsak evangélikusokhoz juthat el az ige, hanem bárkihez, aki napközben a Credo

Rádiót hallgatja. Jó lehetőség ez megszólítani nem evangélikusokat is – mondta a szerkesztő. – Említettem Erdészné Kárpáti Juditnak, az Evangélikus Rádiómisszió munkatársának, hogy mi elkezdtük ezt a sorozatot. Az egyházközség lelkészei olvastak fel, Steindl-Pap Judit, Menyey Gyula, Menyésné Uram Zsuzsanna, Torma-Hasza Mónika, illetve Menczinger Tamás, aki a Szombathelyi Evangélikus Egyházközség munkatársa, az egyetem hallgatója. De volt, hogy az Evangélikus Hittudományi Egyetem Szombathelyhez kötődő más diákjai is felolvastak. Judit felajánlotta, hogy a rádiómisszió oldaláról csatlakoznak ehhez, majd a Rádió Szarvas részéről megkerestt minket Lázár Zsolt esperes úr is. Megbeszéltük, hogy havi felosztásban készítjük el a hangfájlokat, és átadjuk egymásnak a hanganyagokat.” Januártól a Facebook-oldalra már ők is a videós változatot teszik fel, a Credo Rádióban pedig 12–13 óra között szokott elhangozni a felvétel.

Ahogy Pusztai Krisztina is említette, az Evangélikus Rádiómisszió részéről Szeverényi János és Erdészné Kárpáti Judit segítenek a felolvasásban. Ők a felvételeket továbbítják a Sola Rádióknak is, amelynek a frekvenciáján naponta háromszor hangzanak el: reggel 5 óra, majd 7 óra után (a református áhítatot követően) és éjjel előtt. Ezzel még egy rádiót sikerült megnyerni ennek a misszióknak.

Ezenkívül az Evangélikus Missziói Központ is közzéteszi a felvételt a saját felületén: mindennap éjfélkor megjelenik az aktuális ige a honlap ([Misszio.lutheran.hu](http://Misszio.lutheran.hu)) kezdőoldalán, a jobb sávban legfelül, „Napi útmutatói áhítat” név alatt. A linket osztják aztán meg minden reggel a missziói központ Facebook-oldalán, meghallgatásra ajánlva, a kiírt asznapi igékkel.

Szeretettel ajánljuk mi is olvasóinknak ezeket az üzeneteket, terjesszük Isten igéjét mindenféle formában! Áldott legyen ez a misszió!

■ H.-B. Zs.



# Tessedik öröksége

**Több mint lelkész. Több mint pedagógus. Több mint gazdasági és agrárszakember. A mai kor embere minden bizonnyal polihisztornak nevezné Tessedik Sámuel, aki mindezek mellett íróként és szakíróként is tevékenykedett. Bár életéből mintegy ötven évet Szarvasnak szentelt, tanításának gyümölcsei csak halála után értek be. Ma már elismerik a munkásságát, emberi nagyságáról és tetteiről azonban kevesebben tudnak.**

A nagy előd életét egy eddig kevésbé ismert szemszögből követhetik nyomon a hallgatók a Rádió Szarvas *Köztünk élnek* című magazinműsorának tizenegyedik adásában. Betekintést kapnak a kezdetekbe is, vagyis Tessedik Sámuel születésének körülményeibe, gyerekkorába és tanulóéveibe.

A műsorban Lázár Zsolt evangélikus esperes több érdekességet árul el Tessedik kereszteléséről és korai pedagógiai attitűdjéről. Kiderül: nevét nemcsak Szarvason, hanem Debrecenben is jegyzik, ahol a református kollégium diákja volt. A későbbiekben említést tesz arról is, milyen szerencsés véletlennek köszönhetően került Szarvasra, ahol egészen haláláig dolgozott.



Dr. Kutas Ferenc szerkesztő Tessedik külföldi tanulmányairól és az ott szerzett tapasztalatairól beszél. Elmondja, hogy Tessedik már fiatal korában is nagy gondolkodó és idealista volt, az „ész

uralmában” hitt. A településre érkezve buzgó kereszténységre és nyitottságra számított, ehelyett azonban babonással, előítéletekkel és bizalmatlansággal szembesült. A megoldást a hitélet erősítésében és a tanításban látta, ezek terén komoly lépéseket tett. Tessedik nem ivott kávé, sem szeszes italt, nem pipázott, nem dohányzott, nem járt vendégségbe, és ő maga sem fogadott vendégeket. Takarékoskodott, és a saját vagyonából építette fel az iskoláját – utalt a szerkesztő néhány példával a lelkész visszafogott életmódjára.

A műsorban szó esik az Ótempo építése körül kialakult vitákról és a Tessedik által alkalmazott leleményes megoldásokról. Képzeltben körbejárjuk az épületet, és megismerhetjük a kialakítása mögött húzódó szándékot.

Dr. Lipcsei Imre a Tessedik Sámuel Emlékbizottság elnökeként Tessedik hagyatékát és a szervezet eddigi munkáját összegzi. A *Rádioszarvas.hu* oldalon meghallgatható adásban részletek csendülnek fel Pozsgay Zsolt és Gulyás Levente *Tessedik* című zenés darabjából.

Forrás: *Newjsag.hu*

# Tetőcserét és új szint is kap a Kuzma-ház

**A Kőszegi Evangélikus Gimnázium, Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium újabb épülete szépül meg néhány hónapon belül. A Kuzma-ház felújítása már elkezdődött, a részletekről Mesterházy Balázs igazgató számolt be.**

A ma az Árpád tér 1. szám alatti telken álló épület története háromszáz évre visszakövethető. Első tulajdonosának ne-

ve – Johann Erhard – 1716-ból ismert. A házat először 1815-ben írták össze, de minden bizonnyal már régebben is állt ott

épület, amelyet a kőszegiek Kuzma-háznak neveznek egykori tulajdonosa, Kuzma Samu után. Tulajdonosai 1901-ben adták el a házat a Dunántúli Evangélikus Egyházkerületnek.

Gyurátz Ferenc püspök javasolta, hogy kétemeletesre építsék: ez a tervezett evangélikus tanítónőképző intézet helyiségszükségét elégítette volna ki. A műemlék épületben az iskola pedagógusai laktak, és laknak részben még ma is. Amint az igazgatótól megtudtuk, három családnak alakítottak ki benne szolgálati lakásokat. 1948-ban államosították, majd a rendszerváltás után visszakapta az evangélikus egyház. Az épület L alaprajzú, romantikus stílusú, homlokzatán fogsoros és egyéb díszítés látható, udvara függőfolyosós.

Már elkezdődött a harmincmillió forint költségű külső felújítása, amelyet a Magyarországi Evangélikus Egyház támogat. A kivitelezés a tervek szerint márciusig tart. Elkezdtek bontani a tetőt, kicserélik majd, és a gerendázat is megújul, valamint új szint is kap a ház, mindezt úgy, hogy a jellegét megőrzi.

■ TÓTH KATA

Forrás: *Vaol.hu*



FOTÓ: OHR TIBOR

## LUTHERÁNUS LAKÓK HAJDANI HAJLÉKA LETT AZ ÉV TÁJHÁZA

A Felpéci Tájház érdemelte ki idén az Év Tájháza címet. A Tájházszövetség díjazásában a legfőbb szempont az volt, hogy a Győr-Moson-Sopron megyei falu központjában álló gyűjtemény és a szőlőhegyi préház szakmailag hiteles képet tár a látogatók elé – közölte a Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum a Magyar Távirati Irodával.



A Sokorói-dombság vidéke értékes kincsetek őrzött meg kulturális hagyományából, épített örökségéből, ennek egyik ékes példája a műemléki védelem alatt álló, muzeális intézményi működési engedéllyel rendelkező Felpéci Tájház.

A tájegység népi építészetét hűen tükröző épület szoba-konyha-kamra beosztású, háromhelyiséges, egysoros el-

rendezésű. A felújításkor nagy gondal óvták meg, állították helyre a földből, sárból, vályogból épült falakat, a földes padlózatot, a nádból készült héjazatot, szakértelemmel alkalmazva a hagyományos építési technikákat, összességében az eredeti körülményeket hitelesen felmutató állapotot megeremtve. A ház berendezése, az enteriőr kialakítása ugyancsak autentikus, egykori evangélikus lakóinak életmódját idézve egyszerű, puritán – emlékeztet a kommuniké.

A Felpéci Tájház nem csupán megfelelő módon helyreállított népi műemlék és néprajzi gyűjtemény, hanem a közösségi, hagyományörző események kedvelt színtere is, ahol a gyerekek elsajátíthatják dédszüleik korának ismeretanyagát, ugyanakkor a felnőttek is találnak vonzó programokat.

Forrás: MTI



## ORATIO OECUMENICA

Szerető mennyei Atyánk! Szeretnénk olyan bátran eléd állni a vágyainkkal, aggodalmainkkal, eléd hozni a szereteteink életét, mint tette azt Zebedeus anyja, mikor a fiai jövőjét próbálta elrendezni. Eléd hozzuk a gyermekek, fiatalok jövője felőli izgalmakat, a legkisebektől a legnagyobbakig. Sok szülő keresi a megfelelő iskolát, a számára biztonságot adó tanító nénit iskolába készülő gyermekének. Add, hogy egymásra találjanak tanítók és gyermekek, hogy a leendő iskolai évek sok örömet hozzanak a tanulásban, tanításban.

Bátorítsd, kérünk, a középiskolai felvételik közepén levő nyolcadikosokat, hogy tudásuk legjavát tudják majd megmutatni a bizottságok előtt, és bátran tudjanak kiállni életük első nagyobb megmérettetésére. Segítsd, kérünk, a szülőket, hogy jól tudják támogatni gyermekeiket, és biztosítani tudják őket szeretetük felől, akárhogy is sikerülnek a vizsgáik.

Kezedbe helyezzük a középiskolát befejezők életét is. Szólj hozzájuk, segítsd őket, hogy megtalálják hivatásukat, amelyben kiteljesedhetnek, és dicsőségedre szolgálhatnak. Hadd kerüljenek az egyetemre jelentkezők arra a helyre, ahol felkészülhetnek leendő hivatásukra. Mutass utat a szakmai képzésekben részt vevőknek, hogy választott hivatásukban örömeiket leljék, és érezhessék, hogy munkájukat anyagilag is, erkölcsileg is megbecsülik.

Hozzád kiáltunk minden gyermeked nevében a szereteteinket fenyegető járvány miatt. Eléd tesszük aggodalmainkat, a jövő felőli reményeinket és félelmeinket egyaránt. Kérünk, szabadíts meg minket a betegség fenyegetésétől, a járványhelyzet okozta anyagi, szociális, lelki terhektől. Tudjuk, Urunk, hogy életünk a te kezedben van, add, hogy jóságodat lássuk abban, amit számunkra előkészítettél. Ámen.

EVANGÉLIKUS  
Élet

A Magyarországi  
Evangélikus Egyház lapja  
Megjelenik kéthetente

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet online: evangelikuselet.hu • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu  
• Előfizetés: kiado@lutheran.hu • Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519.  
Szerkesztési titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu) • Főszerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu) • Hírszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu) • Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu) • Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com) • Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu) • Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.balla@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu), FÜLLER TÍMEA – Gyermekeknek (f.timea.71@gmail.com), TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu), DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate (ezsu@lutheran.hu), KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu), BODA ZSUZSA – Népszerű teológia, Evangélikus arcképcsarnok (bodazszusalutherkiado@gmail.com)  
• Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518 • Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó igazgatója (balint.antal@lutheran.hu)  
• Nyomdai előállítás: *MondAt Kft.* (2600 Vác, Nádas utca 2.) • www.mondat.hu; Felelős vezető: NAGY LÁSZLÓ • Árusítja a kiadó. • Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302 (nyomtatott), ISSN 1787-0313 (online) • Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft, egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft. Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. • Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. • Címlapfotó: MAGYARI MÁRTON





## BÖJT 2. VASÁRNAPJA (REMINISCERE) – MT 20,20–28

# Versengéstől az igazi szabadságig

„Mindenütt a földön vágnak valami jó után, / minden ember keresi, hol a boldogság! / Sok mindent elérhetsz, mégis üres maradhat a szív, / ha nincs benne igazi érték, mely mindenben átsegít...” – csendül fel bennem e sokak számára jól ismert ének szövege és dallama. Hiszen valóban ezért küzdünk: hogy teljesüljenek a vágyaink és az álmaink.

Életünk során sok mindenért képesek vagyunk áldozatot hozni, főleg, ha a gyermekeinkről, unokáinkról, szeretteinkről van szó. Mi is szívesen lennénk Zebedeus fiainak édesanyja helyében, aki felé elhangzik a jézusi kérdés: „Mit kívánsz?”

Az asszonyban megfogalmazódó vágy teljesen természetes, hiszen a gyermekeire tekintve nem is gondol bele abba, milyen abszurd dolgot kér a Mestertől. Jézus mégsem zavarja el őt, hanem a válaszában megfogalmazza, hogy az az út, amelynek most még csak az elején járnak, valójában nehéz lesz. Sőt ezután még sokkal nehezebb, és nem elsőbbségről fog szólni. Ott és akkor nem a dicsőségen, hanem a gonosszal szembeni harcon lesz a hangsúly.

Nem véletlen, hogy ez a vasárnap a témájában is a harcról szól, szeretne ráébreszteni minket arra, hogy a legnagyobb küzdelmeinkben, a legnagyobb nehézségek közepette sem szabad feladnunk a harcot, hanem állhatatosan ki kell tartanunk. Mert küzdelmünket az önmagát értünk feláldozó Úr győzelemre viszi.

**Hatalom és szolgálat.** Jézus ezért tanít minket is az ott lévőkkel együtt. A tanítványok körében nincs, így minden idők egyházában sincs helye a versengésnek. Mert őelőtte mindannyian ugyanazok a kegyelemre szoruló emberek vagyunk. Isten országában a szolgálatnak és az önzetlen odaadásnak kell mindenkor helyet adnunk. Ezért most, amikor ebben a világban is a hatalmaskodás, a nagyravágyás, egymás elnyomása jelenik meg újra és újra eszünkönként és célként, halljuk meg a Mester szavát!

Szeretnél első lenni? A legjobb helyen szeretné tudni családodat, szeretteidet? Kinek ne szeretné? Kinek ne lenne ez a célja? Mégse félj attól, hogy a világ szemében utolsóként élj! Engedd, hogy a mindennapokban maga az Isten emeljen fel téged az ő országába!

**Nagyon könnyű eltévedni.** A hatalom, a hatalomvágy könnyen elbódíthat minket, ahogyan történt és történik ez sokakkal. Jézus ezért is szól így a tanítványokhoz: „...mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri, lelkében pedig kárt vall?” (Mt 16,26) Mennyivel leszünk jobbak, ha a világ szemében ragyogó, dicsőséges életünk belülről romlik és szétesik? A legnagyobb hivatás a szolgálat. Az a fajta szolgálat, amelyről Jézus is bizonyosságot tett életében és életével: szolgálai formát vett fel, és életét adta váltságul sokakért.

”

**Hálaadás.** Jézus oldalára oda lehet kerülni, mellé lehet ülni, de ez nem hatalmat és elsőbbséget jelent, hanem sokkal inkább egy más látásmódot. Nem mindegy, milyen szemmel nézzük életünket, a minket körülvevő világot. Amikor Jézus mellé szegődünk, és engedjük, hogy ő vezessen, akkor önkéntelenül is mindent másként látunk, mert akkor nem az elsőbbség lesz a fontos, hanem a szívünk megtelik hálaadással. Ez a hála pedig megnyitja előttünk az élet igazi szabadságát.

Mert igazán szabadok akkor leszünk, ha alázattal, nem pedig az örökös elsőbbségért folytatott harcban elfáradva járjuk életünk útját. Aki magasba vágyik, az szálljon le először a mélybe! Mert aki nem tud önmagát megtagadva lehajolni, az végül nem száll a magasba se. Ezért hajtsuk meg fejünket Krisztus előtt, hogy az ő dicsősége ragyoghasson mindenkor felettünk.



ALESSANDRO ALLORI: KRISZTUS MÁRIÁNÁL ÉS MÁRTÁNÁL (1605; RÉSZLET)

Ne azt követeljük, hogy minket szeressenek, hanem kérjük azt, hogy mi tudjunk szeretni. Ha ezt tesszük, akkor az emberek tekintete keresni fogja: ezek miért tudnak így élni? Akkor pedig már nem kell mást tenni, csak rámutatni Jézusra mint életünk erejére és boldogságunk forrására.

■ KALINCSÁK BALÁZS

**Imádkozzunk!** *Hálát adunk neked, mennyei Atyánk, hogy a te szeretetedért nem kell versenybe szállnunk, mert te mindenkor szeretsz minket. Kérünk, adj alázatos szívet, hogy a te jóságod indítson minket az egymás iránti és az irántad való végtelen szeretetre. Ámen.*



# Új nap – új kegyelem

**Vasárnap (február 28.)** *Ne félj, mert én veled vagyok!* Ézs 43,5a (2Kor 4,8–9; Jn 3,14–21; Róm 5,1–5[6–11]; Zsolt 10) Isten oltalmazta a népét a fogság idején; ő már előre eltervezte, hogyan fogja őt hazavezetni Babilonból. A történelem fogaskerekei hirtelen másként fordultak, egy nép leigázta Babilont, és a perzsa uralkodó, Círus hazaengedte Izráelt a fogságból. Isten így van velünk a legreménytelenebb helyzetben is. A hívő ember bízhat abban, hogy Isten a szenvedés után, ha az elérte a célját, a szabadulás útját is elkészíti. Isten Jézust elhagyta a kereszten, amikor ő a mi bűneink büntetését elszenvedte. Bennünket Isten a bajban nem hagy el, velünk van.

**Hétfő (március 1.)** *Jákób azt mondta Józsefnek: Eredj, és nézd meg, hogy jól vannak-e testvéreid és a nyáj!* 1Móz 37,14a (Fil 2,4; 1Móz 37,3–4.12–14.23–35[36]; Lk 11,29–32) József élete párhuzamba állítható Jézus Krisztuséval. Az ő életének pályája hasonlít Jézuséhoz. Józsefnek is mélyre kellett alászállnia, hogy megmentse testvéreit: előbb a kút mélyén, majd a börtönben szenvedett. Szívében mégsem támadt gyűlölet és bosszúvágy a viselkedésük miatt. Nekünk is így kell embertársaink felé fordulnunk, szívünkön viselve mások sorsát. Ez a példa legyen előttünk még akkor is, ha sokaktól még egy kis köszönetet sem kapunk. Isten adja, hogy az ő szeretetét tudjuk továbbadni ebben a szeretetlen világban!

**Kedd (március 2.)** *Kicsoda bölcs és értelmes közöttetek? Mutassa meg a magatartásával, hogy mindent bölcs szelídséggel tesz!* Jak 3,13 (Zsolt 119,66; Jób 2,1–10; Lk 11,33–36) Isten arra biztat minket, hogy gyermeki bizalommal kövessük őt, gyermeki hitünk legyen. Arra azonban nem biztat, hogy gyermeteg módon viselkedjünk. Kísgyermeknekél sajnos sokszor láthatjuk, hogy apró-cseprő ügyek, dolgok miatt irigykednek, veszekednek, olykor verekednek. Nekünk azonban a gondolkodásban és a viselkedésben felnőtte kell lennünk.

**Szerda (március 3.)** *Amikor Jézus meglátta, hogy ott áll anyja és az a tanítvány, akit szeretett, így szólt anyjához: Asszony, íme, a te fiad! Azután így szólt a tanítványhoz: Íme, a te anyád! És ettől az órától fogva otthonába fogadta őt az a tanítvány.* Jn 19,26–27 (1Móz 2,18; Jn 16,29–33; Lk 11,37–54) Jézus gyöttrődik a kereszten. A teste lassan teljesen elerőtlenedik, a kínok kínját szenvedni el az emberiség bűne miatt. A mi bűneink szegeznek oda a keresztre. Ő közben gondoskodik édesanyjáról. Rábizsa őt Jánosra, a szeretett tanítványra. A legnehezebb helyzetben is figyel másokra. Mi sokszor csak

a magunk bajával törődünk, magunkat sajnáltatjuk. Lássuk meg, hogy mások miben szenvednek, és próbáljunk enyhíteni a bajukon!

**Csütörtök (március 4.)** *Mert csak én tudom, mi a tervem veletek – így szól az Úr –: jóléteket és nem romlást tervezek, és reményteljes jövő az, amelyet nektek szánok.* Jer 29,11 (Kol 1,19–20; 1Jn 1,8–2,2[3–6]; Lk 18,31–43) Jeremiás levelén keresztül üzen Isten a babiloni fogságba került népnek. Istennek az a terve, hogy hetven év elteltével visszahozza utódaikat az ígért földjére. Ahhoz azonban, hogy ez a reményteljes jövő megvalósulhasson, két dolgot kell megtenniük. El kell fogadniuk a fogság tényét, nem szabad azzal áztatniuk magukat, hogy hamar véget ér a próba. Az adott körülmények között kell megtalálniuk a boldogulás útját. Ragaszkodjanak a hitükhöz, hogy Isten átforgalmassa őket, és a fogság által gyógyítsa őket a bálványimádás bűneiből. Isten a nehéz helyzetünkben is arra biztat, hogy bízunk benne. Már itt a földön is jobbra fordulhat a sorsunk, de a mennyei örökkévalóságban ez mindenképp be fog következni.

**Péntek (március 5.)** *Erős torony az Úr neve, oda fut az igaz, és védelmet talál.* Péld 18,10 (Fil 4,6; 2Kor 13,3–9; Lk 19,1–10) A magyar nép a tatárjárás idején megtapasztalta, hogy csak a masszív kőfallal körülvett városok és várak álltak ellen a pogány hordák nyomásának. Akik kívül maradtak a falakon, azokat mind lemészárolták, vagy fogságba vitték. IV. Béla királyunk a tatárjárás után szorgalmazta, hogy épüljenek várak, lakótornyok, amelyek védelemül szolgálnak az ellenséggel szemben. A mai problémákkal, a bajokkal szemben nem nekünk kell gondolatainkban megépítenünk ezeket a helyeket. Nem kell kitalálnunk, hogyan szabaduljunk meg. Isten a megmentő hitet már nekünk ajándékozta. Aki hisz Jézus Krisztus nevében, az megmenekül. Nekünk egyet kell tennünk: a bajban az Úrhoz kell menekülnünk.

**Szombat (március 6.)** *Jöjjön el a te országod!* Lk 11,2b (Ézs 60,3; Gal 2,16–21; Lk 19,11–27) A *Miatyánk* második kérése van kijelölve ma számunkra. Ez a kérés két úton teljesül. Először azt kérjük, hogy Isten igéje hirdettessék miközöttünk is. Isten igéje jusson el mindenkihez. A templomokban, a tévében, a rádióban, az interneten és az újságokon keresztül hirdessék az evangéliumot. A gyülekezetekben hit támadjon. A hívek élete tükrözze vissza a Jézus Krisztusba vetett hitüket. A kérésben másodsorban azért imádkozunk, hogy Jézus Krisztus visszajöjjön, és megjelenjen a világban. A hívek pedig vele lesznek örökkön örökké.



# KÖVESSEN MINKET AZ INTERNETEN IS!

Már az

**Instagram**-on  
is megtalálhatók  
vagyunk!



[Instagram.com/lutherkiado](https://www.instagram.com/lutherkiado)



[Facebook.com/lutherkiado](https://www.facebook.com/lutherkiado)

# LUTHERKIADO.HU





KÜLDJÖN  
AJÁNDÉKBA

EVANGÉLIKUS ÉLETET!

AZ ÖN SEGÍTSÉGÉVEL a Luther Kiadó olyan evangélikus testvérekhez is el tudja juttatni egyházunk magazinját, akik másként nem vehetnék kézbe.

Ha támogatni szeretné akciónkat, adományát  
a 10918001-00000058-01930000 számlaszámra várjuk.  
Kérjük, a Közlemény rovatban tüntesse fel: „Evangélikus Élet-adomány”.